

అప్పుడది, నీరూపు నీరూపు, నీపలుకుచేతలు జేయుకొనిన
అలై నా, కృత్యలై నా, హరికథలై నా నాటకాలయినా, భజన
నా, విగుణుని తియ్యదనుముతో, నోరూర జేయుచుండును.
కృష్ణుడి జీవితాన్ని వివరించినవారు, పరిశోధించినవారు, అది
కాదికాదనువారు అనేకమంది బయలుదేరారు పైకి చిలిపిగా
గర్వంగా, దుర్మతిగా, దొంగటక్రిగిగా, కనిపించే ప్రకృతికి పర
మవేదాంతిత్వము లాపాదించి ఆరచేతిలో వైకుంఠమును
చూపిచ్చాని పీల్చుతూ ప్రయత్నించేస్తారు. నీకథలు అంత చూ
సనాల్సిగా వుండవు. పదిమంది మంచిమనస్సులలో ఒక్కొక్క
నియందు ఒకటిగా దొరికే మంచిగుణాలన్నీ నీలోకాభిరామ
సచ్చిత్రియలో వొక్కచోట గుమికూడి కనిపించునేకాని,
యెంతవరమా, మంచిమనస్సులవలన
సంచరింతువేకాని, యతాకిక
దివ్యప్రభావమును, మంచిచెడ్డలు, పాపపుణ్యములు, దయాక్రా
ర్యములు, అన్నిటిని బుండజేసి సామాన్యమానవమర్యాదలకు వ్య
తిరేకముగ భిన్నముగ జరించెడి ప్రవృత్తిని నీవగుపరచవు. ఆం
దుచేతకాఢాలు నీగాథలు చవిజూచుకొని రుచించుతుంటవి.

గొప్పవారూ ఆడినకథలలో కథీరుదాన అనుభవించిన సం
సారశుక్లాలు కొన్ని చూపబడ్డవి. అప్పటికే కథీరు నీకు అ
న్నిటిని సమర్పించి భక్తినిద్ధుడై వున్నాడు ఈమధ్య, బందరు
లో ఆంజనేయ నరేశనాటక సమాజమువారు కథీరునాటకము
ఒకటిఆడారు. దానిని వ్రాసింది విజయనగర కవిరాజు మల్లాది
విశ్వనాథశర్మగారు. అడగా చూడలేదుగాని జబ్బుగావుండి వె
ళ్ల లేకపోయినానాగాని శర్మగారు చదివి, వినిపించగా కథంతా
విన్నాను. అందులో కథీరుదానము భక్తిసాధనలో మొదటగలి
గిన యొక్కట్టులు, కాశీపురంజేరి వుపదేశమొందుట, తోడుకు
రుకుల వీనిని మతభ్రష్టుడుగయించి చిక్కులు తెచ్చి పెట్టుట, సు
ల్తానువద్ద చెబుట, శిక్షలు, వీటన్నిటిని దాటి కథీరు నీవేవల
లించి యితరులకు నీభక్తజనావసామర్థ్యమును చూపించుట
మొదలయిన ప్రథమశిక్షాసందర్భాలు, చూపబడ్డవి. ఇదికొంత
వరు రామదాన నాటకాన్ని పోలివుంటుంది. రామదాన
మొదటినుంచి కొంతసంవత్సరాలికి నీవేవలన తరువాత లోకప
దాభ్యున్నతి వడసి యందులోకూడ రాజనీపకమర్యాదలకును,
భగవత్సేవకును, భేదమెరుగజాలక చిక్కులజక్కి బాధలనుభవిం
చి దానిలో నిన్ను తిట్టి నీతోయరిగి నీవుపేక్షకు విసిగి నిన్ను
కచిలియింటాకోలిబాలునిగ నెంచి నిన్ను జడిపించి కేవలచేద
నని అబ్బితోచెపుతానని చెదరించి యేదీచేసినా మల్లాది నీన్న
వలచుతూ, నిన్నే తలపోస్తూ, "పూహగలం
గి జీవనపుటోలనంబడిపోరుచునే
మహామోహతానిబద్ధ పదమున విడిపించుకొనంగ లేక సం
దేహము బొందు దేహిక్రియ దీనదశం" జిక్కి, ప్రథమశిక్ష
లాండెడి బాలసాధకుని రీతులు కనుపరుస్తాడు. శర్మగారి
సాధకకథీరులో యిట్టిసంకయా లగుపడవు. ఆవేదన లేదు.
ప్రభువుట్టుడు. పుటుకతోపుర్రెతగిరిన రామభక్తి, విశ్వాస
ము వదలదు. మొదటినుండి కథీరుదరిద్దుడే. నేరపనిలో జీవనో
పాధి సంపాదించువాడే తలపులు, చేతలు, నీకర్పించి కర్మబం
ధమునవలీ నీయందు బుద్ధిని, చిత్తమును, యింద్రియములను,
వీటిస్వతంత్రసంచారమును మ్రగ్గజేసి యుండినవాడు. సంగీత
మంటే చెవులు కోసుకునేవారు చక్కనిపాటకచేరి నెంతసం
తోషముతో వినుచుందురో, అటలలో కులాసాగలవారు మం
చివుట్టబాలు, హాకిహోసలను చూచుచువుడు యేరితిగ నాట
గాండ్రతో తన్మయత్వ మొంది పొంగిపడుచుందురో, వన
నగనదిగగంబుల విధిత్రానేకరమ్యదృశ్యంబులు చూసా
లగుకారు శ్రీగరవార్తములో నడుగడుగున కొత్తవెంటల గూ
ర్చిడి ప్రాకృతచిత్రపరంపరు జూచి యేవిధి సురీకిపడుచుం
గురో, అట్టితన్మయత్వము, ఉత్సాహము, పొంగుపాటు, యెలు
కుతెగవులు, రామదానలో నగుపడును. అంబమైనసంగతులు
చూచి, సంతసించే రసికులందువలె రామదానలోకూడ 'ధ్యాత్వే
ధ్యేయవిదక్షణ' తాను వలచువాడు, నీవు వలపులకుదురు, అను
జంటచూపు లగుపడును. కథీరులో ఇట్టి కర్తవ్యముగపడదు.
త్వదర్శితబుద్ధి, కర్మసంగ మంతరించినవాడు. సిద్ధుడు. మనో
వ్యాపారాలు నశించినవాడికి నీచింతకూడ కలగదు. నిన్ను తల
చడం, పాడించం, నీతో కష్టసుఖాలు చెప్పుకోడం, నీవహాయ
మాణించడం, యివన్నీ నీవొకటిగాను,
తానొకటిగాను, తలచేపచిచ్చ
బుద్ధిని సమీక్షించి, కథీరుబుద్ధి నీలోచేరిపోయింది. ఇట్లాపూ
ర్తిగ లోగ్గి స్వతంత్రస్వాపారవిహీనమై నిన్ను చేరినయెడల శు
భదువలె అవధూలలై లోచూపు బయటకురాకుండ ముందును.
గాని, కథీరు జ్ఞానియైనా, యోగాగ్నిదగ్గకర్మయైనా సంసార

ములో అలవిడ్డలలో నిలచినాడు దేహసంబంధమున కష్టము
భములు, మంచిచెడ్డలు, కృతికరోహిణికాగ్నిలో తలజూపు
చుకొనిపిదగులవలె నీతో నొక్కటియై మొద్దుపారిస్త యెల్ల
మందపుడప్పుడు మొలకెత్తుచుండును. ప్రహేళికారసరామ
దాసాదులకు నిన్ను కీర్తించుచు, పాడుచు, నీదీవ్యచరిత్ర లాలా
పించుచు, ప్రార్థువుచు అలవాటు యెప్పుడూవుంటుంది గానా
భ్యాసీ వీధులవెంట నడుస్తూ తనలోతాను గుయ్యియిలాడు
కొంటూ గానలోలుడైనను, గాయకప్రవృత్తిని జూపునట్లు రా
మదాసాదులు నీ ముపారమహిమా సౌందర్యవారాళిలో మునిగి
యుండియు, వైహికభాషప్రకటనాసాధనములకు సదగ్గీతము
లలో తమసంతోషమును ఆనందసమాధిని వెలువరించుచుండురు.
కథీరులో భగవత్సంకీర్తనముకూడ గజటికి యుబికిసారలెడి
భక్తిపారవశ్యముకూడ యెప్పుడోవమాటు సందర్భవశాన మిగి
లిన రసాలన్నిటివలెనే లేచాయగ, పకటివేళ మింటితెవువున
నల్లాడుమబ్బుపింజల లేచిడలు దూరపుకొండల నొనుపువీపులపై
యాడినట్లు, మున్నీటిమూపువై కెగయు చిరుచేపలు చెన్నలలే
యిలో తళుకానట్లు, కనుపించి యంతలో మరల నాతనిని
స్వంగనిరహంకారయోగసమాధి బయలుపడును. ప్రహేళినియం
దింతమాత్రపు చెలుపరింపుకూడ వుండదు 'పారడులేచి దిక్కు
లకు బాహువులాడ్డడు బంధురాజిలో దూరడు ..
..... గావనేయనడు.' దేహసంబంధ
మానసికతయైనా కనుపించదు. కథీరులో అప్పుడప్పుడు వాడ
లిపాండున గోగడిపులకరింపు లగుపడును. సర్వసామాన్యముగ
త్వదర్శితబుద్ధి, నిర్వాణపార్యయై, బాలాన్యత్రవిశాచాది
భక్తస్వరూపము లేబయ్యగాక, నిత్యానందముమకూడ యనుభ
వింపనేరని యోగసిద్ధితో, నిర్జనముగ కనుపించును. భక్తిసాధ
నలో ఆనందోపబ్ధి తుదిమెట్టుగ వేదాంతు లెంచుచున్నార.
కాని, ఆనందమును ఆనభవించెడి ప్రక్రియకూడ సహంకార
సంజనితమగియు, భోజ్యభోక్తాభేదముల నవేక్షించుననియు,
కర్తృత్వ భోక్తృత్వపారములు లేని మొద్దుపడతలే నిర్జన
సమాధియే యోగసిద్ధికి పర్యవసానమనియు నాతలంపు.
మేముతా భక్తుల మనరాము. కథీరు, తులసీలంకి
మహాభక్తులు మా లియుగములో కనుపించు. పుస్తకాల్లో,
యోగిలక్షణాలు కొన్ని చెప్పుడవి కాని భక్తులని ప్రవృ
త్తులు వారి బాహ్యవేషములలో లేటపడవు. అర్జునుడంటి
మహాతపస్వియే కట్టుబట్టుపలుకుచేతులలో యోగిస్వభావ
ముగుపడునని తలచి, 'శీతప్రజ్వల్యకాభామ సమాధిస్థస్యకే
శవ|స్థితః కిం ప్రభాషేత్ కిమాశీత్ ప్రజేతకిం||' అని కృష్ణుని
ప్రశ్నింపగా, అతడు స్థిరబుద్ధి వీటిలో లేదనియు, 'ప్రజహతి
యదాకామాన్ సర్వాన్ పాథృమనోగతాన్ | ఆత్మస్వేయాత్మనా
త్వప్రీతిః శీతప్రజ్వలః తథోచ్చలే||' అని జవాబిచ్చెను ధ్యానజ్ఞాన
కర్మయోగుల నడత లందునేమాకాని భక్తులయం దీమాడు
పథభులుచేరి జ్ఞానవైరాగాలూకపక్క నుంటూ నిష్క్రగురిం
చిన సందర్భములలో మోహావృణావసాదములకు లక్షణము లగు
పడును. నీభక్తులు శేవలము నిస్సంగులని చెప్పరాదు.
మామూలు లోకపదార్థములమీద వలపు తగులకున్నను,
నీమీద నత్యంతసంగము వహించి, నిన్ను బిడ్డవలె, తండ్రవలె,
దాతవలె, యొజ్జవలె, వైదోడువలె, భామవలె, భావించి
నీవిషయములో, మోహవేళవిడుదలగువారు ధనదారాను
తాదులందు చూపించు సంగోత్సన్నమనోబృత్తు లన్నిటిని చా
టుచుండురు. నిజానిజ ఆనిత్యవస్తువులందు వర్తించు మోహమే
పరమార్థమందు భక్తినామమును దాల్చుచున్నది స్థాయిస్వ
భావములో భక్తిప్రేమమోహము లొక్కటియే. వీరిలన యే
ర్పడు మనోబృత్తులు, సంచారిభావములు, విభావానభవములు
ఒక్కరితిగనే యుండును. మోహితుడు అన్నిటిని స్వార్థపర
ముగ చింతించును భక్తుడు పరమార్థమున విషయలోకము నూ
హించును. ఇంతేభవము. ఆచారము, ప్రవర్తన, మాటతెరపులు, చేత
తీరులు, యిట్టివిగ వుండునని చెప్పాలము. మిగిలిన రసాలకు
గురించి వ్రాసేవారు పుస్తకాల సహాయకన్న తమ స్వాయ
భవము జేర్చియే చక్కగ వివరించగలిగినట్లు భక్తిలక్షణముల
చెప్పుటకుకూడ మా అనుభవమే మాకు ప్రమాణ మగుచున్నది
వ్రాయవలసినపని యొకటి వెంబడించుటచే భక్తిస్వభావము
లేయిరానినయ్యెను మా అనుభవాన్ని పట్టి తెలిపినంతలో
కథీరుదిమహాభక్తు లిట్లుండు రేమి యని ప్రామాణ్యము. రామ
దానలో కథీరు మహామృదీయ భూనాధునకు హిందూదేవ

తలమీద భక్తివిశ్వాసము లేర్పరచవచ్చి కథా న్యనహామంతకు
సూత్రధారిగ వుండి నడిపించెను. రామదానకు స్థిరమైన రామ
భక్తి వుపదేశించి, మరల తానేమాను కవియించి రామదాన
తానేమాల విరోధములు పోగొట్టి కథనంతను జరిపించినవాడు
అక్కడి కథీరు. యోగ శక్తిని లోకీక వ్యవహార
నిర్వహణకుం దుపయోగించెను. గొప్పవారికీరీతి స్థిరబుద్ధి
తన సంసారసంగంధములలోనే రసకుగల దృఢభక్తివిశ్వాస
ములకు జూపించుకొనెను. అక్కడ, కథీరుక నియంత;
సూత్రధారి; వ్యవహారచక్షుడు ఉద్దేశ్యసమేతుడై వ్యవహరించిన
వాడు. ఇక్కడ తన సంసారములో యదృచ్ఛగా వచ్చుసందర్భ
ములందు స్థిరబుద్ధి చూపినాడు.
గొప్పవారు ఆడిన 'మహాత్మాకథీరు' అను నాటకమును
కవి శేషరి లెగ్గావ నరహరకాష్ట్రీగారు కర్ణాటకంలో వ్రాసారు.
మల్లప్ప కథీరుజేమిన్ని, వీరన్న కాకోదరుడుగాను, నాగేశ్వ
రాపురత్నాకరుడుగాను, వాసుదేవుడు భధుమాలినిగాను,
అభినయించారు. మొదటిసీతులో కథీరుచెల్లము నూలు పడు
కుంటూ పెరిమిటి యెల్లప్పుడు రామనామము చేసికొంటూ,
కుటుంబపోషణ విషయమై ఆలోచింపడని చింతపడుతూ
వుంటుంది. ఇంతలో కథీరువచ్చి 'నారదపోసినవాడు నీరుపో
యడా! రామనామమృతము వ్రాపువారికి భోజనభాజనపుం
జంబు లెందునో! సతీమణి కువనేశించి, తిండివచ్చిన యలపటచే
పండుకొని నిదురించుచుండును మగ్గుముమీద వేసిన నూలుబట్టి
అసమాప్తిగ పడియుండును. అది పూర్తిచేసి అమ్ముకొనినగాని
కథీరుపంటబాని కాటూట గంజి దొరకడు. ఇంతలో నీదీవ్య
మూర్తి కగీరువాకిట ప్రత్యక్షమై 'యస్మాన్మగ్రహమిచ్చామి
తస్యవి త్తంహారామ్యహమ్.' అన్నది గరుడింపనిచ్చుగింతుకు, వాని
గాభిలషి తేలు నే నవహరింతు; నని చెప్పకూ కథీరు నాకార
కెన్నో తాగెగాలు వుపవాసాదివ్రతాలు చేసాడుకాని నే నా
లని కెట్టి సెవ చేయలేదని, 'పరితాపానాసాధూనాం...సంభ
వామి' యనేప్రతిజ్ఞ నీతనపట్ల ఆచరింపలేదని అంటూ భిష్ము
దులమీద నిలపిన లేతచూపు లొకసారి యాపేద దూడేమల
సాయియమీద సారించి, వగ్గుముకడమాచ్చుండి ఒకక్షూములో
ఆ మోల ఖడ్గ దు పంచను స్వర్గవల్లీ సమా
లంకృతదివ్యచీనాంబరంబుగ మార్చి పూర్తి
గావించెను. కథీరు పట్టిపట్టి నిదురలో మగ్గుపుటిలక యాట
మోతను విని యేరిటిదని లేచి చూడగా యాచిచిత్ర మగుపడె
ను. ఇది నీచేత జరిగినదని తలచి ధ్యానింప నీభాసురస్వరూప
మాతని కొక్కసారి సాక్షాత్కరించి చూపి యదృష్టకూడ నైతి
దివ్యప్రభావలోకనమువల్ల గలిగెడి భ్రాంతి, నిశ్చేష్టత కొంత
తగ్గుచినవెంటనే కథీరు భార్యనుతేసి యాసంగతిని తెలుపును.
మరునాటి ప్రార్థన కథీరు ఈ మేల్మీలంగరుచీర బజారులో
అమ్ముజూపగ కొంతసేపు చూచువారేకాని కొనువారలగుపడదు.
ఇంతలో ఒక ముసలివాడు చలికి వణుకుతూ కథీరు నెదుర్కొ
నెను. వీరిజ్ఞాంబరములు చూచి, కుచేలొపక చింతిల్లి ఆనాటి
సాట్టచూటికి గలియెర చీనాంబర మామదుసలికి గప్పి నమస్కరిం
చెను. ఇంతకు యాయుసలివాడెవరు? నీవే కథీరుని దరిద్రశిక్ష
లో పరీక్షింపవచ్చి, వ్రాహ్మ్యవేషమున నగపడితివి. మరల
యాయుడుపును గొంపోయి రామచంద్రు డాతనియింటనే పడ
నైచెను. కథీరింటికివచ్చి యాసంగతి చూచుకొని యిది రామ
మూర్తిపనిగా తెలిసికొని రాముని కరుణాప్రసాదమునకు సంత
సించును.
కాశీపురములో రత్నాకరుడను మణిర్యమకు చాలసం
పన్ను దొకడున్నాడు. ఈతడు విత్తమోహపరిద్యావలెశ్వ
గ్యములలో మిడిసిపడుతూ చుస్సహవాసమున జిక్కి అవివేకి
యై, మదాంధుడై తిగుగుచుండును. ఇతనికి కాకోదరుడు దాప
రించెను ఈకాకోదరుడు మహామృతమైనవ్యక్తి. చాలవరకు గిరి
శంపాక డు, వైసా చేతి శేకుండ, మంచుకొ లొకటైనా తలకుండ
గొప్పవారిని చేపట్టి మర్యాదస్తునినలె మంచిన్నీ హేతునలె
నటిస్తూ, పట్టినకొంప గల్గిచేస్తూ, చూచిన సన్నుతాంగుల జెరుప
దలచుచూ నమృకఖిరాయిగా వర్తిస్తూ, డబ్బుసంపాదించు
కొనే మనిషి. గిరికాని కి ఆని మిషము యెట్లాగై నా
గడినే చాలు. పూట కూళ్ల మృయంట్లో విస్తళ్లు
యైలిఅయినా రెండుమెతుకులు తిని, యే వెంకటేశ్వరగో
చుట్టుమృగలకు రెండుపైకాలంది నని, విలేశీలేఫలో లభ్యము
చేర్చి చెప్పెను. ఆపునెయ్యి, మహాభాగ్యుని అనుమతమున
గిరికానికి డబ్బుజెనకెనునే ఆలోచనచేరు తన తెలివిలేటల
కు, గడుసుతనానిక తనలోతాను సంతోషించుకొంటూ యితరు
లయెదుట పెద్దపాయలనువరిపలె నటిస్తూ నిమ్మిస్తూ పెద్దపా
కడలతో తిరుగుతుండే వేషధారి. చక్కనిఅడవాన్నిచూస్తే క

పుడుకోట్ల, నవం 27:- పుడుకోట్ల, జూగారిగిరిపజన్య
కోత్సవము ఉద్యోగులందు పురమందిరమున జరిపి యైనందు
నున్న రాజగారికి చిరాయురారోగ్యముల గోరుచు ఆభినవ
ప్రతమును వెండిగాట్టములొ బెట్టి పంపిరి. ఈ సందర్భమున
లర వినోదములు వార్షికోత్సవముగూడ జరిగెను.

దేశోద్ధారక శిశుకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారికి

జేతపాలెములో జరిగిన సనానము

వేటపాలెము, నవంబరు 30 — "మహారాజు" దేశోద్ధారక శిశుకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులువారు నేటి యంద 7 గంటలకు మద్రాసునుండి వాల్తేరువ్యాసంజయలో వేటపాలెము, విజయముచేసియున్నారు. సారస్వతనికేతన ప్రతిష్ఠాపకాధ్యక్షులగు డి.వి. వెం. శ్రేణిగారు దేశోద్ధారకుని పుష్పమాలతో సలంకరించిరి. గ్రామవాసు లనేకులు దేశోద్ధారకునికి రైలువద్ద స్వాగతమునిచ్చిరి. తరువాత శ్రీవానిని మోటారులో మంగళవాద్యములతో కుళుపిండులవంటి సూర్యగిరిని తరువాత "సారస్వతనికేతనము" వద్ద తాళ్ళి పూర్వము సంగబడిన తరువాత వాళ్ళు ఇచ్చటి బండ్ల బాపయ్యగారిమాధ్యమికపాఠశాలను, పూతముగ ప్రార్థనంబున దేవాలయమును, శివరస్మిశివాలయమును, సందర్శించి వారి సదభిప్రాయమును వెల్లడించెను.

దేశోద్ధారకునకు సమర్పించిన వినతిపత్రము

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాధికారులును, నిరంతర దేశసేవాధురధులును, మాతృభాషాపాఠశాలలును, దేశోద్ధారక బిరుదాంకితులును వగు

ప్రభుత్వ మహాధాజుశ్రీ

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులు గారికి

అర్యవశ్యో మాతృభాషాపాఠశాలమునకు శాశ్వతముగా లేక గృహముపయోగమునకు మాత్రము సారస్వతనికేతన వాద్దేశోద్ధారకునకు కన్యకాశ్రమము వహించుటకు ప్రతిపాదన ప్రార్థనపై శ్రమమునకు దేవుడే సాక్షి. విమలభావప్రసూప సందర్భమున గృహమును ముగించినందులకు, మహారాజుచరిత్రలగు స్మృతి మూర్తియైతనుచక్కని అను నీవినతిపత్రమును సమర్పించుకొనమన్నారము.

సాధుశిలా! ఎన్నియో సన్మానపత్రములను, గౌరవముల నంది, దేశీయుల ప్రశంసాపాత్రములను గ్రహించి, తెలుగునీమ నలుగడలకు దురవిర్రోధ యువారణమున మొనర్చుచు దనంతే దాదాపుయెవ్వరును యుద్ధదీక్షితుల కాంతావిధవంబు నొకటి విసిరించుటనుట దివ్యమైనది. దేవముతో జూపడలించుటయగుట సాధన ఇట్టి చరిత్రకర్తలగుటను నకు గడంగి తమవిలువగల కాలమును కృతజ్ఞతయలము

మహాశ్రయా! కొలదినివలె క్రిందల దాము చెప్పుచున్న యందరి ఆంధ్రమహాజనసభ వారివలన "దేశోద్ధారక" బిరుదు ముచే సంభావింపబడితిరను మేలువారము, చెవులపండువుగ నాలించినారము. నిజముగ దయ వాసననామాతృమాలలోది సయోగముకేతన పంచాక్షరసంయతమును నీవిశేషము (బిరుదును) ధన్యత గాంచినదని చెప్పవలయు. ఇందుకు మే మంద్ర మహాజనసభవారికి కృతజ్ఞత గాంచుచున్నారము.

విర్రోధగణిలూ! తమకుగల ఆత్మవిశ్వాసమున, స్వయం కృషియందలి గౌరవముననుసరించి, శాస్త్రాపాత్రములను గ్రహించి దయ బాంధవ్యమున ప్రసాదమునకే నిజానములను, ఆహ్వాతాంజన నిర్వాహకార్యక్రమములను, తదభివృద్ధియు, తదాధారంబుగ లభించిన యాదీ కవ్యపాపావిశేషముల మూలముగ గడువలయు బాంధవ్యమునుండియు నాంధ్రదేశమునకు విజ్ఞానగణముల బ్రసాదము ప్రసూనమై నెలగిన ఆంధ్రపాఠశ్రీకా భానుమంధూపనంబును, వేముగంటల జాటుమన్నయవి. తమకుగల కార్యనిర్వాహక కౌశల్యముననుసరించి, తాత్విక భావము, నిష్కలంకహృదయము, పవిత్రాచరణము, అచంచల ధైర్యము, దేశోద్ధారక సేవ, వన్నె వెల్లువలను

కుసుమములను! బాంధవ్యమున స్వయంసహాయమున సత్కారమున లభించినకతన, దేశమునకు దేశీయసాధులకును పూరించుననుండు నిష్కలంక నాంధ్రీయ సమీపముగ వున్నారమున ప్రవేశించి ఆంధ్రుల హృదయముల నార్పించిరి అదియే తమకుగల కార్యదక్షతతో సర్వతోముఖంబుగ వెలువరింప గారణమయ్యెను ఆంధ్రమహాత్మికా శాసనము, ఆంధ్రదేశమునకు సాక్షాత్తము, మాతృభాషాపాఠశాల ప్రతిపాదనము, గ్రంథప్రకటనము, మహాభాషాభివృద్ధియందు సహృద్యభివృద్ధియందు దయవశమున సావనం గదా మారు లభించెను! ఇక్కడ గాంధీగారి దేశోద్ధారక ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘిక, భాషా, శిక్షణ వివిధముల కరదరణముగాంబు లగుట!

ధీరోదాత్తవశాత్ అపారమగు భాషాసేవకార్యభారమును భరించియు, ధీరత్వో, దేశమున జరించిన అన్ని రాజకీయ సాంఘికాదులను ముందుకొని స్వస్థాభివృద్ధి వర్జించి, స్వధనమును వెచ్చించి, రాత్రింబవటలనక, క్రమశుభక నజరము దేశసంచార మొనర్చుచు, దేశీయులకు స్వధర్మముల నపదేశించుచు శక్తివంతవలెకా దా మొనర్చుచున్న దేశసేవయు, సాంఘికసేవయు నాంధ్రులెన్నటికిని మునుపకాలము.

దేశోద్ధారక! ఆంధ్రస్వక్షిపికాసమును మోపాండింప జేయుటకు దేశీయపరిశ్రమాభివృద్ధికి, దేశస్వాతంత్ర్య సంపాదనకు దామొనర్చు పరిశ్రమ మునుపకాలము.

గుజు మూలము! కళలను, కావ్యనిర్మాతలను, విమర్శకులను, ప్రోత్సహించుచు, ప్రోత్సాహించుట దామ ప్రకటించుచున్న "భారతీ" పత్రిక దేశమున కయ్యలైన యొక ర్పు మన్నన.

దేశోద్ధారకును గుర్చి స్వార్థము నుజ్జించి, యెంతయు విశ్రాంతి నేర్చుకొనక, అన్యైజ్యదేశక్షియతులైన ప్రకాశించుచున్నావు. భగవంతుడు దామరాశి భాగ్యముల బ్రసాదించి మియున్నావు. భగవంతుల నొనర్చుకొని మని ప్రార్థించుచు చూడక తాత్పర్యములతో గూడ దీని కిదు కర్తవ్యములను వహించు (30-11-1924)

అభినందన భాగ్యరమాల

శా. శ్రీనిధార నజాండు విష్ణుగను గాశీనాథుడు గోర సత్యానందాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

శా. శాశ్వతాద్వైతాభివృద్ధికి సంపాదక దేశసేవకుం

వీరీదసాధు శేనియు (భావము)
పాండిత్యాచార్య భూసురేంద్ర!
వీరీదసాధు శేనియు ధన మిచ్చి
మన్నింపజాలిన మహితచరిత్ర!

తే. గీ. సకలకలను లెంచి దేశమును గాంచి,
యందరించి మిచ్చి నాయకత్వమున
నీవిలుల వచ్చితిని మమ్ము జావనలను
జేయగోరి నాగేశ్వర నాయకారి.

నీ. ఆసతో నడిపిన నాంధ్రీయము కృ
తార్థతం జేచినా! యము : మి
మనసార యత్నిం మనకాంక్ష విశ్వవి
ద్యాలయ చుట్టూ! యము నమ్మి

అర్థించుచో నిక నాంధ్రీయ మిచ్చి
తనను గలుగదా! యము నమ్మి
సీరమతితో నాంధ్రీయ నాంధ్రీయ
యత్నిం మిచ్చి యము నమ్మి

తే. గీ. ఆంధ్రు లివ్వబోదరా! యము నమ్మి
ఆంధ్రమతను భక్తితో నవవత్తు
గొలిచి "ఆంధ్రదేశోద్ధారకుం" డనంగ
బ్రబలతార! నాగేశ్వరరావు ధీర.

శా. శ్రీకృష్ణమలభూషణంబు ధరిత్రా మోదియు
గోరమై

కాశీనాథుని వంశభూషణమనగా భాగ్య జన్మించినా
గోరమై వచ్చి శేష దమర క్షా దోషం చెల్లదా
"దేశోద్ధారక" యంచోగి విరుద మం తేనూర్చుటాశ్చర్యమే!

శా. వేదోల్లాసినానానీయుతుడు విద్యాసంకుక్షానానా
ధాయమండల, దేశభక్తుడును, స్వాధీనాయక, గల్లనే
యాయాంధ్రావనియందు నీవలనగాదే నేటి శిర్యాంధ్రభా

మాయామహిమ వన్నె వాసిగొని సంచాంబు గావించుటలో
మ. అరయక దొల్లిటిభారతీయులకు, హేయంబా దురాచారమా
భరమెతోమ, విశేషమునయంబా దాస్యమా పొంది యా
కరణగంధకల సేవనుమదిక్షాబూనియు సద్వ్రత

చరణంబు గొనుడంబు దౌష్ట్యవేద్యరాజ్యంబు కాగేశ్వరా.
క. పరశమూర్తి వందన
సీరభక్తి నిలిచి వైమనిధాంతియలన్
నిరతియు చెత్తవ నాగే

శ్వరాయా! మజుగేయ! సాధుసహమా!
నీ. ఆయురారోగ్యభాగ్యంబుల నిడి విరి
చియు కొరి శివుడు రక్షింతుగాత!

జ్ఞానవైభవదాచారములో శ్రీ యనన్
వెలయు వెలయు గల్పించుగాత!
లలి స్వరాజ్యము గాలెనను నీమ
కల్పసంసిద్ధియం గలుగ గాత!

భారతీయుల కభివ్రాయజేయు వాసి
యేకమై మిము జేర నెల్లరుగాత!
తే. గీ. దేశహితమును భవదుడదేశ మెల్ల
నెంచి గూర్చులు శిశునామోర్తుగాత!

అనుగౌరవంబున నమ్మి యాంధ్రమాత
ప్రేమమోక్ష నిడ గాంచి పెంచుగాత!
(కట్ట-అచ్చయ్యకవి.)

రైలు గాల దప్పిపోవుట
భానుపురము, నవంబరు 30 — భానుపురజిల్లా ప్రభుత్వ
నూపరింబెండెంబు గా రిల్లు తేలినిచ్చుచున్నాడు: 29-వ

మైలువద్ద 202 వ వాలు సుమల బండికి దగ్గరవలె 5 వాగును
లు 29-వ తేదీన సుమారు 16 గంటలకు వద్రావప్పిపోయెను.
పెద్దరైలుదారి అందు 400 గజములు వాడెపోయెను. సరా

సరిగా ప్రయాణింబుండు పోయిలెకపోయెను కాని ప్రయా
ణియు మరియొక బండిలో నెక్కించబడిరి నేటి ఉదయమున
పడిపోయిన బండ్లు తిగి కట్టావై నెక్కించబడెను. నేటిసా
యంత్రమునుండి 2-వ ఎముబండి సరాసరిగా బోవును.

(ఆ. ప్రె.)
పుద్దుకోటరాజుగారి జన్మదినోత్సవము
పుద్దుకోట, నవంబరు 29 — పుద్దుకోట మహారా
జుగారి జన్మదినోత్సవము నిన్ను నిచ్చుట జరుపబడెను. రిజంబు

నాపాదగారు గొప్పవిగు చెసిరి. పిండిగంటలు గాక అనేక
అటపాటలు వేడుకలు జరుపబడెను. ఎ. గున్. వి నాలో గారు
మాజిక్కు చేసెను. అతిథులందరను రాజుగారి ఆయురారో
గ్యములను గొరును వడలిరి.
అ. ప్రె.

లాంకపైరుపతకము

ఉత్తరమునకు వెళ్ళు?

వస్త్రపరిశ్రమను దెప్పిన యనుభవముగల టి. పోర్ట్ వాస్తవముగాను సోమవర్తి రెవ్యూలో నిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

లాంకపైరు పుట్టిరిల్లు. నూలుపుత్తముల పరిశ్రమలకు పెట్టినాడు అట్టి లాంకపైరు పుట్టుచున్నట్లు నిజమే. అట్టి పైరు నూలుపుత్తములకు అందున 6 లక్షల మిల్లులకు వస్త్రపరిశ్రమ నూలుపుత్తములకు నిరాశతో మునిగిపోయినది. అట్టి పైరు నూలుపుత్తములకు అదిగో నల్ల మున్నగునగుగాని పైరు పుట్టినది.

అట్టి పైరు పుట్టినది. లాంకపైరులో పనివారిని యింకాముగ నున్నది. గతమున నంగీకరించుచున్న యిట్లు పనిలేకపోవుటకు కారణములే, నానినండి బ్రెజిడుట యెట్లా ప్రయత్నించుచున్నారో సోమవర్తి రెవ్యూపాఠకులకు కొంతలాభము కలుగుచున్నది. సాంఘిక సహకారపద్ధతివలన యీ సమస్య పరిష్కారము కాగలదని యువజనసాతకుడనవును. అది సత్యమే కాదు. అయినను లాంకపైరులో నింతకాలము బెట్టగలమున కారణము లేవో తెలిసికొందము.

ప్రతిపక్షమునం దన్ని పరిశ్రమలవలెనే వస్త్రపరిశ్రమలకును చాలామంది విశేషములచే కావలయును. స్వదేశీ ముద్రాముద్రాగల పని నంతుమాత్రము ఖర్చుచుండును. విదేశీ ముద్రాగల పని 1913 నుండి చాలవరకు ఆగిపోయెను. అత్యంత ప్రాచీన దేశమునందును, ఇండియాలోను, చైనా, జపాన్ లలోను ప్రపంచములో సకల జనములకు వాదాపురికొట్టుకొన్నది. 1913 లో బట్టలయెగుమతి లాంకపైరునుండి 60 లక్షలకు 420 కోట్లరజములు చేయుచుండెను. గతవత్సరమున 200 కోట్లరజములు తగ్గెను. లాంకపైరు దేశములోనే 770 కోట్లరజములు తగ్గిపోయెను. ఇకను సమీపప్రాచ్య దేశములందు, బాల్కన్ సెయిన్సు, ఆసియా సెయిన్సు, ఈజిప్టు దేశములందు వారసై ఖర్చు. 1918 లో ఇయ్యది ఖాళీకి 10 వంతున 70 కోట్ల రజముల వద్దను దెప్పించెను. 1919 లో నవి 40 కోట్లరజములనే తగ్గించెను. ఇయ్యది కారణ మేమి?

ప్రజలకు కావలసినన్ని నుట్టులండి అక్కరలేకున్నారని భయపడెను. వారు తెప్పించుకొనేలేక తెప్పించుకొనుటకు అనగా వారు వీరవారై కొనలేకున్నారు. పాశ్చాత్య దేశములందు సత్యము సత్యమని చెప్పనలెను. యధ్యమునకు వస్త్రపరిశ్రమలో బోల్చినయెవల వారి సంపాదన నూటికి 80 వాటికి తగ్గిపోయెను. ఇకను లాంకపైరు బట్టలు అదివరకు 2 వత్సరములకు 22 పెన్సిలును 7 90 పెన్సిలులకు పెరిగెను. అప్పటికి ప్రాచీన దేశము లింకను బీరవారై నను ఆయుగముననే ధరించుచున్న లాంకపైరు వానిని నిరూపకయుటలేదు. వారి దృష్టి వారే తగ్గిన తేలికనుచున్నారు. అంత నగిగినాన, వారే తగ్గిన గానుండువామను. వారు పెట్టగలిగిన డబ్బుకు 7 వాయిదాను. ఆదేశము పనివారలే పనిజేయుచున్నారు. 1913 నుండి బట్టలయెగుమతి ఇండియా, చైనా, జపాన్ దేశములకు దెప్పించెను.

మిల్లుల అభివృద్ధి

అదేశములలో బట్టలయెగుమతి లెంతవరకభివృద్ధి జేందెనో లాంకపైరుపైరు గాననకను:-

Table with 3 columns: Year, Value, and Unit. Rows for 1913 and 1924.

అనగా ప్రపంచము అంతటిలోను యిందు నూటికి 10 వాటి కదుగులపు. ఒక్క గ్రేటు బ్రెజిలులోనున్న వానిలోనాల్గు ముందుకు యెక్కువగలవు. లాంకపైరులో మామూలుగా వాడుకమునకు 48 గంటలు పనిజేయించితే చైనాలో వారమునకు 240 గంటలు పనిజేయించెదరు. అమెరికావారు వారమునకు 240 గంటలు పనిజేయుచున్నారు. ఈమధ్యగతము జపాన్ వారమునకు 182 గంటలు పనిజేయించుకారము పనిజేసెను. అయితే ప్రతిపక్ష కరుణకు మాడు రెట్టెక్కువ గట్టిగాన మాడుకొట్టుకొని పనిజేయుచున్నది. ఒక్క జపాన్ లో మాత్రము ప్రతిపక్షము ఇతరవాట్ల ప్రతిపక్షము ఫ్యాక్టరీ వాటిలోకి వచ్చి పనిజేయి ఆయుగమునా తగ్గవడి పనిజేయవారు నున్నవరు.

లాంకపైరు పునరుద్ధరణకు ప్రాచ్యదేశములను వచ్చిన దేమియు లేదని లాంకపైరు పునరుద్ధరణకు గూర్చి వ్రాయుచున్నాడు శివబట్ట అర్థములేనిమాట యనవలయును.

భారత దేశములోని రాజకీయ విప్లవమువలన బ్రిటీషు మిల్లుల ఎగుమతికి చాలవరకు గడ్డక పడి యేనాటికి నను ఒప్పుకొనక తప్పదు. లాంకపైరు పునరుద్ధరణకు అత్యంతము కష్టములు ఉన్నప్పుడు మాట తలుపుమీద వ్రాసియుండుకొని జ్ఞాపకమునుకొనవలెను గాంధీ, ఖద్దర్ ఆభారతదేశములో చాకగ తయారుచేయు గుడ్డను లాంకపైరు బట్టలకు విక్రయమునకు ముఖ్యస్థానముగా చేయుచు బానిసా ఖర్చే లేకపోయెను. అదీవరకు మును 100 యేడ్లుగా నున్న బ్రిటీషు ప్రభుత్వము యెప్పటివలె కేటకింగ్ ముగిసిన యున్నది. భారత దేశమునకు వ్యాపక శ్రమ మేలకాలమున కిప్పించి రెండుదేశములును సమానలాభములకు లక్ష్య వై సహ్యమును గల్గియుండుటకు లాంకపైరులోని బట్టలయెగుమతి గల చోట్లను పార్లమెంటు ఫ్రాన్సు లోని యే గట్టి అంతర్జాతీయ బలము వనుకనుండిన చాలును. ఊరలో పర్వతములకు వస్త్రపరిశ్రమలోని ఖర్చును బట్టి చాక సరుకును తయారుజేసి సమీపప్రాచ్యదేశములకు బంతువును. జర్మనీమిల్లుల నెట్టిన కేయుమన్నీ రుష్యా మరల వెనుకటికి తికివచ్చి యేదోవద్ద బుగముమాట నినుచున్నామే చాకలో నుండి కొట్టిపోయిన బట్టలను తయార చేయుటకు వినియోగించుటకు సిద్ధముగ నున్నది. ఈపోటిలకు తాగుటకు త్రెయిలు యంత్రముల జేయుట కావలసిన యుండునని గాని బ్రిటన్ దేశము నుండి యిక్కడేశములకు సప్లయజేయుట కిష్టపడరా? ఈమధ్యనే అత్యంత ప్రాచ్యదేశములందు మంత్రము వ్యాపారమును అమెరికా దేశములోనుండి బ్రిటన్ లాగుకొనెను. ఈదేశపుష్కలము వాడుకమునను దేశములకు పరిశ్రమలనే బంతుల ముప్పది యేడ్లు క్రిందక్రిస్టా కొపాటిక్సు దెల్పినవివృత్తునకు సరిగా కేంద్రీకృతమైన యిట్లుజరుగక తప్పదు.

స్వదేశముననే ఖర్చు యెక్కువ లేదు

ఇంతయే? బ్రిటన్ లోనే ఖర్చు ఎక్కువగా లేదు. బ్రిటన్ స్వదేశములోనే యాబట్టల వర్కమునకు వ్యవసాయముగలది. సకలమిల్లులకు పెట్టుబడి చాలయెక్కువ జేరి. ఏవిధముగా గాని అదితిరిగి రాదు. మిల్లులంత్రములమాట లక్ష్యము లేకనే అమెరికా సినిమా కళాఖండాలు యజమానులు 1919-20 బెల్జియం లో అమ్మినది. బట్టల విలువ అసలుకు 4 మొదలు 20 రెట్లు తగ్గిపోయెను. అట్టినుండియు చాలావట్ల లాభములు పంచలేదు. వ్యాపారము సంక్రమించుటకు కారణము ఏదో తెలుసు పుట్టినదియు, చైతన్యవక్తలు కారణమనియు లాంకపైరు అనుచుండును కాని ఖచ్చితకీని యిటునటు మారకుండ పని జేయుచుండినవిలువలకు నాలుగేండ్లనుండియు నేదొ కొద్దిలాభము లుండెను. ఇకను నాలుగేండ్లుకావునందు అర్థముగ యెక్కువధరల కమ్మినను యెక్కువ లాభములే గానించెను.

కూలి నెక్కువజేయువద్దు

ఇది వ్రాయునప్పటికి అర్జునుజేయువారల ఖనుములు తమవద్ద పనిజేయు 80 వేల మందికిని కూలి యెక్కువయవద్దని యెదురుదిగుమందిరి. వారు పనివారలయెడ ప్రవర్తించిన విధమువల్లనే 1921 ఫిబ్రవరి 21 వ తేదీ మాస్కోవ్ లో యును కమ్మియులపత్రిక యిట్లు వ్రాయును వచ్చెను:-

చలన అదృశ్యము పరిశ్రమల ఖర్చులకు చాల ఎక్కువగుట వచ్చును, తయారు ఖర్చులకు తగ్గించి బ్రిటీషు వ్యాపారము నెక్కువజేయుట కవకాశ మున్నంతకాలమును ఆపరిశ్రమలు లాభములను ఖర్చులను ఇతర వ్యాపారముల లాభముల కనుకూలముగ కలసియుండునట్లు తగ్గించుకొనవలె ననియు మొదలైనవాలు వ్యాపారముల ప్రకటించి యుండిమి. చివరకు తయారుజేయుపరిశ్రమలసంఘములు పూర్తిగా పనిజేయుటకు మీ రేడు, కాని తయారుపని తక్కువైనను వారిదాయ మెక్కువగుచున్న ప్రస్తుతివిధానము లాంకపైరుకు మంచిదిగాదని వారిలాభములను బట్టి చెప్పవలసియున్నది.

బ్రిటీషుదేశములో ముఖ్యమును బట్టలపరిశ్రమను గూర్చి ఒకవ్యాసమును వ్రాయునపుడు క్లుప్తముగ అన్నిసంగతులను చెప్పలేదు సాధ్యముగను. కాని ముడిపెట్టుపులపైలెగూర్చి ఒకమాట జెప్పవచ్చు వ్యాసము పూర్తిగాజాలదు. లాంకపైరుకు ప్రతియంతయును చాలవరకు అమెరికానుండియే వచ్చునని అందరకును దెలిసినవిషయమే సమవర్తనమునకు వచ్చే 40లక్షల కేళ్లలోను 35లక్షల కేళ్లకువైగా అమెరికానుండియే వచ్చును. 1914-15లో పూర్తిగా 185లక్షలకేళ్లు ప్రతిగింజలు దీనివచ్చుట నుండియు పురుగుపడుటచేత అమెరికాలో తక్కువ తయారగు

చుండెను. ప్రతియేళ్లకే కనుపింపక పోవుటచేతను గతమునువర్తనములలోను 1914-15 సంవత్సరము నూటికి 70కంటె యెక్కువ తండకపోవుటచేత యధ్యమునకు పూర్వముకన్న ఇబ్బదియే దు రెట్లు గూడ అంతటను దూదిధర కెరిగెను. ఈ సంవత్సరము 1924-25 లో 180 లక్షల కేళ్లుపండిననుకొనుచున్నాడు. అందుచేతధలను తగియున్నవి. కాని భవిష్యత్తునందుగూడ యిట్లుండుననుటకు ఆకేయేమియు గానించుటలేదు. ప్రస్తుతము ఒకపాను దూది 11 పెన్సిలులకు తక్కువగాకుండ పండించ వీలులేదని టెక్సాసు ప్రతిపక్ష వారులు తెల్పుచున్నారు. దీనికిపైన ధరపెరుగుటకు ఓడకూలి, బ్రాకరు, కమిషనుయేజెంటు, మధ్యవాళ్లు ఎండకోగలరు. ఇకను వీరందరకును పైన, ఒక టేబులైన్ పండించితే 27 కేళ్లు చేయువారు గలరు.

ఒక పోచ్చరిక

నేనిచట సామ్రాజ్యములో ప్రతిపండించుటకుగూర్చి చెప్పకాలనుగాని ఒక్కమాట మాత్రము జెప్పెదను. కూలిదెబ్బలను చెల్లించుటయు, ఒకసారి ఒక రకం మరెయ్యకసాగి యింకొకరకం సప్లయలను కొంతకాలం రాగలదు. అమెరికావాళ్లు పాడుచేయుటకై మాంసెత్తరు తగినటుల 'కాంగో' ప్రతిపండించబడుచున్నది. ఈ పండించుటలో యితరులపై ఆధారపడి వారి కొరకని చేయుటకుండిన బాగుండును. సాగ్యమొనంత బాగ్రతగనే నేను వస్త్రపరిశ్రమ అను రాజ్యములోని చిక్కులను చాటితిరి. నేనెప్పుడును దారమునువిడువలేదు. నా అర్థమేమో పారకును గ్రహింపగలదు. లాంకపైరు నూలువర్కము అందరును యీ వ్యాపారమునకు గడంగుటవలన చెడిపోవుచున్నట్లు నాకు దోచుచున్నది. పరిశ్రమలు తగ్గిపోవుటకు కాపిలిస్తు అక్కడెట్లు దెబ్బ చిన్నములను గూడ లాంకపైరుకు వర్తింపజేయుచున్నది. ఇంతకన్న ముఖ్యమైనది లాంకపైరునందు జనసంఖ్య పెరుగుట మానినది. నూలుపరిశ్రమపట్టణములందు పదేండ్లకిందకన్న తక్కువజనమున్నాడు. మంచెత్తరుపత్తమువారు సాంఘిక సహకారపద్ధతులవలన నూలు బట్టల వ్యాపారము చచ్చిపోవునందరు చంపున దెవరని వారు కష్టపడనక్కరలేదు. అదియిప్పుడు జరుగుచునే యున్నది. అందరును యీ వ్యాపారమునకు దిగుటయే కారణము. లాంకపైరు బట్టలయెగుమతి తమ పరిశ్రమను చంపునదెవరో గాక రక్షించున దెవరని ఆలోచించవలయును. అందరును యీవ్యాపారమునకు గడంగినయెడల రక్షణగలుగజాలదని మాత్రము దెలిసికొనవలయును.

సిక్కుసాధార సంఘము

దొరతనమువారు తటస్థులుగా నుందురు

సిక్కుసాధార సంఘముల నేర్పరచుటకు గూర్చి దొరతనమువారి అభిప్రాయ మేమని సర్దారు గురుక్షేత్రసింగుగారు (ఎం. ఎల్. ఏ. ఎం. ఎల్. సి) దొరతనమునకు వ్రాసెను. "మీ ఉద్యమముపట్ల మాకు సానుభూతికలదు. గురుద్వారముల సమస్యను పరిష్కరించుటకు మేము ప్రతిహేతులము గానునట్లు గత ర్నరుగారు అంబలాలో 29 వ తేదీని చేసిన ప్రసంగమే నిదర్శనముగాని ప్రభుత్వోద్యోగులు సుధారసంఘముల నేర్పరచ గూడదు. ఆసంఘములలో సభ్యులుగా నుండగూడదు. ఆసభ్యులకు వెళ్లగూడదు. ధనసంపాదనమున సహాయపడగూడదు. తీరితిగా డిప్రీకమిషనరుకు ఉత్తరువులు పంపబడెను. ఒకసంఘమున ఉద్యోగులకు సిక్కులు కొందరు సభాకార్యనిర్వాహకులుగా నేర్పడిరని తెలిసి వెంటనే వారురాజీనామాలు నియ్యవలెనని (వాసిలిమి) అని దొరతనమువారు ప్రత్యుత్తరము పంపిరి. (అ|| వె||)

శ్రీమయిలవరం బాలభారతి సమాజమువారు

రాజమండ్రి చింతామణి

నాంకశాలలో ఆఖరునాటకములు రాధాకృష్ణ 3-12-24

శ్రీ పాదుకావట్టాభిషేకం 6-12-24

ప్రదర్శింతుడు

N. B. కొన్ని కారణములచే 1.12.24 తేది సోమవారం రాధాకృష్ణ ఆగి చేయబడింది.

తెల్ల నివర్తన:- రు 8-0-0, 2-0-0, 1-0-0, 0-8-0.

పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

ఉక్కు-సంరక్షణము

టారిఫుబోర్డు నివేదికము

సర్వరము కార్యమునకు గడంగవలెను

టారిఫుబోర్డువారి నివేదికము యిట్లు చెబుచున్నది:—

“ఉక్కు-సంరక్షణచట్టము గావించిన 3 నెలలు తోపు గనే ఐదను అందు స్త్రీలకంపెనివారు యింక నధికము సంరక్షణగోరుట సహేతుకముగ లేదని మేము విచారించిన సాక్షులు కొందరు నూచించిరి. ఈవిషయమున చాలమంది సారబడుచున్నారు. కంపెనీవారు అధికము సంరక్షణ గోరలేదు. ధరలు తగ్గుటచే వారికి చట్టముప్రకారము ముట్టలపైన సంరక్షణ ముట్టలేదు గావున యిటువంటి అవాంతరములు వచ్చినపుడు జేయవలసిన సదుపాయములు చేసి చట్టమునందలి సంరక్షణయే అమలునకు వచ్చునట్లు జేయమని గోరుచున్నారు. ఈ కొర్రె-సహేతుకముగనే యున్నదని మేము దలచుచున్నాము. మా నూచనలన్నియు ఉక్కు-పరిశ్రమయందు తయారగుదానినంతకు సరసమైనధరలకు టన్ను రూ. 175 లేక 180 రూ. చొప్పున విక్రయింపబడునట్లు జేయుటకే నుద్దేశింపబడినది.

చట్టము గావించబడిన నాలుగుండి యాధరలు హెచ్చుకుండుటచే ఉక్కు-సంరక్షణగింపువారిపై నధికబరువు మోపబడినట్లు, భావింపబడుచున్నది. జానువూస ప్రారంభమునందు 1923 సం॥ కంటే తక్కువ ధరలేయండినను, చట్టము ప్రకారము ప్రజలపై నెక్కువ బరువుపడుట యానూచనలయందు గల పన్నులు విధించినపుడు ధర లధికమగువరకు జరుగనేరదు.”

టారిఫుబోర్డు ఉద్దేశములు

రెండు విషయముల నుద్దేశించి బోర్డువారు యాశ్చర్యుల జేసినట్లు చెబుచున్నారు. నాశేము రూపాయి మారకము హెచ్చుటచే తగ్గిపోయిన దిగుమతి ఉక్కు ధరలను సరి జేయుటకై నుంకముల విధించుటకును, యానుంకముల హెచ్చించుట కలన వ్యాపారమునందవసరమగు మార్పులజేయుటకును నుద్దేశించిరి. ఈ అల్పపరిమితిగల విచారణయందు నుంకములను యింక నెక్కువగా మార్పుటకు వీలులేకుండెననియు, కాని యిప్పుడు నూచించిన 7 లక్షల ధనసహాయము (బాంటీ) నే గాక మరి 21 లక్ష అధికముగా నీయవచ్చునో పరిశ్రమకు నష్టమువచ్చుననియు బోర్డువారు చెబుచున్నారు.

“ఉక్కు ఇనుముకంపెనీలకు వాటివస్తువులకు న్యాయముగా తగిన ధరలు ముట్టవలెను. అంతకు తక్కువైన కిట్టుబడి యుండదు. కంపెనీ వారి న్యాయముగ ధరలకు తక్కువ ధరలు ముట్టినప్పటి యవస్థలను గూడ జై పికి చెప్పుకొనవలసియున్నది. దిగుమతి ఉక్కు-ధర హెచ్చిపోయినతోడనే యానుంకమును తీసివేయరాదు. కంపెనీవారికి రెండేండ్లలోపునైన టన్నుకు 180 రూపాయలకు ఇక్కువలెకుండు ముట్టగలదని ఇండియాప్రభుత్వమువారికి నమ్మకము గలుగువరకు ఉంచవలెను. దిగుమతి ధరలు హెచ్చుక ప్రస్తుతరీతిని తక్కువగానే రెండేండ్లవరకు నుండినచో కంపెనీ వారికి కలుగగలదు వేరొకరీతిగా ముట్టిపోవునట్లు జూడవలెను. ఇండియాలో తయారుజేయువారికి నష్టమురాకుండ నుండదగిన అధమపుధరలైన కిట్టునట్లు జేయుటకై యిదియుద్దేశింపబడినది. ఈవిధముగ యత్నిము లన్నియు సఫలీకృతములగుటకు లెక్కలు తీసికొననిది కాసనసభవారి యుద్దేశములు నెరవేరవలెవు.

మారకపు సమస్య

ఈ శిఫార్సులు జేయకముందు మేము కొన్ని నిర్ధారణలు జేసికొంటిమి. కొన్ని నెలలవరకు నాశేముమారకము ధర రూపాయికి 16 పెన్సుకు తక్కువగాకుండ నుండునని నిశ్చయము జేసికొంటిమి. ఇది నిజమగునా కాదాయను విషయము మేము విచారించ వీలులేదు. కాని మేము పరిష్కరింపవచ్చు విషయము మారకపుధర చెదరకుండ నుండవలెననియే కోరును. ఒకవేళ మారకపుధర హెచ్చిపోయిన చాల యధికముగా హెచ్చునప్పుడు, అట్లేజరిగినచో చాల చిక్కులు లేటప్పించును. ఇండియా-పరిశ్రమను ప్రోత్సహించుటకు ప్రభుత్వమువారి యత్నములను ప్రతిఘటించుటకు వీలగుచును. దిగుమతి సరకుపై నూటికి 25 చొప్పున పన్ను విధించినచో రూపాయి 16 పెన్సుగా మారకము వున్నపుడు సంరక్షణ సరిపోయినయెడల మారకము 18 పెన్సు అయినపుడు 40 చొప్పున, 20 పెన్సుఅయినపుడు 56 చొప్పున పన్ను విధించవలసియుండును.

సీరవిధానావళ్యకర

ఇట్టికారణములచే ఉక్కు-కంపెనీవారికి అధికనష్టములు కలుగకుండ సీరవిధాన మేర్పరచవలసి యుండును. మారకము

18 పెన్సునుండి 19 పెన్సువరకు హెచ్చిపోయినయెడల తలెయము ఉక్కు ధర రూ. 4-12, బ్రిటీషు ఉక్కు-ధర 7 రూ. తగ్గిపోవును. ఇంకను 20 పెన్సుగా హెచ్చినచో టన్నుకు రూ. 6 ధర తగ్గిపోవును. కావున మారకముకంటే 19 పెన్సుకు హెచ్చిపోయినపుడు సంరక్షణనుంకము ఖడ్గిఉక్కు టన్నుకైన రూ. 6-20 పెన్సు అయినపుడు యింక రూ. 5 చొప్పున హెచ్చించెదమని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించవలెను. ఇతరరకము యినుము దిగుమతులపై గూడ నల్ల సుంకములంధికము జేయవలెను. 20 పెన్సుకు మించినప్పుడుగూడ యారీతిగనే హెచ్చించవలెను. ప్రారంభదశలో నున్న అన్ని పరిశ్రమల యందుగూడ నిట్టి విధానమే యనుసరింపవలెను. మారకము లేకుండు పరిధరకు నంతకాలము సంరక్షణ యత్నములందు యాచిక్కు ఉండనే యుండును. దీనిని కష్టపూర్వముటకు వీలులేదు. మరుగుపరచినను పరిశ్రమలయభివృద్ధికి భంగముకచ్చును.

మేము నిర్ధారణ జేసికొనిన రెండవవిషయం మేము ఉక్కుయొక్క ప్రైవేటు ధర కొన్ని నెలలవరకు తారీతిగనే యుండునని, బ్రిటీషు ఉక్కు-ధర మారుట కవకాశములులేవు, కాని యూరోపుఖండము ధరలు మారవచ్చును. బెల్జియము ధరలు యుద్ధమునకుతూర్పు మేరీటును నున్నచో ఆరీతిగనే యున్నవి. బెల్జియములో అసరమగు దానికన్న యెక్కువ ఉక్కుతయారగుటచే కిట్టుబడి ధరకన్న 20 లేక 25 పిల్లింగులు తక్కువగా నమ్మగలవచ్చినదని బెల్జియమువారు చెబుచున్నారు. అదియే నిజమగుచో చివరకప్పుడైన బెల్జియము ఉక్కుటన్ను 71 పౌండులకు హెచ్చి పోక మానదు. కాని అట్లు హెచ్చుటకు చాలకాలముపట్టును. ఎప్పుడో హెచ్చిపోవుననుకానిపై వాదనలుజేసికొని మనము యేర్పాటులు జేసికొనుట అవసరమని మేము కలచితిమి.”

కాలానుసారముగ పనిజేయవీలులేదు.

శిఫార్సులన్నియు జేసినపిమ్మది బోర్డువారు చివర కిట్టు ముగించిరి. మేము ఏమియు నాలోచింపకుండ యాశిఫార్సులు జేయలేదు. చాలచివులముగ సాక్ష్యములన్నిటిని పరిశీలించి దెలిపితిమి. మేమునూచించిన అధికపు సుంకములు ఖడ్గిఉక్కుపై కొన్నిటియందు రెండింతలధికముగాను యితర వస్తువులపై తక్కువగను యుండుటచే ఆరిదారణముగా నగుపడవచ్చును. కాని యికమిడు కాలానుసారముగ నడచుకొనుటకు తావు లేదనియు, యిప్పుడుజేయు యేర్పాటులు ప్రత్యేకావసరములకుగూడ తగియుండవలెను. ఉక్కుపరిశ్రమ ఇండియాలోనే స్థాపితముగావలెనన్న యంతవరకు సంరక్షణయవసరమే నివేదికయందు 22 నుండి 28 శతాబ్దాల దెలిపియుంటిమి. ప్రభుత్వమువారు, కాసనసభవారును ఆమోదించిన విధానమును అమలుజరుపుదురని స్పష్టముగా దెలియబరచినగాని పరిశ్రమ యందు వ్రాతపనుల నిలపియుండుటకుగాని నూతన పనులు ప్రారంభించుటకుగాని మూలధనము కుదురుట దుర్లభమగును. ఇండియాలో తయారుచేయువారు సహేతుకముగా గోరజగిన ధరలను మేము బాగుగ విచారించినపిమ్మది నిశ్చయించితిమి. ఇప్పుడు నూచించిన అధికపుసుంకములు సరిపోవునని మేమువలచుచున్నాము. మాయభిప్రాయము తప్పయిననుసర్దుబాటుజేయుట కష్టముగాదు.

కంపెనీవారు ప్రతినిలయు వారికి ముట్టిన ధరలవివరమును ప్రభుత్వమువారికి చెబుచుండినచో తరువాత జరుగు మార్పులను పరిశీలించుటకువీలుండును. మూడేండ్లలోకంపెనీవారికి టన్నుకు 175 లేక 180 రూపాయలకు చాలయధికము ధరలుకట్టినట్లు దెలిసినచో ఇండియాప్రభుత్వము వారు సుంకములనుతగ్గింప వచ్చును. ఇప్పటియావశ్యతయేమన తగిన సంరక్షణ అమలులోనుండునట్లు జేయవలెను. సంరక్షణ చాలకుండునన్న ఆదినిరుపయోగమగును.

సంరక్షణయొక్క విలువ

మేము మొదటనూచించినపద్ధతులు బాగుగా పనిజేసినచోలేదో పరిశీలించవలసిన అవశ్యకత త్వరలో నావచ్చుమైనది. సుంకములను మార్పుచుండుటకుగల యాశ్చేషణలను గుర్తించితిమి. సంరక్షణవిధానమునకు బూనుకొనినపుడు జరుగుచున్నవ్యాపారమునందు వోక్యముకలగజేసికొనక వీలులేదు. ప్రభుత్వవిధానము ఒకసారిప్రకటించినపిమ్మది నిట్టియాశ్చేషణల నవసరము. ఇప్పుడునుజరించిన పద్ధతికి ప్రత్యామ్నాయజేయవచ్చు ఒక్కజే-అసలున్న సుంకములను సగానికి సగము హెచ్చించినచో దిగుమ ఉక్కు-ధరలు తగ్గిననుగూడ సర్దుకొనును. ఇప్పుడుజరిగిన సంగతులనుబట్టిజూడ సగానికిసగము హెచ్చించినను గూడ చాలకుండవచ్చును. కాని సంరక్షణవిధానమునకు సంబంధించిన యంశములను యిచ్చుటవలెను చర్చింపరాదు. విధానమును అమలుజరుపుటకుగూర్చియే చర్చించుటవలెను. ఉక్కు-సంరక్షణచట్టము అమలులోనుండు మూడేండ్లలో అప్పుడే 3 నెలలుగడచినవనియు, ప్రస్తుతమున్న సరకు చెల్లి పోయిన నూతన దిగుమతులపై సుంకములు బడిపం రక్షణ అమలు నకువచ్చుటకు యింకను మూడునెలలు పట్టునని మేముజిగురకే నూచించియుంటిమి.

సర్వర చర్యవశ్యకత

పరిశ్రమను కాపాడవలెనని సాక్ష్యమైవంతత్వరలో నిర్ణయించవలసినదే చర్యదీసికొనవలెను. ముఖ్యవిషయము గూర్చి యెట్టిసందేహము లేదు.

వాటినిగూర్చి మేము నివేదికయందు స్పష్టముగ చెప్పితిమి. సుంకములను హెచ్చుజేయుటకు గూర్చి విచారించెను. వారెల్లవలెనప్పటినుండి వర్తకమునందు స్థిత్యము సరికనది. ఇట్టి అసాధ్యమర్తకపరిస్థితులను సాక్ష్యమైవంతత్వరలో పొగొట్టువలెను. 1924 సం॥ ప్రారంభమునందు మున్నగునన్ను లెచ్చిపోవునూచన లుండుటచే విదేశీఉక్కు అక్కరము దిగుమతి జేయబడినది. అట్లే యిప్పుడుగూడ జరుగును. లేక న్నున మామూలు నీతకాలపుదిగుమతులు రాగలవు. కావలెనెంటునే జర్రకుగడంగ కుంజినచో నూతనసుంకముల విధించిన పరిశ్రమ చేయవచ్చు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిశ్చితాభిప్రాయమును త్వరలో ప్రకటించబడునని దలంచెదము. (అప్పుడే ప్రకటించబడినది.) మావద్దకు వచ్చిన సాక్ష్యమునంతను విశ్లేషముగా పరిశీలించి దానిననుసరించి, పరిశ్రమకు శ్రేయస్కరమగు పద్ధతులను, ప్రభుత్వమువారి కార్యమును సుఖపుజేయునట్లేజేయవలెనని మేము మా నిశ్చితాభిప్రాయములను చెప్పి డిండితిమి. విదేశీయుల ధర యంతవరకు తగ్గినచో సరిగానెరుగవలెనేగాని, దోశియపరిశ్రమ కెంతధరముట్టికి వో విడివిగాదెలిసికొన అవసరములేదు. కాని ఉక్కుపరిశ్రమలో చాలచిక్కుపడవలెను సంభవించును. కాంటి నెంటు రూ. 100 యొక్కవవాడులోనుండుటచే కాంటి నెంటు బ్రిటీషుగరలో అత్యధికవృత్తాసమవచ్చుటవలన నూతన యిచ్చుందుగా గోచరించుచున్నది. కావున యికముందెన్నడైన ఉక్కు-వ్యాపార సంస్కరణావశ్యకత వచ్చినపుడు పనిసూత్రజేసికొనుటకై యిప్పుడు ఉక్కుకంపెనీ విక్రయధరలన్నిటిని సరిగాపరిశీలించుండవలెను. కంపెనీవారిధరలను నెలవారగా పరిశీలించుచుండున యిటువని తేలికయగును. ఇకముందు విచారించబడు విషయములకు సంబంధించినవగుటచే యింకను మిగిలియున్న సూచనలను వేరొకసారి ప్రకటించెదము.

బొంబాయి యినుపవర్తకుల సంఘము

యిండియాప్రభుత్వమున కంపెనీ తంతి

బొంబాయి నవంబరు 23:-ఇండియాప్రభుత్వ ఆర్థిక కార్యదర్శిగారికి యాదినవనదానించిన తంతి బొంబాయి యినుపవర్తకులు 20 పిరి. “ఇటీవల టారిఫ్ బోర్డువారి నూచనలపై ఇండియాప్రభుత్వమువారిచే గావించబడిన తీర్మానము బట్టి యినుపసంఘము సంతోషము నిచ్చుచున్నది. మేము నూచించిన విషయన ప్రభుత్వముంగీకరించిన బొంటి విధానము యినుపవర్తకములయొక్క యిచ్చుందులను, చాలకుండుటకు జాతువైపున నిచ్చుచున్నది. చాలకాలమువలకును స్థిరముగ నీపరిశ్రమ ముందునట్లుగ యేర్పాటు ప్రభుత్వమువారు గావించెదరని నమ్ముచున్నాము.” (ఆ. ప్రె.)

సర్ బాసిల్ బ్రౌన్లుగారిచర్యలను

సికింద్రాబాదు, డిశంబరు 1:-హైదరాబాదును సూచించుటకు యిండియాప్రభుత్వపు ఆర్థికసంక్రమము సర్ బాసిల్ బ్రౌన్లును, నాతనిసోదరియగు హెబ్బానాల్ గారు వచ్చిరి. సర్ బాసిల్ బ్రౌన్లు రెవెన్యూ గారి అతిథులుగా వీరున్నారు. వీరిగోరవార్ధ మొకచిన్నవిందు శనివారమునాడు చేయబడెను. నేటికి ఆర్థికసభ్యుడు తనసోదరుడగు మేజరు బ్రౌన్లుగారిలోనున్నాడు. రేపు ఆర్థికసభ్యుడు బొంబాయి బోవును. హైదరాబాదులోని చిత్రములన్నియును జూపుటకు నైజాముగారిఆర్థికసభ్యులకు సర్ హైదర్ నవాబుజంగుగారు బ్రౌన్లు గారిలో నెడలెదము. (ఆ. ప్రె.)

దంతకుల హరి

తల పీసా 1-కి 0-9-0, వి. పి. సహా 0-1-4-0
దంతకులకు కైత్యము, రసపట్టు, తుప్పిపట్టులు, తుట్టకడిలిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల చోట కూచిని మందులో కడిపి పెట్టిన కొద్ది కంటే పోవును.

దంతచూరము

దట్టి 1-కి వెల రూ. 0-2-0 డబ్బా 1 కి 1-4-0
అవశ్యచూరముతో పండ్లతోముట్టవలసిన చిగుళ్లు గట్టిపడును. అట్లుండి రక్తము కారకుండును నోరుమర్దంధములేక యుండును. పండ్లుముట్టములతో లేల్లగా నుండును.
అమ్మలొకరినొకరి చూచి, మునుము - బొంబాయి.

బొంబాయి సమావేశము - అట్టు తరువాత

లిట్టను ప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తరము

గోఖలే హామీలను బహిరంగపరచు

అంత్ర తమిళ స్వరాజ్యపక్షముతరపున నిన్నటిసాయం త్రయ గోఖలేభవనమున శేర్మరుపబడిన బహిరంగసభయందు ఎ. రంగస్వామిఅయ్యంగారు సీ. ముత్యయ్యచెట్టియారు, ఎస్. సర్వముర్తిగారు " బొంబాయి సమావేశము - అట్టుతరువాత" అనువిషయముపై చుపవ్యసించిరి. సీ. గోఖలేమీనానుగారు సభ కధ్యక్షతవహించిరి.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

బొంబాయిసమావేశమున దలచెట్టిని కార్యక్రమము అన్ని విషయములందును విజయమునకు తెచ్చుచున్నది. అసమావేశమునకావ్యవసరముల వచ్చిన, అన్ని రాజకీయపక్షములవారును, తెంగాలు నిర్బంధముల ఖండించుచున్నారనునది దొక భాగమునకు ప్రతికూలముగ నమ్ముచు లాసగినవారునుగూడ, అసమావేశము అభ్యుదయమున విజయమును గాంచెనని తెప్పరున్నారు. అసభ్యులగు జయప్రదయ్యుని నని డెలుత్రుట కింతకంటే జేరునిదగ్గరము లవసరములేదు.

లిట్టను ప్రభుత్వ ఆగ్రహము

బొంబాయియందు దన్ని పక్షములవారును సమావేశమై ఏక గ్రీకుముగ నిర్బంధకాసముల తీవ్రముగ నిరసించుటచే, లిట్టను ప్రభుత్వము పట్టరాని ఆగ్రహమును గలిగించెను. అతడికిపల ప్రతిదినమును తనచర్యను సమర్థించుచు నుపన్యాసముల నొసగు చుండెను. కాని వానివలన నెట్టియుపయోగమును లేదు. అతడు భారతీయుల సమ్యుపజాలము భారతీయుల తాతని కేకమించిన వారు. అతనిచే నిర్బంధము ననుసరింపబడినవారు ఒక్కొక్క స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులే గాదు వారు జేకేమంతటిచేరు ప్రేమింపబడు నాయకులు. లిట్టను ప్రభుత్వ గానియు సభ్యులను గురించి వివరముగ చర్చింపజేసెను. కాని ఒక్కొక్క టపాత్రము జెప్పెదను ఆగ్రహ మొక్కొక్కప్పుడు బుద్ధిమాందమును గొగించును. లిట్టను ప్రభుత్వము దివిసత్య మయ్యెను. అట్లుగానియెడల, తాను బుద్ధి పూర్వకముగ నీ విధానమును నిశ్చయించు కొంటినిని తెప్ప జాలము.

హైదరాబాద్ జడ్జిలు తోడ్పడ నిరాకరించుట

ఆర్డినాన్సు ప్రకారము నిర్బంధమున నుంచబడినవారి కేసులను హైకోర్టు జడ్జిలకుబదులు ఇవ్వరు న్యాయాధికారులు విచారించెనదియు, హైకోర్టు జడ్జిలు తాము న్యాయకాళము సంబంధించిన కార్యములనే జేతుముగాని, ప్రభుత్వ అధికారవర్గమునకు సంబంధించిన పనిని జేయుమనియు నిరాకరించుటయు ఇందుకుకాణమనియు, లిట్టను ప్రభుత్వ తన మొదటియుపన్యాసములో నుడివెను. దీని చర్యమేమి? ఈ కేసులలో నెవ్వియు, న్యాయపద్ధతుల ప్రకారము విచారించుటకు లిట్టను ప్రభుత్వ కేసులులేనది ఇందువలన స్పష్టముగ దెలుపగలదు. ఈ నిర్బంధముల విచారించుట ప్రభుత్వ కార్యనిర్వహణ వర్త పని అని లిట్టను ప్రభుత్వ నుడివెను. దీనిని ఒట్టి జాచియెడల ప్రస్తుతము అందు నియమింపబడిన ఇవ్వరు జిల్లా జడ్జిలు జేయుపని, నిర్బంధముల వేంముల గురించి న్యాయవిచారణము గాదని లిట్టను ప్రభుత్వ వే తన వాక్యములచే నంగీకరించెను. నిర్బంధములపై ప్రభుత్వము వారు జూపు సాక్ష్యమునుజూచి, నిర్బంధములను తీవ్రముగ కాపలాలో ఖయిదు నుంచగలెనా, ఒకమాదిరి కంటిమనందుంచిన జాలునా? అను విషయములనే నీ విచారణాధికారు నిర్ణయింప గలరు గాని వారిపై జేబడిన సాక్ష్యమునందలి నిజానిజముల గురించి వారు న్యాయపరీక్ష గావింపజాలరు. లిట్టనుగారు ఈ విషయమును తనంతటతామే యంగీకరించిరి.

బాధ్యతను దానుగొనివేయుట

ప్రభుత్వమునా రెట్టిచర్యను దీసికొనవలసింది తెప్పటకు చిత్తరంజనదాసుగారికి అధికారము లేదని లిట్టను ప్రభుత్వ మురియొక యుపన్యాసమున నెలవచ్చిరి. చిత్తరంజన దాసుగారు, మంత్రిపదవి నంగీకరింపలేదట. అందుచేత ఎట్టిచర్య దీసికొనవలసింది తెప్పట కిష్టముగాదట మంత్రిపదవి నంగీకరించి యున్నయెడల నాతినిలపక నంగీకరించెడివాడట. ఇంతెంత సత్యమునుదో, మన మితవాదుల యనభవమే డెలుత్రువన్నది. లా ఆర్డరులయందు చలించుచు చర్యలనుగురించి, ఇదివరకు మంత్రిుల సలహానకుగులుగాని వారితో నావీషయము మాటలాడుటకుగాని ఎంతమాత్రమునులేదని మనమంత్రిులచర్యయే తెప్ప

మన్నది. ఈ విషయమున గోఖలే ప్రోత్సహించుటకు చింతామణి గారును పి. సి. మిత్తరుగారును ముద్దుముక్తమిషనువారయెడల బదులు జెట్టిరి ఇంతయుగాదు. ఇంతకొక విషయము. లా ఆర్డరులు ప్రభుత్వము క్షణముగ ప్రభుత్వ కార్యనిర్వహక సభ్యుడగు హైకోర్టు గారికాదు. అధికారి. అతని కాళాసాలనమున, హైకోర్టు గారిమాటనువినక, నుంత్రిసలహా ప్రకారము జరుగుట కెట్లు పిలుగును. ఇది అసంభవము. అట్లుగాక, చిత్తరంజన దాసుగారు మంత్రిపదవి నంగీకరించునో, లా ఆర్డరుల కాళును మంత్రికి వక పరుపబడు నుడేకమున్నదేమో ఇందుక విచారించెను. ఈ సంబంధమున బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు, క్రొత్త కాళులను ప్రజాయత్ర మొనర్చరాదనియెగాక, సంస్కరణల కాససనము ప్రకారము ప్రజాయత్రము లేన కాళులనుగూడ తిరిగి తీసికొనవలసిన నని భారత ప్రభుత్వమువారికి ప్రాసెస్ అట్టి లిట్టను ప్రభుత్వం లా ఆర్డరు కాళును మంత్రిుల నుద్దేశమునర్పించు యెంచు తెంత యసంభవమో డెలియగలదు. చిత్తరంజన దాసుగారు మంత్రి పదవి నంగీకరించునో వారు చెప్పినట్లు అంగీకరించెడి వాడనని లిట్టను ప్రభుత్వ ముడుపువాక్యములందు దెంత సత్యముగలదో ఇక యూహించుకొనుము.

ముద్దుముక్తమిషనునందము ఫలితములు

సంస్కరణలను సవరించుటనుగురించి విచారించుట కేర్పరుపబడిన ముద్దుముక్తమిషను వేర్వేరు ప్రముఖులనుండి సాక్ష్యమును దీసికొనుట మీరు వినియున్నారు. ఈ సభ్యులువారు, మాచనలను గావించుటయందు క్రొత్త కేసులను వహించిరి, దెలియుచున్నది. కాకకాపక్ష మధికారమునుండియొని నిర్బంధ విధానము నవలంబించినప్పటికొండెయు, వీరికై ఖరీదురీనది. అందుచే, మితవాదులలో నమిత మితవాదియగు సర్. శివస్వామి అయ్యరు గారుగూడ, వెంటనే రాష్ట్రీయ సంపూర్ణ స్వతంత్ర్యము ను గావలెనని గోరువత్తుమన జేరవలసివచ్చెను. భారతీయులందరు నేకమగుటకుల ఆవశ్యకతను శివస్వామి అయ్యరు గారు గూడ గ్రహించిరి. బొంబాయి సమావేశమునందు జేరినవారందరును, స్వరాజ్య సంపాదనకు దీసికొనవలసిన కార్యక్రమము శేర్మరుపజాన నిశ్చయించిరి. కేపు భారతకాససభ సమావేశమైనప్పుడు అన్ని పక్షములవారు గూడ నేకమై ప్రభుత్వము నెదిర్చుదగ్గని నమ్మెదను. బొంబాయి సమావేశ ఫలితములలో నీ యొక్కట్టి ప్రాసెస్ ముఖ్యమైనది కయందు భిన్నాభిప్రాయములతో నుండుననియు, అందఱికి సంఖ్య ముఖ్యమైనదికా మితవాదుల వాక్ దీనివిధమున శేర్మరుపబడినది తెలియుచున్నది. స్వరాజ్య వారు లింకను అంగీకరింపనియెడల గవర్నరు జేదరలుగారు భారతకాససభను రద్దుజేసి తిరిగి ఎన్నికల జరుపుననిగూడ దెలియుచున్నది ప్రస్తుత భారతకాససభను రాజ్యప్రతినిధి రద్దుజేయువలెనని నేనెంతయు కోరెదను. అప్పుడు భారతీయులు తమ ఆభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారు బాగుగ స్పష్టపరచగలరని నమ్ముచున్నాను.

బొంబాయి సమావేశముచే హైదరాబాద్ ఫలితములు గలిగెను ఈ సమావేశమున గలిగిన మొత్తి సత్యమైనది నభివృద్ధిపరుపవలసియున్నది. ఏవత్తుమనాటికి గాన మనస్సునోప్పించు పక్షము వాక్యములను వదలవలెను. ఆ ప్రాముఖ్యముల కక్కువ ప్రాధాన్యము నొసగరాదు. ప్రభుత్వనిర్వహణ ప్రకారము తయారుజేయుట ఏమాత్రమును ముఖ్యమైనదిగాదు. వాని నెన్నిటికోత యారుతయగలము. మన స్వతంత్ర్యము మేలికొని నిలబ్రుకొనగల మనవిషయమును ముందు మనము నిర్ణయించుకొనవలెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు వాని నొసగనియెడల వారినుండి లాగుకొనుటకు మనమభ్యుదయమునకై కార్యమును నిర్ణయించుకొనుట ముందనవలెను. మైదానులవలన, బ్రిటిషు వారిచేతులలో మన మెన్నియోక్తులను లనభంబించితిమి అయిన భవము నుపయోగించుకొనెదముగాక. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారింతటికి తెలిసెదనో, ఈజిప్టును పారమలించుచున్నవిధానమున బట్టి దెలియననును. అందుచే మనము తీర్మానముల నొసర్చుటకే గాక వాని నాచరణలో జేర్చుకొనుటకుగూడ సిద్ధపడవలెను.

సీ ముత్యయ్య చెట్టిగారు

సీ. ముత్యయ్య చెట్టిగారు బొంబాయి సమావేశమున గలిసభలితముల ప్రకరించుచు బెంగాలు నిర్బంధముల నిరసిగిడుట మదరాసునందు జట్టి సుపక్షమువారుగూడ జేకేమగం దన్ని పక్షములలో ముందునకు నచ్చినిండును సంతసమును దెలిపిరి.

సత్యము, తిక్కాదు

లిట్టను ప్రభుత్వ గారు తమ మొదటి యుపన్యాసములో నే దేకమనందు ప్రజలలో నిష్ఠభావము లేనదియు ప్రజల

నసత్యమై యున్న నొన్నట్టి ప్రజామములగుడ లేవనియు నుడివెను. జేకేములో ప్రజాసామాన్యమునందు విప్లవోద్యమము లేనప్పుడు, ఆకస్మిక విప్లవముయనునకు మాత్రమే యుద్దేశింపబడిన, అర్హుల జేయు సభికార మొందు మపయోగింపబడెనని లిట్టను ప్రభుత్వ రీడింగు ప్రభుత్వ అడుగుచున్నాను. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో నీయధికారము నుపయోగించుట ఆకాస్మికము. 1818 సం॥ బెంగాలు రెగ్యులేషను క్రిందగూడ కొంత మంది నిర్బంధించబడిరి. ఈ రెగ్యులేషను నుపయోగింపబడుట ఎట్టి ఆకాస్మికముగానుండును. విదేశీయులందండయాత్రనుండియు, జేకేములోని ప్రజలయందు తిరుగుబాటు గలిగివచ్చుచున్న మాత్రముపయోగింపవలెనని ఆరెగ్యులేషనునందే విధింపబడినది. కాని ఆ రెండుగురుములు గూడ ప్రస్తుతము గానింపవు. అందుచే నీకాసనము నుపయోగించుటలో లిట్టను ప్రభుత్వ వాక్యముగ వర్తించుచుండెను. ఎట్టి యధికారమును లేకయే లిట్టను ప్రభుత్వ రీడింగు ప్రభుత్వ, భారతీయుల మోసపు గ్రహించుచున్నాను. లిట్టను ప్రభుత్వ గారు తన చర్యను గురించుకొనుచు కొన్ని నిబర్హముల జూపెను. గృహరెండుమారుల సంతకపురములలో రెండుమార్లు జరిగినని ఆతడు నుడివెను. వాని నెవ రొ న ర్చి రొ నెండు ల రొ న ర్చి రొ నెండు వలెను. రాజకీయ విప్లవ కాదులీ హత్యల జేరిన నమ్మవలసినదని లిట్టను ప్రభుత్వ మవల. వాక్యనియమ న్నాడు. నేనీ యాహ్వానము నెంతమాత్రము నంగీకరింపను. నై రెండు మార్లులోను, హంతకులు భారతీయులచేతనే పట్టుకొనబడిరి. భారతీయులచేతనే విచారించి శిక్షింపబడిరి. భారతీయులచేతనే యురిదియబడిరి. అట్టిస్థితియందు ప్రజలందు బాగుగ వ్యాపించియున్న విప్లవోద్యమముగలవని లిట్టను ప్రభుత్వములకు?

లిట్టను ప్రభుత్వ క్రొత్త క్రొత్త సిద్ధాంతములను నెలకొల్పుచున్నాడు. నాగరికతకు పూర్వకాలమున నెట్టికాదేకమున నో వినదగుమాటలను లిట్టను ప్రభుత్వ నోటినుండి విడుచుచున్నాను. "కాసనముల ననుసరించి నడచుకొనువారికి మాత్రమే న్యాయ కార్యములు రక్షణ మొసగును. నేరములన్నీ న్యాయకార్య ప్రవీణులు చాటినవారికి న్యాయకార్యరక్షణము గోరుటకు జూక్కులేదు." అని ఆతడు నుడివెను. ఈ గూఢము లెవరికి సరిపోవునో ముందుగ కొంచెము విచారింపుడు. ఈ గూఢములు లిట్టను ప్రభుత్వమున, గానించుచున్నవి. న్యాయకార్యములను తృణీకరించి అక్రమచర్య లొనర్చినది ఎవరు? రీడింగు లిట్టను ప్రభుత్వము. వారు తమకధికారములేని ఆకాస్మికచర్యల నవలంబించి స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులను నిర్బంధము ననుచిరి. న్యాయకార్యమునకు కట్టుబడి నివసించువారిని నిర్బంధమున నుంచుచు న్యాయబద్ధులగు ప్రజలకు త్యాగము గలుగజేయుచున్నారు. అందుచే రీడింగు లిట్టను ప్రభుత్వము న్యాయకార్యరక్షణ ముండజాలదు.

హత్య జేసినవారికి న్యాయకార్యరక్షణ ముండజాలదని లిట్టను ప్రభుత్వ నుడివెను. ఇది ఎక్కడి సిద్ధాంతము. హత్య నేరముల విచారణయందు ముద్దాయి న్యాయవాదిని నియమించుకొనలేనియెడల ఆతనికొరకు ప్రభుత్వమువారే ఒక న్యాయవాదిని నియమించుటలేదా? హత్యయొనర్చినని బహిరంగవిచారణయందు స్పష్టముగ రుజువైనదియవారెగూడ వారినీ న్యాయకార్యరక్షణము గలదు.

ఎవరైన నేరమొనర్చినని తగుసాక్ష్యమున్నయెడల దానిని బహిరంగముగ కోర్టునందుకు పెట్టరాదు. సాక్ష్యము క్రానుపరీక్ష జేయబడినపుడే అందలి సత్యాసత్యములను బలబరచుటకు బయటపడును. సామాన్యముగా క్రొత్త న్యాయవాదియు తనపక్షము సాక్ష్యము కోర్టులో క్రానుపరీక్ష జేయబడువరకు పూర్తిగా సత్యమేనని నమ్ముచు తో నుండును. అప్పుడు మాత్రమే తమపక్షములోని లోపములు వారికి డెలియగలవు అనే విధముగ లిట్టను ప్రభుత్వ గూడ పారబడియుండరాదా? తనపోలీసు అధికారులు దెచ్చినవిషయముల యధార్థతను దెలిసికొనుటకు కోర్టులో నెందుకు పెట్టరాదు?

అరాజకులగువారియెడల సానుభూతిని జూపువారిని గూడ నిరసించవలెనని జార్జి బోనెపుగారు బొంబాయి సమావేశమున నుపవాదించిరి. కాంగ్రెసునందు జేరినవారును, స్వరాజ్య పక్షమువారును దౌర్జన్యమును ఏమాత్రము నంగీకరింపజాల్యము. దౌర్జన్యరాహిత్యమును మావిధానముగ నంగీకరించితిమి. కాని స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకుగాను దౌర్జన్యపద్ధతినవలంబించువారందరను దోషులని నిర్ణయించుటకు మన కెట్టి అధికారము లేదు. వారాపనులను తమకొరకు జేయుట లేదు. మాత్రమే విచారణమునకుగాను ప్రాణములనిర్మించి అపద్ధతినవలంబించిరి. వారాపద్ధతుల నవలంబించుట బలవంత పెట్టుచున్నది ప్రభుత్వము

వారము. అందుచే నా ప్రభుత్వవిధానమునే ఖండింపవలెను. గాంధీజీ హత్యచే, ప్రభుత్వమును ఖండించుచు, విప్లవకారుల దేశాభిమానము విక్రమింపజేయుననియు నడిపెను. విప్లవకారుల దేశాభిమానమును పరియగుమార్గమునకు ద్రిప్పజేడల వారు దేశమున కెంతయో యాపకారము నొనగూర్చు గలుగుదురు.

వివిధ రాజకీయపక్షములు ప్రతినిధుల యవసంఘము వారు. అన్ని పక్షములకును కలిసి పనిజేయువిధానమును గురించి చర్చింప నున్నాడు. అట్టి విధానమున కేవలము వారుగాని, ముందుగానే పరిశీలన జరిపరాదు. సమాధానము కుదుర్చుటకు మార్గ మిదిగాదు.

మనమందరము సేకమైనతరువాత వెంటనే ముందునకు ఆడుగు పెట్టగలము. అంగ్లదేశము ప్రపంచమున కెల్ల గొప్ప సామ్రాజ్యము సేర్వారుచూసి తనబలమును నిలువజేయుకొనుట కెట్టి ప్రయత్నములైన యవలంబించుటకు సిద్ధముగ నున్నది. ఈజిప్టుపై బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము లిఖించిన అసమానకరమును పరతుల గనునించినయెడల స్వప్రపదగలదు. భారతీయుల నెదిర్చి పోరాడుట కాంగ్ల దేవు సిద్ధముగ నున్నది. మనమందర మేకమైయున్నగాని లాభములేదు. కాంగ్రెసు భారతీయుల కందరకు కేంద్రస్థానము కాంగ్రెసు రాజకీయముగానే యుండవలెను. అందఱును అందు జేరవలెను.

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ డిసెంబరునెల 1వ తేది సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో
	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో
గోపాలపురం	81.0	61.4	...	24.88	44.96
విశాఖపట్టణము	83.4	70.0	...	15.44	87.09
కాకినాడ	79.6	64.5	...	21.87	89.09
మచిలీపట్టణము	82.7	65.1	...	12.04	41.59
కర్నూలు	85.8	59.2	...	8.56	26.61
బళ్లారి	86.1	62.9	...	2.45	20.51
కడప	82.2	68.0	...	7.20	81.28
నెల్లూరు	81.8	69.4	...	21.29	87.98
మద్రాసు	82.2	69.8	0.03	20.95	50.74
కడపూరు	80.6	71.5	0.88	22.71	52.94
నేలమ	88.4	71.0	...	5.76	89.80
కోయంబతూరు	89.0	70.8	...	10.29	22.29
తిరుచనాపల్లి	84.4	73.0	...	9.24	88.18
నాగపట్టణము	81.1	73.2	0.37	20.38	54.98
మధుర	88.5	73.0	...	5.01	88.58
పాంబన్	87.7	77.0	0.34	12.88	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	0.14	17.36	28.84
తిరువేండ్రము	80.7	72.7	0.72	11.77	64.51
కొచ్చిన్	83.1	75.7	...	18.32	114.51
కాలికట్టు	91.8	72.7	...	19.11	117.16
మంగళూరు	92.4	73.1	...	4.18	125.68
బెంగళూరు	84.1	68.0	...	2.92	85.87
మేరకార	75.1	60.4	...	5.50	125.46
కొడైకనాల్	61.4	51.0	0.06	9.46	62.18

సర్కారులలో మేములులేవు. రాత్రి వేడిమి 3 డిగ్రీలు తక్కువగానున్నది. కడపలో పగటివేడిమి 5 డిగ్రీలు తక్కువగా నున్నది. నెల్లూరులో పగటివేడిమి 2½ డిగ్రీలు తక్కువగా నున్నది. ఆగ్నేయములను స్వల్పవర్షము పడవచ్చును.

ఆర్. ఎన్. సామూరు,

కార్యదర్శి.

మాంగుతును మయాంగుగారి తుమాపణ

బర్మాలో పెన్సాజిల్లాలో అతిమహిమను నగరసంఘా ధ్యక్షుడగు మయాంగుగారు కాపిలేషను పన్ను చెల్లింపవద్దని బోధించినది తేటదిన కేసులో ముద్దాయి తుమాపణకోరి పూచీకతు నిచ్చినందున కేసు రద్దుజేయబడినది. (ఆ. వె.)

స్వరాజ్యవారము

నేటినుండి ప్రారంభమగును

నేటి (డిశంబరునెల 1 వ తేది) నుండి స్వరాజ్యవారము ప్రారంభమగును. అందులకు పని సౌకర్యముకొరకు కలకత్తా నగరమును వేరువేరు భాగములుగా విభజించి ఒక్కొక్క భాగమున నొక ఉపసంఘము సేర్పరచిరి. ఆయా భాగములలో నిన్న 30 వ తేదీ సాయంత్రము 12 బహిరంగసభలు జరుగు నటులును అన్నిసభలకును దేశబంధు దాసుగారువచ్చి కొన్ని నిమగ్నులు మాటలాడి వెళ్లునట్లును ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈవారమంతయును బహిరంగ సభలును ప్రచారమును ధన సమర్థనమును జరుగుచునే యుండును.

దాసుగారి ప్రకటనము

30 వ తేదీ ఉదయమున దాసుగారి ప్రకటనము వెల్లడియైనది. “నిర్బంధశాసనముల ననుబంధించి చాల మందిని అరెస్టుజేయుటవలన కలిగినపరిస్థితులను గూర్చియు, బొంబాయి సభలలో కలిగిన ఫలితమునుగూర్చియు స్వరాజ్యపక్షమువారి కిది ముందు శాసనసభలలోను దేశములోను చేయదలచిన పనిని గూర్చియు, ఈవారములో జరిగిన వివరింపబడును. ధనము వసూలుచేయబడును. ఎల్లవారును ధనసహాయము చేయగోరవలెను. వసూలుచేయబడిన ధనములో అధిక భాగము గ్రామముల అభివృద్ధికి వ్యయపరచబడును” అని దాసుగారు ప్రకటించిరి.

ఖడ్గర్పూరులో దాసుగారి వసంగము:

గ్రామపునర్నిర్మాణము

29 వ తేదీరాత్రి ఖడ్గర్పూరులో జరిగిన బహిరంగసభకు దాసుగారు వెళ్లగానే హార్ద్యను లపారముగా చెలంగెను. 28 వ తేదీరాత్రి వారమునాడురాత్రి కలకత్తాలో జరిగిన నెంట్లు ఆంద్రూసు డిప్యూటీ సుపర్డెంటును లిట్టుప్రభువుచేసిన ప్రసంగమునకు దాసుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. లిఖితములముగాగాని ఒక నిబంధనవలన గవర్నరు అమాత్యమండలిలో కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులు నలుగురును ఇద్దరునుగృహమంత్రమే వంతులును ఉండవలెనని నిర్ణయింపబడినది. అమాత్యవర్గమునందు హెచ్చుమందిచే నిర్ణయింపబడిన పద్ధతికి ప్రతికూలముగా మంత్రులు శాసనసభలో ఓటియ్యగూడవని మరొక అభిప్రాయ నిబంధన విధించినది. అందువలననే ప్రభుత్వపాద్యతను వహింపవలెనని నన్నుకొరివేసెను నేను నిరాకరించితిని. భిన్నరాష్ట్రములలో మంత్రులుగా పనిచేసినవారితో నిరసింపబడిన ద్వంద్వపరిపాలనమునందే స్వరాజ్యపక్షమువారు వివాదనంత్రమును ప్రయోగించిరి. కేవలము వివాదనమే మాపక్షమువారి ఉద్దేశము కాదు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానవివాదనముతో పాటు గ్రామపునర్నిర్మాణముగూడ సరాసరిగ జరుగుచునే యుండవలెను. అపనిని జరుపుటకవసరమగు ధనసంపాదనముకొరకే స్వరాజ్యవారము వినియోగింపబడును. ఇటుల వసూలుచేయబడు సొమ్ము జాతీయకస్తు. ఈధనమును వసూలుచేయుటకును దానిని ఎంచెందులకు వ్యయపరచదగునో నిర్ణయించుటకును ఒకసంఘ మేర్పరచబడినది” అని దాసుగారు నుడివెరి. (ఆ. వె.)

అలహాబాదు మతకలహములు

ఈకేసులను విచారణచేయుటకు ప్రత్యేకముగా నొక జడ్జినియమించెదరు. (ఆ. వె.)

కరపత్రమున కాంక్ష

ఉక్కోజావో, అను క్షిణి కలకరపత్రమునకు వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు అంక్ష వేసిరి. (ఆ. వె.)

వర్షమువచ్చినను నాటకము ఆడబడును.

బెజివాడ మైలవరంహాల్లో,

2-12-24 రాత్రి 9-30 మంగళవారం.

ది ఇండియన్ డ్రామటిక్ కంపెనీ,

బందరు.

చంద్రహాస,

మ. రా. శ్రీ డి. వి. సుబ్బారావుగారు, కుంభిననుడు.

దువబుద్ధి. రేట్లు మామూలు.

Ch. V. Ratnam K. V. Ramanayya Naidu
Manager. B. A. B. L. President

మహాత్ముని ఉపవాసము

ఘూర్జరజిజ్ఞాసకళాశాల

అహమదాబాదు ఘూర్జరజాతీయ కళాశాలలో మహాత్ముడి ట్టుపన్యసించెను:

“కాంగ్రెసువాగు అసహాయోద్యమమును విరమించుటవలన జాతీయపాఠశాలల నన్నిటిని మూసివేయవలెనని గాని నాని ప్రభుత్వవిశ్వవిద్యాలయములకు చెప్పి వేయవలెననిగాని ఎవ్వరును తలపగూడదు. జాతీయపాఠశాలల యేర్పాటు ఇదివరకే జరిగిపోయినది. వానిని పోషింపవలసిన భారము రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘములపైన నేయున్నది. “ఇదివరకేర్పరచబడిన జాతీయపాఠశాలలను పోషించుచుండుటయేగాక ప్రజలుకొరివేసెను ప్రొత్తపాఠశాలలను గూడ ఏర్పరచుచుండువలెను.” అనుతీర్మానమును కాంగ్రెసు మహాసభవారామోదించునని నేను నూచించెదను. అసహాయోద్యమమునందు నమ్మకములేకపోయినను, కాంగ్రెసువారి తీర్మానమునందు గలభక్తిచే జాతీయపాఠశాలలో నిదివరకు చేరినవిద్యార్థులిప్పుడు మరల ప్రభుత్వపాఠశాలలో చేరదలచినచో నెట్టి ఆక్షేపణయును ఆపఖ్యాతియును గూడలేదు. అసహాయోద్యమమును తాత్కాలికముగ విరమించుటవలన అచంచల బహిష్కరణవాదులు దేశమునందెందరు కలరో స్పష్టముగా తెలియగలదు. అసహాయోద్యమము జాతీయోద్యమముగా విరమింపబడినను వ్యక్తులుదానిని నెరవేర్చుట కెట్టి ఆక్షేపణయును లేదు. ఒక రాష్ట్రమువారు అసహాయోద్యమమును సాగించుటకు నిశ్చయించుచో అట్లు వారు సాగించుటకుగూడ ఎట్టి ఆక్షేపణయును లేదు గాని అంతకలహములును ద్వేషములును కలుగకుండ వారు మెలగవలెను. ప్రతి ఉద్యమమునకును ఉచ్చస్థి చదవల కలుగుట విధిగాన అసహాయోద్యమమునకు గూడ పోటు పాటులులేవుగాని యీ ప్రభుత్వపద్ధతి తొలగనంతకాలమును అసహాయోద్యమము దేశమున ఏదోయొకవిధముగా జరుగుచుండుటయే నిశ్చయము.

హిందూ మహామ్మదీయమైత్రి ఎటులుండవలెను? సవర్ణ అవర్ణహిందువుల సంబంధ మెటులుండవలెను? రాట్నముయొక్క ఉద్దేశమేమి? అనువిషయములను ప్రత్యక్షముగ ప్రకటించునంతవరకే జాతీయపాఠశాలకును రాజకీయములకును ఏకీభావముండవలెను. ఈమూడువిషయముల పట్లను జాతీయ పాఠశాలలలో కలిగిన అభివృద్ధినిబట్టియే భావిచరిత్రకారులు ప్రభుత్వసంబంధమును వదలిన పాఠశాలల అభివృద్ధిని నిర్ణయించెదరు. ఈమూడువిషయములను స్వరాజ్యపక్షమువారును బహిష్కరణపక్షమువారునుగూడ ఆమోదించిరిగాని వానినిగూర్చి ఆయాపక్షములవారు మావెడు దీక్షలోమాత్రమే తారతమ్యము కలదు. ఖడ్గరునందు కొంచమైన నమ్మకము లేకుండనే ఖడ్గరుప్రచారమునకు స్వరాజ్యపక్షమువారు రామోదించిరిని తలపగూడదు. ఒక రొక్కరివిషయమును తెలిపినపుడు తగినంత నిదర్శనము దొరకినగాని వారు చెప్పినది నిజము కాదని అనజెల్లదు. ఖడ్గరును పరిత్యజించుమాట ఎన్నటికిని జరుగదు. ఖడ్గరునందు నమ్మకము లేని విద్యార్థులు జాతీయవిద్యాలయములందు చదువుట స్పృహ కాలయాపన మని నేను నిష్కర్షగా చెప్పెదనుగా అని మహాత్ముడు నుడివెను. (ఆ. వె.)

మ్యునిసిపల్ ఎన్నికల కేసు

అలహాబాదు హైకోర్టులో అపీలు

మట్రామున్సిపల్ ఎన్నికలలో వీఃపోయిన అభ్యర్థి ఎల్ క్షనుషిటిషను దాఖలుచేయగా నెగ్గినఅభ్యర్థి అక్రమపద్ధతులవలన నెగ్గెనుగాన అతనిఎన్నిక చెల్లగూడదని ఆగ్రాకమీషనరు రుచెప్పెను. ఎన్నికలకేసులను విచారణచేయుటకు ఒక కారమిచ్చుటకు శాసనసంఘమున కధికారములేదు. కమీషనరు విచారణపైని హైకోర్టుకు అపీలులేదనుట కనలే అధికారములేదు అని ఆగ్రాకమీషనరు తీర్పుమీద అలహాబాదు హైకోర్టులో అపీలుచేయబడినది. అపీలువారునిపక్షమున గోపీనాథకుంజ్రాగారు వాదించిరి. “ఇది చాలము ఖర్చు విషయము. వెంటర్ను పేటెంటు ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టములలోని కొన్ని నిబంధనలకు వ్యాఖ్యానమును గూర్చి చాలచర్చ జరుగవలసి యున్నది. ఈచర్చవలన ముఖ్యాంశములు లేకునటు లున్నవిగాన రికార్డులను ప్రధాన న్యాయమూర్తి పంపవలెను. వానిని చర్చించుటకు ప్రధాన న్యాయమూర్తి హెచ్చుమంది న్యాయమూర్తులను నియమింపవలెను” అని న్యాయమూర్తులు లిండ్రే, కన్యాలాలుగార్లు ఉ తీర్పు వేసిరి.

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం దినంబరునెల 1-వ తేది

సోమవారము

లిట్టనుప్రభువు విజృంభణము

బెంగాలు గవర్నరుగారి లిట్టనుప్రభువుగారు తమ చుగ విజృంభించుచున్నారు. దానుగానిని నిందించుటకును, తమచర్యను సమర్థించుటకును బూనుకొనుచున్నారు. ఇంతవరకు మూడుసార్లు వీరి ప్రసంగమును చదివియుంటిమి. ఎన్నిమార్లు జెప్పినను, తాము అరాజకము నణగద్రొక్కుటకు నిర్బంధవిధాన మవలంబించవలెనని బలికెదరు. కాని, సుభాషచంద్రబోసు, అనిలభరణరాయి మున్నగు ప్రముఖులు అరాజకులని ఎవరును నమ్ముటలేదు. అట్టితేరి, వారు అరాజకులని జూపుభారము లిట్టను ప్రభువుగారిపై నుండును. ఆసంగతిని విడిచి, చట్టబద్ధులగు వారి కెట్టిభయముండదని తెలుపుట, వ్యర్థవాదము. చట్టబద్ధులైనవారో బెంగాలు గవర్నరుగారు నిర్ణయించెదరు. కోర్టులలో వీరి నేరమును రుజువుచేయ నక్కరలేదు. ఎట్టి దుర్మార్గునిపై నయినను నేరమును స్థాపించి రుజువు చేయవలసియుండ, సుప్రసిద్ధులగు నాయకులను నేరములేకుండ కీక్షించుట భావ్యమని ఎవరును తలంపజాలరు. ఇంతకుమున్ను అరాజకకృత్యముల నెనర్చినవారు కోర్టులచే శిక్షింపబడిరి. కోర్టులలో వారి నేరమును స్థాపించుట కెట్టియిబ్బందియు గలుగలేదు. అట్టితేరి, యీమారు వేరుమార్గము ద్రొక్కనేల? ఎటుల జూచినను, స్వరాజ్యపక్షము నణగద్రొక్కుటకు జేసినవన్నగడయని తలచుట కనకాశ మేర్పడుచున్నది. ఇంకను తమ తప్పు సంగీకరించుటకుగాని, నిర్బంధములపై నేరము రుజువుచేయుటకుగాని లిట్టను ప్రభువుగారు బూనుకొనక, శుష్కవన్యాసముల నిచ్చిన నేమి లాభము?

బొంబాయిలోగూడిన నానాపక్ష సమావేశము నిర్బంధవిధానమును ఖండితముగ నిరసించెను. లిట్టనుప్రభువుగారిని సెబానెడి భారతీయులు గనుపించరు. ఇట్టిస్థితిలో ప్రతిపక్ష నిలుపుకొనుటకు తడవతడవ కొక ప్రసంగముగావించిన లాభముండదు. నిర్బంధవిధానము నవలంబించకముందు, శాసనసభవారితో నేల సంతరింపలేదో, ఇంతవరకు వీరు దెలుపరయిరి. హైకోర్టుజడ్జిల పరిశీలనమునకు ఇట్టికేసులను పంపకుండుటకు, వారంగీకరింపరను భీతియే కారణమని, లిట్టనుప్రభువుగారిదివరకు దెలిసియుండిరి. న్యాయాపధిపతుల పరిశీలనమునకయినను లోనుగాని నిర్బంధములకెట్టి ఆధారముండనో, యూహించుట సులభనాధ్యము. ఈమారిచ్చిన ఉపన్యాసములో, లిట్టనుప్రభువుగారు దానుగారి నధిక్షేపించుచున్నారు. కారణమేమి? మంత్రిపదవిని స్వీకరింపుదని యడిగివచ్చుడు, దానుగా రంగీకరింపలేదట. దానుగా రంగీకరించి రనుకొనినను, లాఆర్డరు రక్షణ రిజర్వడు శాఖయై యుండెను. అట్టితేరిదానుగా రెవరికి బాధ్యతవహించెదరు? సంపూర్ణరాష్ట్రీయస్వరూపాలన మొనగి, దానుగారికి పరిపాల

నాబాధ్యత నొనగుచో, లిట్టనుప్రభువుగారు వైచిన పందెమున కర్థముండును. లేనియెడల, దానుగారి నధిక్షేపించుట వ్యర్థము. రిజర్వడు శాఖా పరిపాలన కవలంబించెడిపద్ధతులు మంత్రుల కిష్టముగానిచో, వారు తమపదవులకు రాజీనామా నిచ్చుట కన్న వేరేమియు జేయజాలరు.

ఆ కారణముచే, మంత్రిత్వ నిరాకరణమునకును ప్రస్తుత నిర్బంధప్రయోగమునకును ముడిబెట్టుట, నిర్వర్తకము. వివిధపక్షనాయకులపై విశేషభారము గలదని లిట్టనుప్రభువుగారు మందలించుచున్నారు. నిజమే. అట్టిభారమును మోయువిధ మాలోచించుటకే వారందరును బొంబాయివగరమున గూడిరి. సంయోగమే స్వరాజ్యమునకు మార్గము జూపునని కనుగొనిరి. లిట్టనుప్రభువుగారు గావింప నెంచిన విభేదప్రయత్నమును నివారించ సమకట్టిరి. సత్యరస్వరాజ్యసిద్ధికై కలిసి కృషిసలుపవలెనని సంకల్పించిరి. జాతీయోద్యమమునందు అరాజకమునకు చోటులేదని, అన్నిపక్షములవారును ప్రకటించవలెనని లిట్టనుప్రభువుగారు గోరుచున్నారు. బొంబాయి సభలో నావిషయము స్పష్టపరచబడెను. గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వము నెల్లరును శిరసావహించుటచే, అరాజకమార్గము నతడు ప్రోత్సహించరనని ఎవరును తలంప వీలులేదు. ఆవిషయమై లిట్టనుప్రభువుగారికన్నను, ప్రజానాయకులకు వేయి మడుంగుల అధికానక్తి గలదు. మహాత్ముని చార్లస్టరాహిత్య సిద్ధాంతము, ఖండతరములందు గూడ ప్రతిధ్వనించుచున్నది. అట్టితేరి, లిట్టనుప్రభువుగారి కర్ణపుటముల నది చొరలేదా? అహింసను కాపాడుటకై, ఎల్లరును ప్రయత్నించు చుండ, తామే ముఖ్యరక్షకులమని లిట్టనుప్రభువుగారు దెలుపుటయు ఇతరులను నిరసించుటయు, కడువిచిత్రముగ దోషక మానదు.

అహింస నవలంబించనివాడు కొలదిమంది యున్నచో, అట్టివారు చెలరేగుట కవకాశము లేకుండుటకు, ప్రజాశయ సాఫల్యమేమార్గముగాని, తీవ్రనిర్బంధము మార్గముగాదని, ప్రాజ్ఞులు హితమొసగుచున్నారు. అట్టివాతి హితమును నిరాకరించి, బొంబాయితీర్మానముపట్ల నిర్లక్ష్యముజూపి, తామే సర్వజ్ఞులమని లిట్టనుప్రభువుగారు విజ్ఞప్తులవలన, ప్రస్తుతస్థితికి వారే సంపూర్ణ బాధ్యత వహింపవలసియుండును. ప్రజల కెట్టిబాధ్యతయు లేదు. లిట్టనుప్రభువుగారి చర్యలు భారతీయులకు నష్టము గలిగించుటకు మారుగ, లాభమునే గలిగించినవి. వివిధపక్ష సమ్మేళనమునకు మార్గముజూపినవి. స్వరాజ్యవాంఛను ఇంకను నెక్కుడుగ పురిగొల్పినవి. రీడింగు లిట్టనుప్రభువుగారి సమయమున స్వరాజ్యసిద్ధిని చేరువకుదెచ్చిరి, చరిత్రకారుడు లిఖింపక మానదు. కాని, వారు తలచెట్టి సకార్యమునకు వ్యతిరేక ఫలితముమాత్రము గనుపించినది. తాను రాజ్యప్రతినిధిగాని బెంగాలు గవర్నరుగాని యున్నచో, నేమి జేసియుండునో, గాంధీమహాత్ముడు ఈవారపు “యంగుఇండియా” పత్రికలో వివరించియుండెను. నిర్బంధ విధానమును సమర్థించుటకుగాను, ఇంగ్లీషుమిత్రు లిరువు రీప్రశ్నను మహాత్ముని అడిగియుండిరట.

భారతీయ నాయకులను వెంటనే పిలిచి, సందర్భముల నన్నిటినివారికి తెలిపి, మహాత్ముడు వారి

నలహాను గైకొనియుండెడివాడు. సుభాష చంద్రబోసుగారికి తమ యనుమానములను వివరించి, వారి సమాధానమును ప్రకటించియుండెడివాడు. దేశబంధుదాసుగారిని పిలిచి, స్వరాజ్యపక్షమునగల యనుమానితుల చర్యలకు వారిని బాధ్యులుగ జేసెడివాడు. ఇందుమూలమున శాంతిని రక్షించెడివాడు. లేనియెడల, తనకు, జేరిన వర్తమానము అసత్యమనియెనను రూఢియయ్యెడిది. ఇదంతయు రాజప్రతినిధికి, శాసనసభ యందు విశ్వాసము లేనపుడుగాని, శాసనసభలను కూర్చుటకు వేళ లేనపుడుగాని జరిగియుండెడిది. సందిగ్ధస్థితి తొలగిపోయినపిమ్మట, మహాత్ముడు వ్యాధికారణమును గనుగొనుటకు, ప్రజాప్రతినిధులతో సంప్రతించి, వారిసలహాప్రకారము నంచరించెడివాడు. అప్పుడు పాలకునికిని శాసన సభకునుగూడ సమాన బాధ్యత ఏర్పడును. మహాత్ముడు తెలిపినటుల, ప్రస్తుతవిధానము బలప్రయోగము నాధారము జేసికొనుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనుటకు ఏరాజ్యప్రతినిధియు బూనుకొనుటలేదు. ప్రజాభిప్రాయమును ధిక్కరించుట వీరికి పరిపాటి యున్నది. ఇది మితిమీరుటచే, దేశమంతయు పాలకుల చర్య నేకగ్రీవముగ ఖండించుట తలస్థించెను. లిట్టనుప్రభువుగారి విజృంభణకు, వాదోపవాదములు ప్రతికీయలు గావు. స్వరాజ్యసంపాదనకై గాఢ ప్రయత్నముల జేయుటకన్న అనుకూలమగు మార్గమింకొకటి గనుపించదు.

దానుగారి ప్రతిక్రియ

నిర్బంధవిధానమునకు ప్రతిక్రియ ఏమి? ప్రస్తుతస్థితిలో నిర్మాణకార్యక్రమ మొక్కటియే ప్రతిక్రియయని మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. కాని కేవల “రాజకీయ” ప్రతిక్రియయే యుండవలెననియు, ఆర్థిక, మత, సాంఘిక వ్యవహారములను వీనిలో జొప్పించుట పాడిగాదనియు, గాంధీమహాత్ముని హితోపదేశము వెట్టి యూహాలపై నాధారపడియున్నదనియు దలచెడివారు మితవాదులలో మాత్రమేగాక, జాతీయవాదులలోగూడ గలరు. లాలా లజపతిరాయిగారి విమర్శన మిందు కొక యుదాహరణము. సత్యమూర్తిగారు మొన్నటిదినముపన్వసించుచు కాంగ్రెసు “రాజకీయసంఘముగ” నుండవలెననియు, “ఆచరణయోగ్యముగు రాజకీయ” కార్యక్రమమును నిరూపింప వలెననియు సూచించిరి. రాజకీయమనగ సర్థమేమి? పరాధీనదేశములకు నిజమగు రాజ్యాంగవిషయములు లేవనియే జెప్పవచ్చును స్వరూపాలనమును సంపాదించినపిమ్మట, రాజ్యాంగవిధాన మేర్పడును. ప్రస్తుతస్థితిలో, రాజకీయ వ్యవహారములు విన్నపములతోను, అసమ్మతితోను అంత మొందుచున్నవి. స్వతంత్ర సుపయోగించి, స్వరాజ్యమున కవసరమగు పక్షితులను గలిగించినపుడే, స్వాతంత్ర్య సాధము నిర్మితమగును. రంగస్వామి అయ్యంగారు నుడివినటుల, బొంబాయి సమావేశములో తీర్మానింపబడిన స్వరాజ్యవిధాన నిర్మాణ మంత ముఖ్యమయినది గాజాలదు. స్వరాజ్యవిధానమును బ్రటిషు ప్రజల లంగీకరించుటకు, తగిన బలమును ప్రజలు సంపాదించుటయే ముఖ్యమని రంగస్వామి అయ్యంగారు తేటపరచిరి. ప్రజాశక్తిపై ననే, స్వరాజ్యసిద్ధి

ఆధారపడియుండును. అట్టి శక్తి నికనయినను ప్రజలు సంపాదించుచో, స్వరాజ్యము వెనుకకుబోవుట సహజము. ఈ సంగతిని, దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారు గ్రహించినందుల కెంతయు సంతసిం చెదము. శాసనసభలకు, వెలుపల జరుగవల సినవి యధికముగ నున్నదని, దాసుగారు తేటపరచుచున్నారు. నిర్బంధ విధానమున కీయదగిన జవాబు గ్రామనిర్మాణమే ననియు, గ్రామముల వంకకు మరలి పునర్నిర్మాణమును చేపట్టవలయు ననియు, దాసుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. గ్రామ ములలో సుత్సహము గలిగించి, ప్రజలందఱును దేశమాతపిలుపుకు సంసిద్ధులగుటలు జేయవలయు నని, దాసుగారు కోరుచున్నారు. గ్రామ పునర్ని ర్మాణవశ్యతను, మొదటినుండియు ప్రతిపాదించు చుంటిమి. ఏకారణముచే నయిన నేమి, ఇక్కా ర్యము కొనసాగ నందులకు చింతించెదము మహాత్ముని నిర్మాణకార్యక్రమమునకు గ్రామ పున ర్నిర్మాణమే, ముఖ్యశీలమగును. ఈవిషయమున మహాత్మునిమొట లరణ్యరొదనములయ్యెను. కాని నేడు మరల దీని యావశ్యకత గుర్తింపబడుట సంతసప్రదము. ఆంధ్రదేశమునందు, ఈవిషయ మున అంకురార్పణ జరుగుచున్నది. సీతానగరము నందు, సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఆశ్రమమును స్థాపించు చున్నారు. ఏ రిడివరకే కొనసాగించుచున్న పున ర్నిర్మాణ ప్రయత్నము, ఇకముందు త్వరలో సఫల మగుగాక యని గోరెదము. కడచిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభలో, ఆంధ్రప్రముఖులు గ్రామములలో వసించి, గ్రామోద్ధరణకు బూనవలయు నని, తీర్మానింప బడెను. గ్రామమే హిందూదేశమునకు బునాది. ఆధునిక పరిస్థితులక్రింద గ్రామజీవిత మెంత చెడి నను, గ్రామపు బునాది ఇంకను పూర్తిగ దొరికి పోలేదు. నగర ప్రాముఖ్యము, యూరపునందువలె మితిమీరలేదు. ఇకనయినను గ్రామముల దుస్థితిని తొలగించి, ప్రజలకు స్వయంశక్తిని అలవరచిన, అసతికాలములో స్వరాజ్యము సుస్థాపిత మగునను టకు సందియములేదు. అందుచేతనే, కేవలము అస మృతి తీర్మానములవలన ప్రయోజనము లేదనియు, గ్రామ పునర్నిర్మాణమును చేపట్టటయే కర్తవ్య మనియు, దాసుగారు హితమొనగుచున్నారు. గ్రామ స్థులకు స్వరాజ్య మేమియో తెలుపవలయుననిన, వారికి దెలిసెడిభాషలో జెప్పవలయును. అంతియ గాని, ఆ స్త్రీలియా అమెరికా రాజ్యాంగవిధానము లను వారి యెదుటబెట్టి లాభములేదు. ప్రజలకిప్పుడు, కడుపునిండ తిండియు కట్టుకొనుటకు బట్టయు కల వైనవి. వారిప్పుడు దుర్భరదారిద్ర్యము ననుభవించు చున్నారు. ఆసంగతి వారికి స్వయముగ దెలిసినవిష యము. ఇది నిజముకాదని తెలుపుటకు, ఎవరెన్ని అంకెలను ప్రచురించినను, వారి యభిప్రాయము మారజాలదు. మహాత్ముడు ప్రజాసామాన్య హృద య మెరిగి యుండుటచే, స్వరాజ్యమునుగూర్చి వారికి దెలిసినభాషలో బోధించెను. విద్యార్థికులు మహా త్ముని యుద్దేశ్యమును తిన్నగ గ్రహించజాలక అతడు రాజకీయ వివేకశూన్యుడని తలంప నారం భించిరి. కాని మహాత్మునిసందేశము, ప్రజలకు సుల భముగ బోధపడెను. లజపతిరాయి మొదలగు రాజ కీయవేత్తలకు మహాత్ముని ప్రతిపాదనములు అసం గతములుగ దోచుచున్నవి. ప్రతిగ్రామమునందును

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

గాంధీ మహాత్ముని వూజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

1.12.24

చందాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి చేరిన వసూలు	కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రను వసూలు మొత్తము
ఇదివరకు 50601-14-8	ఇదివరకు 24556-1-8	ఇదివరకు 24781-1-8

అపూజానిధికి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా.నాగేశ్వరరావు, నెం.7, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

నిర్మాణ కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుచో, జాతీయసఖ్యము తప్పకబలపడును. కద్దరునిర్మాణము పూర్తియై కట్టుకొనుటకు బట్టయు కడుపునిండ తిండియు లభించును. ప్రజాసామాన్యము, విద్యార్థి కులను భేదములేక, ఎల్లరును ఒక్క గంభీరనాద ముతో స్వరాజ్యప్రకటనము గావింపగలుగుదురు. నిర్మాణకార్యక్రమము రాజకీయమా, సాంఘికమా, ఆర్థికమా యను శంకలతో ప్రొద్దుబుచ్చు నక్కర లేదు. రాజకీయ, సాంఘిక, ఆర్థిక, భౌతిక విభాగ ములు మానవజీవితమునం దుండుజాలపు. తాత్కాలిక సౌకర్యముకొరకు, మానవు డిట్టి విభేదములను బెట్టుకొనినను, ఇవియన్నియు అవివాభావసంబం ధముగలవి. ఐకమత్యము, అన్ని యుద్దయములకును మూలాధారము. జీవితసంతృప్తి అన్నిటికిని యవ సరమే. అహింస, ఏమార్గమున కయినను ముఖ్యమే. స్వరాజ్యమునందు “స్వ” యనునదియే ముఖ్యము. “స్వ” చేకూరిన, మిగిలిన ద తి సు ల భ ము గ చేకూరును. స్వాతంత్ర్యము జీవితమున కంతకును వర్తించును. స్వశక్తి ప్రవర్ధనముతో, స్వాతం త్ర్య ప్రవర్ధనముగూడ సిద్ధించును. చిత్తరంజన దాసుగారిబోలు నాయకశ్రేష్ఠులు తలపెట్టునెడల, బెంగాలునందు గ్రామపునర్నిర్మాణము అనతి కాలములో సిద్ధించుట కెట్టి యభ్యంతర ముండ జాలదు. గాంధీ-దాసు ఒడంబడిక ననుసరించి, కాం గ్రసునందలి ఉభయపక్షములవారును నిర్మాణ కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట యవసరము. ఈవిషయమై నింకను భేదాభిప్రాయముల తెలుపుట పాడిగాదు. దాసుగారి ప్రేరేపణమూలమున, బెం గాలురాష్ట్రము గ్రామపునర్నిర్మాణమునకు గడంగు నని విశ్వసించవచ్చును. ఆచార్యప్రఫుల్ల చంద్రరాయి గారిదివరకే నిరంతరకృషినిలిపి, పునాదులను బలపరు చుచున్నారు. బహిష్కారపక్షమువారికి మరెయొక కార్యక్రమము లేకుండుటచే, దీనిపైననే తమ దృష్టిసంతకమునిలిపి, కార్యసిద్ధికిబూనుట ధర్మము. కేవల వాదోపవాదములచేగాని, గంభీరోపన్యాస ములచేగాని, విశేషప్రయోజనముండదు. స్వరాజ్య సంపాదనకు, దేశమునందిపు ఉత్త్యంత ప్రోద్బలము గలిగినది. ఈ యనకాశమును స్వభాసీయక, స్వరాజ్యము గ్రామము లన్నిటియందును, సుస్థాపిత మగునటుల ప్రజలు కృషినిలిపిరేని, గాంధీ-దాసు ఒడంబడిక సార్థకమగును.

అహింసయే ముక్తిమార్గము
అమెరికను పండితులగు వార్డుగారు మొన్నటి దినము, యుద్ధముల సంతరింపజేయు మార్గమును సూచించుటలో, గాంధీమహాత్ముడు బోధించిన

అహింసామార్గమే యత్కృష్టమని తెలిపిరి. అహిం సావశ్యకతవిషయమై వార్డుగారు చూపిన పట్టుదల యు, భావాతిశయమును, మిగుల ప్రశంసార్హములు. పాశ్చాత్య ప్రపంచము జరిపెడి యుద్ధము తెలుల అమానుషములో ఏరు కనులగట్టినటుల వర్ణించిరి. ఆధునికయుద్ధములందు, శౌర్యధైర్యప్రకటన మయి నను గానరాదు. ప్రజలను నిర్ణయతో చంపుటయే యుద్ధఫలితము. ప్రస్తుతయుద్ధములు, రాసాయనిక పారిశ్రామిక యుద్ధములు. మనుష్యవధకై శాస్త్రజ్ఞులు అపూర్వసాధనలను కనిపెట్టుచున్నారు. పరి శ్రమల యజమానులు అట్టిసాధనలను తయారు జేయించి కుబేరులగుచున్నారు. ప్రజాసామాన్యము మాత్రము దుర్భరస్థితి ననుభవించుచున్నది. యుద్ధ పరికరములను తీసివైచి, అహింసామార్గము నవలం బింపవలయుననియు, దౌర్జన్యమును దౌర్జన్యముచే గాక అహింసచేతనే సాధింపవలయుననియు, మహా త్ముని నాయకత్వముక్రింద హిందూదేశము ప్రపంచ మునకు మార్గము జూపగలదనియు, ప్రాథమిక వార్డు గారు భారతీయులకు విన్నవించుచున్నారు. ఇట్టి సందర్భములలో అమూల్యమగు నీ యవకాశమును భారతవర్షము జారవిడుచుట న్యాయమా?

విదేశ వార్తలు

తురుష్క-విధానము

ప్రభుత్వకార్యక్రమము
కాన్స్టాంటినోపిలు, నవం 28:-టర్కీలో విదేశపుష్కలు బడికి భయము లేకుండ ఆభయముల నొసరి విస్తారముగ ప్రవేశ కెట్టుట కేర్పాటుజేసి దేశపుపరపతిని నిశ్చిన్యజేసెదమని ధటిజే గారనిరి. క్రొత్తప్రభుత్వమునందు జాతీయసభవారు విశ్వాసము నుజూపిరి.

చోటజనరు ఆత్మహత్య

లండన్, నవం 28:-నేతలు చోటజనరుఅనునామె ఇండి యాలో మోకోర్టున్యాయమూర్తి భార్యయట. నిద్రపట్టక బాధ పడుచుండెడినుట. పంచాయతీ ఆపుతేయబడెను. ఆమెయే స్వంతవైద్యము జేసికొనుచుండెనని తల్లిడి తెలియజేసెను. లండ నులో చదువుకొనుచున్న కొడుకు పరతత్కార్యము ఇండియాకు పోవుట మానుకొనెను.

ఫ్రెంచి విద్యార్థికులు

భారతదేశముతో సంబంధము
ప్యారిస్, నవం 28:-ఇండియాలో విద్యార్థివిషయముల సంబంధమునేర్పాటుజేసికొని యభివృద్ధిజేయుటకొకసంఘమును కొందరు ఫ్రెంచి విద్యార్థికు లేర్పాటు జేసికొనిరి.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

అడ్డీ పాషా గారి ప్రకటనము

మహిమోదయ పార్లమెంటు సభ్యుల అరస్తు

కాంగ్రెసు రాకపోకలు అరికట్టబడుట

విద్యార్థుల నిరాకరణోద్యమవిధానము

మగ్నోన్నాగారి ఖండనము

శీషెల్, నవంబరు 28:— బ్రిటిషు సేనలు ఆల్లరుల నడుచెను. కొందరు చనిపోయిరి. వివరములు లండనులో యింకను తెలియలేదు.

ఇప్పుడు తిరుగబడిన సూడానుపటాల మొకటి గత ఆగస్టుమాసములో జరిగిన ఆల్లరులకు కారణము. సూడాను తిరుగబాటు నిజమని ఇంకను లండను చేరలేదు. స్థానిక తిరుగుబాటుగానే ఆగిపోవు ననుకొనుచున్నారు. సూడాను దేశీయ సేనలలో ఈజిప్టువారు జేసిన ప్రచారము దీనికి కారణము.

కాంగ్రెసులో నున్న ఈజిప్టు సేనలు తొందరను కలుగజేయుటలేదు. 200 సైనికులే తిరుగబడినట్లు. తక్కిన సైనికులే తిరుగబాటు నణించుటకు తోడ్పడుచున్నారు. నేటికి సూడాను రేవునుండి ఈజిప్టుదార్శనీకుల సేనలు వచ్చును.

కెయిరోలో తంతులు ఎచటనక్కడనో తెలియలేదు.

కాంగ్రెసుపరిస్థితులు భయపడునట్లు లేవు.

విద్యార్థుల ఆక్షేపణ

ప్రస్తుత ప్రభుత్వకార్యక్రమము బాగులేదనియు అసహాయోద్యమము నవలంబించవలెననియు విద్యార్థులు సభజేసిరి.

మంత్రుల బెదరింపు

27 వ తేదీని అరస్తుజేయబడిన ముగ్గురు జనులుపక్ష ప్రముఖులను ఈజిప్టు ప్రభుత్వసభకు జేసినగాని రాజీనామా నిచ్చెదమని మువ్వరుమంత్రులు బెదరించ బ్రిటిషువారు తక్షణ మాప్రకారము జేసిరి. అందుచే ఉపద్రవము తొలగెను.

విద్యార్థులకు పోవుటలేదు

విద్యార్థులు సమ్మెకట్టి పాఠశాలకు పోవుటలేదు. కొద్ది చుండే యున్ననుపలే పాఠశాలలను సాగించెదమని విద్యాశాఖా మాత్యుడు ప్రకటించెను.

జాతి సమితి

ఆంగ్లో ఈజిప్టుకరువును జాతిసమితికి తెలుపవలెనని ప్రాతప్రధానామాత్యుడు రుషీరు పాషాగారిని. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమునా రింతవరకు చర్యను దీసికొనకుండుట ఆశ్చర్యకరము.

పెరిషియా సహాయము

ఈజిప్టు తరపున ఈవిషయమై జాతిసమితిలో కడల్చునని తెలియుచున్నది.

కెయిరోలో బ్రిటిషు కట్టుదిట్టములు

కెయిరో అంతయు సెమ్మడిగనున్నది. బ్రిటిషు ఆర్మిక దళములు కాలబయలుల వైమానికదళములు కలాయించుచున్నవి.

బ్రిటిషువారు ముగ్గురు ఉద్యోగుల విషయమై సెరచేర్చువలెన్నవరకు తేవో ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు ఆడుగుచున్నారు. ప్రస్తుత క్లిష్టపరిస్థితులు చట్టానివేదప సంగతులన్నిటిని ఆలోచించవలెననిరి. జనులు పాషాగారు లండనులో నున్నపుడు బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారు చర్చించుటకు సిద్ధముగ నుండు నాలుగువిషయములకు ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి చర్య అడ్డురాకూడదు.

ఈజిప్టు ఆక్షేపణగూర్చి ప్రెంచి పార్లమెంటులో వచ్చెనుగాని అయ్యది గూడుదాఖ లాయెను.

బ్రిటిషు ఆంత్యసందేశమును

ఖండించుట

మగ్నోన్నాగారు

లండను, నవంబరు 28:— సర్దారు సర్ లిస్టాగుగారు చాల మంచివారనియు విశ్వసనీయు డనియు చాల మెచ్చు

కొని ఆతనిని జంపినందులకు చాల విచారకరము. ఈజిప్టు వ్యవహారమును పరిష్కారము గాలేదని భయపడెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునా రీతిమయమై ప్రవర్తించినసంగతి ప్రపంచములో బ్రిటనుకు తలవంపుగనున్నది. ఈహత్యలన బ్రిటిషువారు ప్రకటించుటచే గల్గినభరితములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఈజిప్టు ప్రభుత్వవిధానము తప్పని వారికితోడు చర్యను దీసికొన్నచో గలుగకపోయెడిది. బ్రిటిషుగౌరవమును కార్మికపక్షమువారు సదా మనసున బెట్టుకొనిరి. బ్రిటను ఉద్యోగులను గాపాడవలసిరి. ఈప్రకటనలను జేయుటకు బదులు ఈజిప్టుతో ఒడంబడిక కుదురునట్లు కార్మిక ప్రభుత్వమువారు ప్రవర్తించి యుండెడివారు.

ఈజిప్టుపరిస్థితి లన్నిటిని బ్రిటనుజాతిసమితికి తెలియజేసెదరని ఆశించెదను. జాతిసమితి ఉత్తరువును దీసికొనవలెను. అటులయిన నే బ్రిటను తన చర్యను సమర్థించుకొనగలదని మగ్నోన్నాగారు రినిరి.

ప్రెంచివారు జోక్యము కలుగజేసికొనరు

ఈజిప్టు పరిస్థితులందు ఏవిధముగ గూడ ప్రెంచిప్రభుత్వమువారు జోక్యము గలుగజేసికొనరని తెలియుచున్నది. కొన్ని పత్రికలు జాతిసమితి ప్రమేయమును గల్గించుకొనవలెననుచున్నవి. కొన్ని మాడవనుచున్నవి.

ప్రెంచిపత్రికావాఖ్యలు

ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యము కొన్నివరతులకు లోనై ఇవ్వబడెననియు బ్రిటిషు కోర్కెలను ఖండించుట తప్పనియు ఈ కోడి ప్యారిసు పత్రికలో పెర్టినాన్సు అనునాతడు వ్రాసెను. గ్రేటుబ్రిటను తన ప్రతిష్టకు భంగములేకుండ ఈజిప్టుకు ఇవ్వవలసిన సౌకర్యముల నిచ్చెనని లాయితేరుపత్రిక వ్రాసెను.

జవరుపాషా విధానము

సక్రమపరిస్థితులను నిలబెట్టుట చాల ముఖ్యమనియు, దేశములో కాంతికి భంగములేకుండ తానును సహాధ్యోగులను ప్రవర్తించెదమనియు, తమ బాధ్యతను గుర్తించిమనియు, కాని బ్రిటను-ఈజిప్టు యెడల ఇదివరకున్నట్లే సుహృద్భావము సాగించునని తెలంచుచున్నారమనియు, ఈజిప్టుకు బ్రిటను తగవువచ్చిన ఏమంత్రివర్గమునకైన చిత్కేయనియు అదే సానుచున్న ఈజిప్టుకు సప్తదాయకమనియు జవరు పాషాగారు తెలియజేసిరి.

ఇండిపెండెంటు

కార్మిక పక్షమువారి ప్రకటనము

సర్దార్ హత్యను ఖండించుచు ఈవిషయమై ప్రభుత్వమునా రవలంబించినవిధానముతుదకు సూడను తమరాజ్యము జేసికొనుటయగుననియు నైలునది నీటిసప్లయని స్వాధీనము జేసికొనుటచే ఈజిప్టుకు నష్టమనియు బ్రిటిషు ప్రతిస్పంఘములకు లాభకరమనియు తక్షణము ఆంగ్లో ఈజిప్టుసభ సెలక్వి ఈజిప్టును పూర్తిగా ఖాళీజేసి నూయిజు కాల్యవిషయమై జాతిసమితికి తెలియజేయవలెననియు ఇండిపెండెంటు కార్మిక పక్షమువారు ప్రకటించిరి.

వాల్టపక్ష ప్రకటనము

కెయిరో, నవంబరు 29:— చేయబడుచున్న అరస్తులు ఆక్రమములనియు వీటికి ప్రభుత్వమువారి సుత్తరవాదులు జేసెదమనియు వాల్టపక్షమునా రింకొక ప్రకటనమును గావించిరి.

ఆజరు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులు

సమ్మెను సాగింపవలెనను ప్రభుత్వ ప్రతిపక్షచర్యలను ఖండించిరి. సైనికప్రయోగము అవసరమేకుండ విద్యార్థులను పాఠశాలకు పోవునట్లు జేయవలెనని ఉపాధ్యాయులను విద్యాశాఖామాత్యుడు హెచ్చరించెను.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

తృప్తికరముగ నుండుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీవార్త)

లండను, డిసెంబరు 1:— ఈజిప్టు పరిస్థితులు తృప్తికరముగ తొందరలేకుండ నున్నవని అధికారులు ప్రకటించిరి. ఇంతవరకు వచ్చిన కబుర్లు సిపాయిలెందుకు కలహించిరో తెలుపవు. కాని అదంతయు ఈజిప్టు ఏజంటుల ప్రచారము కారణమనుచున్నారు.

సూడాను సేనలు

నేడు, సూడానులో నున్న ఈజిప్టు సేనలు మొదటిభాగము కెయిరోకు తిరిగివచ్చినవి. నిన్నటిదినము మిగిలిన ఒక్క ఈజిప్టు సైనికుడుగూడ తిరిగివచ్చెను.

సూడాను సైనిక కలహములో ఇద్దరు బ్రిటిషు ఉద్యోగులు చనిపోయిరి. జనులుపాషాగారు యూరపు బోవుటకు ప్యాసుపోర్టు లియబడెను. ప్రెంచి లేక ఇటలీ ఆరోగ్యకాలండు చికిత్స బొందుననుచున్నారు.

ఈజిప్టుకు బ్రిటిషుపటాలము

నేటి మధ్యాహ్నము సురేలియామిద బయలుదేరెను. అరస్తుచేయబడిన 5 గురు పార్లమెంటుసభ్యులను వదలకపోవుట పార్లమెంటు అభ్యయమునకు విరుద్ధమని ముగ్గురు పార్లమెంటు సభ్యులు ప్రాసిక్యూటరుతో జేప్పిరి. ఈజిప్టు పార్లమెంటు నాపుజేయుటచే పార్లమెంటు అభ్యయము పోలేదనిరి. వీరిని ఆరెస్టుజేయు టవసరమని తెలచిరేని తక్షణము పార్లమెంటును సమావేశపరచి వారి అనుమతిని బొందవలసి యుండెడిదనిరి.

ఆడిలీ పాషాగారు

గూడ జనులు ప్రతిపక్షుడైనను సర్దారు హత్యను గూర్చి జరుపు విచారణ ఫలితములు తెలువరకు బ్రిటను జేచి యుండవలసెడిది. ఈజిప్టు తప్పు ప్రాయశః తనస్వత్వములను గోరుట గాఢాలు. అందుచే బ్రిటను తక్షణము తన సైనికబలమును ప్రదర్శించుట బాగులేదనిరి. ఎవరో కొందరు ద్రోహులు తప్పులకు దేశముయొక్క స్వాతంత్ర్యము నంతన గ్రేటుబ్రిటను ముట్టడించుట అన్యాయమనిరి. ఈజిప్టు పార్లమెంటువారు పార్లమెంటుసభ్యులను ఆరెస్టుచేయుటకు మాన్పుటకు బదులు, నివారణజేయుటకు బదులు ఇంకను ఇతరులను ఆరెస్టుజేయుట తప్పనిరి. న్యాయవిరుద్ధముగ కార్యములను ఖండించిరి. ఈజిప్టు పుత్రులందరును ఐకమత్యముతో ప్రవర్తించి ఈజిప్టు రాజ్యాంగ విధానమును గాపాడి స్వాతంత్ర్యమును నిలబెట్టవలెనని హెచ్చరించిరి. ఇట్లయిన నే ప్రస్తుతివిషయవర్ధిని ఎదుర్కొన గలరనుచున్నారు.

ఆడిలీ పాషాగారిపత్రిక ఆలిసిసా అనునది సఖ్యతగుదురు అభిప్రాయములను నూచించుచున్నది. వీటిని బ్రిటను బ్రిటిషు సామ్రాజ్య లాభమునిమిత్తము పాటించవలెననుచున్నది. నైలులోయలో ఈభావముండవలె ననుచున్నది. అక్షణము నందు గల్గిన కోపాద్రేకముతో ప్రవర్తించినను ఇప్పుడైనను సర్దారుని ఈజిప్టుస్వత్వములపట్ల గౌరవమును జూపుచు నైలులోయలో గూడు బ్రిటనులాభమునిమిత్తమును బ్రిటను సాహస్యభావముతో ప్రవర్తించుట మంచిదనియు అట్లు బ్రిటను జేయవలెననియు నమ్ముచున్నది.

చీనాచక్రవర్తి

మరల తాను సామ్రాజ్యనగరమున కేగి ఆబందిఖానాలో నుండనొల్ల ననియు సామ్రాజ్యవిధానము తన కిష్టములేదనియు ముందు తాను గడుపు స్వేచ్ఛాజీవితము హాయిగనుండుననియు తన పూర్వుల సమాగులను మంచూరియాలో జూచి ఆవల ప్రపంచవ్యవహారములను తెలిసికొనెదనని చీనా బాలచక్రవర్తి తెలియజేసెను.

భారత రాజకీయములు

అతివాద మితవాదుల పోరాటము.

లండను, నవంబరు 28:— ప్రభుత్వమునందు నిజముగ అభిమానముగల మితవాదులను, సక్రమ రాజ్యాంగపద్ధతుల నవలంబించువారికిని అనుకూలముగ నుండు శిష్యాత్మక సంస్కారణవిచారణ సంఘమువారు జేసెదరట. దీనివలన అతివాదులకు హితవాదులకు జగడము ప్రారంభము గావచ్చుననుచున్నారు. అతివాదులు పట్టినపట్టును వదలకున్నచో అసంధ్ధియొన్నికలం అవసరమగును.

భారతదేశమునకు గావలసినది

సానుభూతి సహకారము

లండను, నవంబరు 25:— మార్కెటు మరణమువలన సంస్కరణములచర్చ మరల పారంభమైనది. మాంటేగుగారి తొందరగ ఎక్కువ ప్రమాదించినందువలన తగినంత సనియ ప్రతికూల రమయన్నాడు బర్మెన్ హెడ్ ప్రభువు వివేకవంతుడగుచో మాంటేగుగారివలెనే ఆయనను సానుభూతితో భారతీయుల అభిప్రాయమును కనుగొని అనుగుణ్యముగ సహకారముల ప్రవర్తించునని. జి. గాడ్సెను గారని మాంటేగుగారు ఎట్లుజేసిన జయప్రథముగ నుండునో అటులు భారతసంస్కరణములను తలచెట్టినందు ఆయననున్న ప్రకారము నడుమకొనినిచ్చినచో ఆ అందరిని తృప్తిపరచి యుండెడివా డనియు ప్రాతికష్ట్యములను నిర్మూలములను మరయనలు జేసియుండెడివా డనియు కాని మాంటేగుగారి రీతిలపెట్టిన సత్కార్యమునకు, చాలకావలసియు, అమృతసమహిత్యలు ప్రతికూలముగ ఏర్పడెననియు పూర్తిగ అంతకు పాడుకేసెననియు ఇటీవల ఇండియా కోర్కెల నుమునకున, ఉద్యోగులు పీటికి అడంచలేక పోయినందు గార్ధి నడు గారని.

నావికుల సమ్మె

ఆస్ట్రేలియా నావికుల సమ్మె తేలలేదు సామానును దరికి తీసుకరావనున్నారని సమ్మె సాగుటచే ఎక్కువకు ననుచున్నారు

జినివీపుగారి తేఖె

కేవలము సృష్టి

ప్రస్తుతము మాస్కోలోనున్న బ్రిటిషు ప్రేక్షకుల యూనియను ప్రతినిధులు ఏకగ్రీవముగ జినివీపు గారి తేఖె పూర్తిగ సృష్టియని తలచిరిని రాజోవిమ్మి గారి ప్రత్యుత్తరమున తెలియజేయుచున్నది.

సోవియటు పత్రికలవ్యాఖ్యలు

చాంబర్లెను గారు జినివీపు గారి తేఖె నిజమని ఋజువు చేయలేదు సోవియటు ప్రభుత్వమునకు కమ్యూనిస్టులకు సంబంధమును చాంబర్లెను గారు కల్పించుట అసంభవము. సోవియటులను బెడరించి స్వాతంత్య్రములను గ్రహించుటకు చాంబర్లెను గారు పూనుకొనిరి అత్యధి సోవియటు ప్రభుత్వమునకు కోపమును గలిగించును సోవియటు ప్రభుత్వము బలము లిగియున్న దనియు అణుమాత్రము చలించుచున్న వెనడియదనియు ప్రభుత్వపక్ష పత్రిక ఇజ్వెస్టియా వాకొనుచున్నది. ప్రవాదపత్రిక గూడ చాంబర్లెను గారిని నిందించుచున్నది.

సిరియా ప్రెంచి హాక మిషనరు

సరాలిహాస్ గారు సిరియా ప్రెంచి మిషనరుగ నియమింపబడిరి.

ప్రెంచియునును తీర్పునిర్వాటు

అమెరికను ప్రెంచి ఏర్పాటులు

ప్యారిస్, నవంబరు 25:— ప్రెంచివా రీధువలసిన ఋణములూడ కడ్డిని అమెరికనులు చాల అగ్గించెద రతయు అసలు పెన్ ట్రెనును గూడ తగ్గించెదరనియు తెలియు చున్నది.

నల్లమందు సభ

అమెరికా భారత తగవులు

జనీవా, నవంబరు 25:— అమెరికావారి నూచనలను చర్చించుటకు ఈసభకు అధికారులు లేదని అమెరికా ఇండియా బర్మా ప్రతినిధులకు వాగ్దాదము జరిగెను. హెను ఒడంబడికపై అమెరికను నూచనలు చాలవరకాధారపడెనని పోర్చుగారనిరి. అంగీకరించుడిన కార్యక్రమము ప్రకారము సభవారు ప్రవర్తించుచో వ్యవహారములు తేలుట అసాధ్యమనని భారత ప్రతినిధి తెలుపజేసెను.

క్యాంబ్రెగారి ఆక్షేపణలు హేతుభూతములు గావనియు అసమంజసము లనియు చెల్లదనని గానియు అమెరికను ముగురువు ప్రెంచిగా రనిరి

డికంబరు 1 వ తేదీనకు సభ ఆపుజేయబడెను.

లాడి నేతపనివాండ్రు

చార్వా, నవంబరు 25:— లాడిలో 60000 నేత పనివాండ్రు సమ్మెగట్టిరి. వేలములను నూటికి 25 చొప్పున హెచ్చింపమని గోర నిరాకరించుటయే సమ్మెకు కారణము.

గని మునిగిపోవుట

12 గురు చనిపోవుట

శీమెట్టు, నవంబరు 28:— స్వాస్థీలో గనిలో 70-80 మంది పనిచేయుచుండ అకస్మికముగ నది పొంగుటచే గని యంతయు మునిగిపోయెను 12 గురు చనిపోయిరి. ఒకశవము కనిపించెను. 11 గురు తేలవలసి యున్నది.

బ్రిటిషు వ వసాయము

రానున్నసభ

ఆహారపదార్థములను గరిష్ఠ మొత్తము నుత్పత్తిజేయుటకు నేద్యపుభూమిని విస్తరింప జేయుటకు ద్వితీయ ప్రభుత్వమువా రొకసభను జేయనున్నారు. 1925 ప్రారంభమున లండనులో జరుగును. 21 ప్రతినిధు లుండును. వ్యవసాయమువందు పరిజ్ఞానముగల ఒక రధ్యతులంగ కుండును.

లండను సంగీతకాలలందు మద్యపాన నిషేధము

శీమెట్టు, నవంబరు 28:— రాజధాని నగరమున ప్రాత్రగ లొల్పబడిన 17 సంగీతకాలలందు మద్యవిక్రయమును లండను కవుంటీ కవునియవారు నిషేధించుటకు నిశ్చయించిరి

బ్యాకులు (నల్లవారు) వేల్పును ఓడించిరి

ప్రభుత్వ సభ

కార్మిక ప్రభుత్వము

ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వ సభలలో కార్మిక ప్రభుత్వము అధికారపదవియందు ముటుకు నిశ్చయించిరి వెస్టుమిడ్లెండ్ గజటుపత్రికావిలేఖరి, తెలుపుచున్నాడు.

100 లిబరలు ప్రభుత్వముండ 5 గురు బలముగల కార్మిక ప్రభుత్వమును గుర్తించుట కోపముగ నున్నది. చల్లముసర్ల ప్రభుత్వ కన్వెన్షియన్ అయి ననుతలంపుతో కార్మికపక్షములో వెస్టుమిడ్లెండ్ల పత్రిక జేర్చలేదు.

లాల్లా లజపతి రాయ్ గారు

ఇండియా డెంటు కార్మికపక్షముతో జేరెనని ప్రకటించబడెను.

చీనాపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

పికింగు, డిశంబరు 1:— హున్సింగు గారింకనుజపాను రాయబారులలో నున్నారు. ఇచ్చట ఆతని పరిస్థితులు నిర్వచించబడువరకు ఉండెను. తరువాత జపానుకేగెదరు. అచ్చట నుండి అమెరికా, ఇంగ్లండుకు జేరుకును. ఈలోపుగ చీనా ఆపరాధాన్యములను రాయబారుల కోర్కెలయందు లన్నిటి యందును కాపలా గాయుచున్నారు. ఒకవేళ ఆతడు పోవుచు ఆతనిని కనిబెట్టుటకును కాపాడుటకును పేరు నియమింపబడిరి.

రత్న వురుష లేహ్యము

కుక్లనమ్మనుబోగొట్టి బలముగలగజేయు అద్భుత లేహ్యము. ఏకారణముచే సంభవించిన కుక్లనమ్మమైనను పారదోలువని అనేకులు కొనియాడినారు. ఈ లేహ్యమువల్ల మేహము గల్గ వచ్చిన దగ్గ మొదలగు రోగములు మూత్రరోగములు, కూడ తగ్గును. డబ్బీ రూ 3.4 0.

మహాద్రాక్షాది మార్గము

శ్రీలపాలిటి నంజీవి

శాస్త్రసమ్యక్తముగా అభ్యుదయము మొదలగు విలువల వస్తువులతో తగ్గుదలించుచున్నది. కుసుమము, ఋతుశూల, వంశి, క్రియ మొదలగు శ్రీలపాలిటి మహాద్రాక్షాది మార్గము సంతోషము కలుగజేయును. 25 పసిక కలహోజులకు సరిపడు చార్జులు గల డబ్బీ రూ 4-0-0.

పట్టాభి రాను వైద్యశాల

రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

మొరీషసుకు వలసపోవుట

జరిగినితలు విచారణ

మొరీషసుకు భారతీయులు వలసపోవుట కచటిపరిస్థితులనుకూలముగానున్నచో లేవోకనుగొనవలెనని భారత శాసనసభవారు కోరినందున అచటికిపోయి విచారణచేయుటకు భావించు డిప్టీ కమిషనరు కాన్వారు మహారాజసింగుగారిని నియమించిరి. మరియొక వర్తనమువరకును భారతీయులను వంపవచ్చునని మొరీషసు దౌరతనమువారు ప్రాసెక్యూటర్ గారి యొచి చారణ పర్యవసానము తెలుపువరకును వంపవలెదెను. సింగు గారు జొంబాయినుండి రేపు 2 వ తేదీన బయలుదేరెదరు" అని యిండియా దౌరతనమువారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

సర్. జగదీశ చంద్రబోసుగారు

పరిశోధనాలయ వార్షికోత్సవము

కలకత్తాలో 29 వ తేదీ సాయంకాలము బోసుగారి పరిశోధనాలయ వార్షికోత్సవము జరిగినది. ఆసభలో బోసుగారు "జీవము దాని యంత్రవర్గము" అను విషయమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. సజీవవర్తి పరిశోధనముగొరకు 7 ఏకాదశ క్రియములూ అలంకారములూ ఉన్నవి. భారత ప్రాచీనవిజ్ఞానమును పునరుజ్జీవింతు. గావింపుటకు భారతవిజ్ఞానసహాయము లేని ప్రపంచ విజ్ఞానము సమగ్రముకాజాలదని విశ్వపండితుల నొప్పించుటకు నేను పూనుకొంటిని. ఈ అలయమున పరిశోధనల గూర్చి పలువురకు శిక్షణ యొసంగి ఆఫరితమును వెల్లడించి పరిశోధనలను అన్వేషణమును చేయుట మహాశక్తి ప్రజలలో అడగియున్నదని చూపించుటకును జేకమునందలి వస్తుజీవమును పరిగా నువయోగించుటకు గల అవకాశమును మూపుటకును గూడ నేను ప్రయత్నించితిని. ఇటుల వెక్కువతనములు దీక్షతో పనిచేయుటచే మంచి ఫలితములు కనబడెను గాని ధనము-చాలమి-ముఖ్యపరిశోధనలను నిలుపవలసియేవచ్చినది. ఇట్టి పరిశోధనలు విశ్వవిద్యార్థివృద్ధికి ముఖ్య పదవునుబట్టి సంతోషమునులేదు ప్రభుత్వము జేకమున దారిద్ర్యము ప్రజలముగా నుండుటచే ప్రజలలో నుజేకమును ఆరాజకమును కలుగుటపూజము. పరిశోధనాఫలితములను ఆహారమునకు వస్తుసంపదను జేయుట, ఉపయోగించుకొనగల్గినగాని దారిద్ర్యముతోలగదు. అందులకు నిరంతరదీక్షతో పనిజరుగవలెను గాని యథాలాభముగా పనిచేసిన ప్రయోజనము లేదు" అని బోసుగారునుడివిరి. (ఆ. ప్రె.)

కోహాటు ప్రజలకు సహాయము

నేడు (1 వ తేదీ) లాహోరు బ్రాహ్మణులలో సభ జరుగును. ఆసభలో కోహాటు ప్రజల సహాయమును గూర్చి పండిత మదనమోహనమాలవ్యాసగారు మున్నగు ప్రముఖు లుపన్యసించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

మంజూ విశ్వవిద్యాలయము

జుట్టప్ర దాన సభ

మంజూ విశ్వవిద్యాలయము జుట్టప్రదాన సభ డిశంబరు 18, 19 తేదీలలో లాహోరులో జరుగను. చాన్సలరు డాక్టర్ మాలి హెయిల్ గారి రధ్యక్షతవహించెదరు. సర్ జగదీశ చంద్రబోసుగారు రుపన్యసించును. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి స్మారకచిహ్నము

జమనగరులో రాజప్రతినిధి స్మారక చిహ్నమునకు రీడింగు ప్రక్రియగారు 29 వ తేదీని శంఖస్థాపన గావించిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు దీపము

సాధారణముగా ప్రతిదీపము బాటరి, బల్బుతో సహా ధర 1 కి రూ 2-8-0. ప్రైన తెలుపబడినది పెద్దతెలుగులది 1 కి ధర రూ 3-0-0. స్కాట్ దీపము (తెల్లని, ఎఱ్ఱని, ఆకుపచ్చ తెలుగులది) 1 కి ధర రూ 3-8-0. వెలికీదీపము 1 కి ధర రూ 5-0-0. తెలియంద్ర 1 కి ధర రూ 5-0-0 ప్రత్యేకముగా బ్యాటరీ వెల 1 కి రూ 0-12-0, బల్బు 1 కి ధర రూ 0-6-0 ఆటోమాటిక్ సిగరెట్లైట్ ధర 1 కి రూ 2-0-0. సాదా సిగరెట్లైట్ 1 కి ధర రూ 0-12-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము. లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల, తపాలపెట్టె నెం. 85, మద్రాసు.

స్థానిక వార్తలు

వర్షముచే రైలు ఆలస్యముగుట:— నిన్న ప్రా
ద్దున అమితవర్షముచే బొంబాయి, మెట్టపాలెం మొయిల్లు 40,
20, నిమిషములు ఆలస్యముగా వచ్చినవి.

మదరాసు-రాకపోకలు:— డబ్బు. కె. మొలార్సీ
గారు కనివారము రాత్రి కొలంబో వెళ్లి నారు. ఏ. పి. పాత్రో
గారు నిన్న ప్రాద్దున బందరునుంచి వచ్చినారు. కమాండర్.
డిగ్బి బెన్సీగారు బొంబాయినుంచి యీపుదయం వచ్చిరి.

సంపాదకత్వము మానుకొనుట:— డెయిలీ ఎ
క్స్ప్రెసు పత్రికకు ఇంతవరకును సంపాదకుడుగానున్న ఏ. రా
మశేషఅయ్యగారు తాము యీ రోజునుండియు సంపాద
కత్వము వదులు కొనినట్లును తనకు ఆపత్రికను ఇంకేమియు
సంబంధము లేనట్లును మాకు తెలుపుచున్నారు.

ఆంధ్రమిత్రపత్రిక:— చమానందపరస్వతి ఋషి
శ్వరుని జన్మ దినోత్సవసందర్భమున ఆర మిత్రపత్రిక 250
పుటలతో 50 చిత్రములతో ప్రత్యేకముగా ముద్రింపబడును.
ప్రముఖులు పలువురు ఆర్యసమాజనిగూర్చి తమ అభిప్రాయ
ముల తెలుపుదురు. హిందూస్తానీ, హిందీ, పద్యములు, పాట
లు చాలాఉండును.

నర్. శర్మగారి సంచారము:— పూనానుంచి
శ్రీ బయ్యార నరసింహశర్మగారు రేపు వత్తురు. ఇచట రెండు
రోజులు ఉందురు. తరువాత తిరుచినాపల్లి, మంటపము, మధు
క, వగయిరాచోట్ల సంచారముచేసి తిరిగి మదరాసువత్తురు.
ఆరాత్రియే వాల్తేరువెల్లి 18 తేదిదాకా వుండి కలకత్తామీద
గా ఢిల్లీ వెళ్లుదురు.

హైకోర్టు క్రొత్తవకీళ్లు:— ఎస్. ఆర్. కృష్ణ
మాచార్యులు, శేషగిరిరావు నాయుడు, ఎం. వి. ముత్తుకృష్ణ
అయ్యరు, పి. రామానవాచారి, టి. కృష్ణరాజ నాయకరు,
పి. వి. రాజుగన్నార, సి. నారాయణ స్వామిగార్లీదినమున
హైకోర్టునందు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, మాధవక నాయుడుగా
రు యుట, హైకోర్టు న్యాయవాదులుగా శేర్మకొనబడిరి.

శ్రీసంఘకార్యదర్శినిసంచారము:— భారతశ్రీసంఘ
కార్యదర్శినిగానున్న ఎం. యి. కజన్న భార్య (త్రినెల్లె
వెల్లి) నది. అక్కడ శ్రీసంఘకాళివారామెను గౌరవించినట్లును
తరువాత ఆమె మధురవెళ్ళగా అచటగూడ శ్రీసంఘకాళివారు
గౌరవించినట్లును, తాలికట్ల ప్రారంభనిర్వహణద్య అనవర
మని తీర్చారించినట్లును, తరువాత ఆమె జాఫ్నా వెళ్ళినట్లును
అక్కడనొక శ్రీసంఘకాళిసేర్పరచినట్లును, పైరెండుచోట్ల
యందును శ్రీసంఘమువారు చాలాఉత్సాహముతో పనిచే
యుచున్నట్లును కార్యదర్శిని తెలుపుచున్నది.

సుంగుబాకంలో క్రొత్తగా పంపింగ్ స్టేషను కట్టుట

సుంగుబాకంలో “మేజీ”తోటలో స్థలము కొంతదీసి
కొని క్రొత్తపంపింగ్ స్టేషన్ కట్టుటకు కార్పొరేషన్ వారు
యర్పించుచున్నారు. ఇచట కనమృతిని జూపుచు అచటి
జనులు కనివారనాడు సభజేరిరి. అందులో కార్పొరేషన్
కాన్సిలరుగాన్న ఎం. వాసుదేవశర్మ అధ్యక్షుడు “కార్పొ
రేషన్ వారు యాభలము తీసికొనినచో క్రొత్తస్థలము యి
త్తురు, ఇది జల కుపయోగించు పంపింగ్ స్టేషన్ గౌరవ తీసి
కొనుచున్నారు. అట్టి అధికారము వారికిలేదు. మీకు
యింకొకతావు చూపబడునుగాన ఇందులకు విచారింపవలసినది
లేదనిచెప్పిరి. తరువాత వీరు పనివుండి వెల్లిపోగా వీరస్థాన
మును డి. బి. జి. నారాయణస్వామిచెట్టి యారాకమింది
వారుగూడ అట్లేచెప్పిరి. సభ్యులు ఆమోదమును చూపిరి.
సభాంతమున అధ్యక్షుని పుష్పమాలా లంకృతుని చేసిరి.

తణుకుతాలూకా జాతీయసంఘసభ

తణుకుతాలూకా జాతీయసంఘసభ దీక్షంబరు 4 వ
తేదీ గురువారమునాడు నిడదవోలులో జరిగెను.
విషయములు:— 1. జాతీయవిద్యావిషయములు 2.
విద్యాలయమునకు తాలూకాసంఘములర్రున సభ్యుని నెన్ను
కొనుట 3. కార్యదర్శిరాజీనామా సంగీకరించుట.

కొవ్వలి గోపాలరావు,
కార్యదర్శి

**మదరాసు రాష్ట్ర తపాలా బుట్టోతుల నా
లుగవనమావేశము:**— ప్రైవేట్ నెట్లారులో 7 డిసెం
బరు తేదీన పి. దొరస్వామి అయ్యంగార్ బి. ఏ. బి. ఎల్.
ఎం. ఎల్. ఏ. (చిత్తురు) గారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగెను.
* * * * *

విజ్ఞప్తి

అవస్థ, శ్రమ, తపాలాబుట్టోతులపాలు వారికి చేయవల
సిన సౌకర్యములు చాలా కలవు. ప్రజలు యాదరణమునం దీసౌక
ర్యమున్నదా? అందుచే ఈతపాలాబుట్టోతుల సంఘము స్వీ
యాభివృద్ధికి ప్రజలను తద్వారా ప్రభుత్వమును వేడుకొనుచు
న్నది. కొన్ని సంవత్సరములనుండి యీసంఘము మంచిపనిచే
సి అధికారమెప్పుడూడ బడసినది. వీరికిచ్చు జీతములు చాల
తక్కువ. వీరు చేయుపని చాలాఎక్కువ. ఇట్టిసభల చేయుటకు
అట్టి సంవత్సరములందు వారికి శక్తిలేదు. సభలచేయకపోయినచో
ప్రభుత్వముతో వారు మొరబెట్టుటకు వీలులేదు. అందుచే యీ
సభను ఇయ్యప్రదముగా గుంటువుకు తమకు తోచిన సాయమును
ప్రజలు చేయుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నా మని టి.
వి. శేషగిరియ్యర్, ఎస్. సత్యమూర్తి, ఖా. బి. మహమ్మద్
ఉస్మాన్ సాహెబ్ బహదూర్, ఇ. ఎస్. పర్యతపాధన్
పిళ్ళ, వి. బాలసుందరం, పి. ఆర్. సీతారామయ్యర్, ఎం. మా
ర్గసహాయంగార్లు విజ్ఞప్తి చేయుచున్నారు.

**ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము ప్రెసిడెన్సీకాతేజ
రాజధాని సర్వకళాశాలయందలి ప్రైవేటుజమువారు
“రామరాజు” అను విజయనగరసామ్రాజ్య పతనమును
గుర్చిన సుప్రసిద్ధాంధ్రపాటకమును కళాశాలాభవనమున
ప్రదర్శించిరి. జాబ్బిలిమహారాజు వారును, మ-రా-రా-శ్రీ
అక్కిరాజు ఉమాకాంతం పంతులుగారు, కాంతా రావు
నాయుడు గారు, కళాశాలయందలి అచార్యులు, జి. జి. డి.
గారు ఇత్యాదులు పెక్కుమంది విచ్చేసియుండిరి. ఆంధ్రలేమి,
కర్ణాటక లేమి? మళయాళ లేమి? సోమరామి భవనము క్రిక్కిరిసి
నిండిపోయిరి. ప్రదర్శనమొనెరియు రమణీయముగ నుండెనని
ఎల్లరును ఏకస్వరముతో నుడివిరి. అపారపాత్ర మెంతయు
ప్రశంసనీయము. గులాము, ఇంగల వద్దనుండి, పతాను, రామ
రాజువజ్రు, నెల్లరును వారివారి పాత్రములను అత్యద్భుతముగా
నటించిరి. జగత్ప్రఖ్యాతమైన ఆంధ్రసామ్రాజ్య వినాశనమును
నాట్యరూపమున కనినంతనే, ఆంధ్రులననేమి, కంటతడిపెట్టని
ఆంధ్రీతులడు లేడు నుమి! ఇట్టిరూపకములఁ జూచియైన
మన సోదరులు వారివారి కర్తవ్యముల గాంచెదరు గాక.
విశ్వాధులు చేయు నాటకములతోకల్ల నిది ఎంతేయి రస
వంతముగ నున్నదని మా అచార్యులు నుడువుచున్నారు. ఎన్ని
యో కష్టములొచ్చి వీరిని నేర్పి నిలువబెట్టిన రామచంద్రయ్య
గారికి మనందనములు. (విద్యార్థి).**

గిండి గుర్రపుపందెములపై దాడి:— నుంగం
బాకం కాంగ్రెసుసభవారి యాజమాన్యముక్రింద నొక బహి
రంగసభ జరిగినది. ఎన్. విశ్వనాథయ్యగారు రధ్యవతపంపిం
చిరి. తమిళనాడు రాష్ట్రసమావేశపు తీర్మానముల ప్రజలకు
తెలుపుటకు గిండిగు ర్రపుపందెములకు ప్రజలను పోషదని (బరి
మాలకుట యీసభ జరుపబడెను. జయరేలుగారు వీణున్న
గారి మరణమును గూర్చి విచారముచూపుచు, అధ్యయెక్కు
మహిమనుగూర్చి చెప్పుచు, మద్యపానమును మానుడనికొరుచు,
చివరకు గిండి గ్ర్రపుపందెములవలన కలుగు నష్టములు అందు
గలలోలక, నీచత్వమును నిరూపించుచు ప్రజలు గిండిగుర్రపు
పందెములందు పాల్గొనుట మహాపాతకమనియు అందుమూల
మున కుటుంబము రెన్నియో నాశనమగుచున్నవనియు గంభీర
ముగా నుపన్యసించిరి. ఎన్. ఎస్. దొరస్వామిఅయ్యరు తమి
ళనాడు రాష్ట్రీయసభావృత్తాంతము అచటి తీర్మానముల
తత్వమును బోధించి తరువాత గిండిగు ర్రపుపందెములపై దాడి
వెదలి వాటియొక్క నష్టములను ఋజువుపరచుచు నుపన్యసించి
రి. పోలీసువారు నిర్బంధించిననూ సరే గిండిపోవుజనులను పిత్
టచేయుడునీ చెప్పిరి. ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యంగారు సహాయని
రాకణము పుట్టివాటినుండియు యింతవరకు జరిగిన మార్పులు
జెప్పుచు స్వరాజ్యపార్టీయొక్క రాకనుగూర్చియు విభేదముల
నుగూర్చి వికమత్యాచిత్యకతనుగూర్చియు గంభీరముగ పెద్దఉత్స
వాసముగావించిరి. అధ్యక్షుని రిమార్కులతో సభముగి నెను.

చుండుకు నూనె

జల సీసా 1-కి రు 0-6-0 ఏ పి సహ 0-11-0
గు నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుంటు, జి.
వ. పు. పుండ్ల మిడుదిలగునవి కొనును. దీనివలన
విగ్గి లెకిలకు పొనిగలుగక చక్కగఁ జెరుగగలను.
అమ్మతాంజనం దిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

విజయము లొలగించుట

రు 3 లక్షలు పరిహారము గోరుట

న్యాయమూర్తి కుమారస్వామిశాస్త్రిగారియెదుట
ఎం. కె. శ్రీనివాసమగారు, తనపేరుగల, శంపెనీ తర
కు 3 ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియాకంపెనీవారిపై చెల్లిన నష్టపరి
హారపుదావా ఈదినమున హైకోర్టునందు ఒరిజినలు ప్రెడునందు
విచారణకువచ్చినప్పుడు న్యాయమూర్తి కుమారస్వామిశాస్త్రి
గారు, విచారణీయాంశములను నిర్ణయించిరి.

ఎం. కె. శ్రీనివాసను అందుకంపెనీవారు, ఎంపైరు
ఆఫ్ ఇండియాభీమాకంపెనీకి, మదరాసునందు ఏజెంట్లుగాకాని
కంట్రాక్టు కాలపరిమితి ముగియక పూర్వమే, పై భీమాకంపెనీ
వారు, ఎం. కె. శ్రీనివాసను కంపెనీవారిని ఏజెన్సీనుండి
తొలగించిరి. అట్లు తొలగించి కంట్రాక్టునకు భంగముగలిగిం
నందులకుగాను రు 3 లక్షలరూప్యముల నష్టపరిహార మొంపా
లసిన ప్రస్తుత శ్రీనివాసను కనిపెనీవారు పై భీమాకంపెనీ
పై దావానుచెప్పిరి. ఈదావాసందర్భమున ప్రతివాదికంపెనీ
వారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, పరిహారముగా గోరబడినమొ
త్తము చాల అధికమనియు, కిర్యాది తమకు నష్టమువచ్చు
మున ప్రవర్తించెననియు, ముద్దాయి, అహమదుబాచా
నాతనితోగలిసి ఇంపీరియలు బ్యాంకును మోసమొనర్చి
మహారిండుట కల్పించెననియు, ఆతడు ఇతరులకు గ
బ్యాంకు చెక్కుల నొసగుచుండెననియు, అందుచే నాతని
ర్తన అసంతృప్తికరముగ నుండుటచే ఆతని కంపెనీని ఏ
నుండి తొలగించుటకు అధికారముగల దనియు. ఎం. కె. శ్రీ
నివాసను కంపెనీ, వట్టిబూటకపుకంపెనీయనియు ఎం.
శ్రీనివాసను గారే దాని కంఠకును అధికారియనియుచెప్పి
రించుకొనిరి. ముద్దాయిలు ఫిర్యాదిని గురించి గావించి
యాకోషణ విచారిం అందలి యధార్థమును గనుగొనుటకుగాన
జనవరి 5 తేదీకి వాయిదావేయబడెను. ఈలోగా ముద్దా
యిలు తమ ఆశోకలను సోదాహరణముగ స్పష్టపరుపవలెను
ఫిర్యాదితరపు:— యస్. దొరస్వామి అయ్యంగార్
కె. రాజగోపాల అయ్యంగారు. వి. త్యాగరాజునాగూడి.

ముద్దాయితరపు:— న్యాయజేటుగ్రాంటు అందు పాడ్రి
జిగార్లు.

ధనాపహరణము

ఒకవత్సరము కఠినశిక్ష

నేటిదినము జార్జి టౌన్ పోలీసుకోర్టునందు రెండవ ప్రెసి
డెన్సీ మేజస్ట్రేటు టి. భగవంత్ శ్రీగారి సమక్షమున నట
రాజమొదలి యనునాతడు పూనుమంతప్ప యనునాని కొలున్న
రు 986 లకు సమముగు నోట్లనున్న అపహరించినట్లు టి. జి.
పోలీసువారిచే నేరమోక్షింపబడి కోర్టువారిచే విచారింప
బడెను.

ఫిర్యాదియగు హనుమంతప్ప తన స్వగ్రామముగు భని
కుప్పమునుంచి ఈనెల 18 వ తేదీ మద్రాసుకు వ్యాపారార్థమై
వచ్చి చైనాబజారునందలి నెం 22 రు పూటూలిఇంటిలో బస
చేసెను. నాటిరాత్రి ఫిర్యాదికొలునందలి రు 986 ల నోట్లతో
కొలును తలగడగ నుపయోగించుకొని నిద్రించెను. ఉదయమున
తలక్రిందకొటు మాయమయ్యెను. ఫిర్యాదికి కొన్ని అత్యవసర
ములగు పనులుండుటచే వెంటనే తిరిగి స్వగ్రామము చేరెను.

ముద్దయి నటరాజమొదలి ఇదివరలో రెండుమారుల
ఖయిదు విధింపబడియుండెను. ముక్తయి విలువగలగుడలంధరించి
విచ్చలదిగ నగలుమొదలగునానికి సొమ్మువచ్చించుచును జూచి
టి. జి. పోలీసునా రాతని ననుమానించి సోజాచేయగ ధనము
లభించెను.

ముద్దయి తాను సొమ్మువహరించిన నది నిక్కవమని ఒప్పు
కొనినందున న్యాయాధికారి ఒకసంవత్సరము కఠినఖయిదునున్న
పిమ్మట రెండుసంవత్సరములవరకు పోలీసువారికి తానెచట నుం
డునది తెలుపవలసినట్లుగ శిక్ష విధించెను.

నేత్రాంజనము

డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలతో పచ్చకర్పూరము మెడలగు మంచి
వత్తువులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ గాడతగినది.
కండ్రకు ఏవిధమైన బబ్బునుచేయదు. ఈకాటుకను చిరువక కొద్ది
దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎఱుపులు, పుసికట్టుట,
కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిదురదలు, కండ్రుసకలు మొదలగు
మానును. డబ్బీలో పావులాయెత్తు కాటుకమాత్రమేయుండును.
అత్తుతాంజనము డిపో. మదరాసు - బొంబాయి.

జుర్రడియను టాక్సేషను ఎంక్వైరీ కమిటీ

పండితమోతీలాలు నైహూలాగారి లేఖ

ఈసంఘము వారు నైహూలాగారి సహాయమును కోరుచు లేఖ వ్రాసిరి. విచారణస్వభావమును అవకాశమును గూర్చి భారతశాసనసభ్యులను చేసిన నూతనము దొరతనమువారు పూర్తిగా తృణీకరించిరి ఈసంఘము నేర్పరుపగూడ దను తీర్మానము భారతశాసనసభ్యులలో హెచ్చుబంతిచే ఆమోదింపబడినను గూడ దొరతనమువారి సంఘమును ఏర్పాటు చేసిరి. అట్టిచో ఈసంఘమువారు మరల భారత శాసనసభ్యులకు సహాయమునే కోరుట చాలవింతగా నున్నది. భారత శాసన సభ్యులను నవమానపరచి ఏర్పరచిన యీ సంఘము దేశమునకు మిక్కిలి హానికరము గాన స్వరాజ్యము ముఖ్య రీతిసంఘమును పరిగణింపబారు. ఎట్టి సహాయమును చేయబారు. ఈ విచారణ ఉద్దేశము బాత్తుగా బాగులేదు. సభ్యుల నియామకము గూడ సంతృప్తికరముగలేదు. అని మా పత్రికమువారిసమ్యక్ముగాన నే నెట్టి సహాయమును చేయబాలనని తెలుపుటకు చింతించుచున్నాను. అని పండిత మోతీలాలు గారు సంఘకార్యదర్శికి బదులు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎన్. సత్యమూర్తిగారి లేఖ

“నవంబరు 10 వ తేదీ గల మీ సర్కులరులేఖ చేరినది. ఇంత ఆలస్యముగా ప్రత్యుత్తర మిచ్చినందుకు తమింప గోరెదను నేను తీసిగొన్న బాగుగా ఆలోచించితినిగాన మీకెట్టి సహాయమును చేయబాలననియే నిశ్చయించితిని. నే నందులకు చింతించుచున్నాను గాని నాఅంతరాత్మ నాకు ప్రయము. విశాలభృతితో దేశీయదార్శద్రవ్యమునుగూర్చి విచారణ చేయువని కోరగా దానిని నిరాకరించి ఈవిచారణయే యుండవలెనని ండియాదొరతనమును పట్టుపట్టుట భారతశాసనసభ్యులొప్ప నమానము. ఈపైవిచారణలన దేశమునకు చాలనష్టము కలుగుననికూడ నాకు నత్యక్తము కలిగినది ఈ కారణముల వలన నేను సహాయముచేయటకు గల యిబ్బందులను మీ దుగ్రహించి నన్ను తమింతురుగాక. ఈవిషయమున నాపత్రికము నాయకు లనుసరించినవర్తముననే నేనుగూడ అనుసరించితిని. అని సూర్తిగారు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

వి. జె. పటేలుగారినియమము

బొంబాయి కార్పొరేషను జాతీయవాదులు

బొంబాయికార్పొరేషను సభ్యు లగు జాతీయవాదు యజ్ఞగోష్ఠిసభ 29 వ తేదీ సాయంకాలము జరిగినది. రాజప్రతినిధి బొంబాయివచ్చునపుడు జరుగునున్న సభలుమొన్నగువానికి పటేలుగారువెళ్లక తప్పదనుతీర్మానము కార్పొరేషనుసభలో ఆమోదింపబడి ఆయన అధ్యక్షతకు రాజీనామానిచ్చుటయే తప్పనిసరి యైనచో తాముగూడ రాజీనామా నిచ్చెదమనియు మరల ఎన్నికలకు నిలచినపుడు ఈవిషయమునే ఫలితాంశముగా ఏర్పరచెదమనియు నియోజకులకు తమపై విశ్వాసముకలదు. గాన ఆరీతిగా నియోజకుల అభిప్రాయము స్పష్టము కాగలదని యీ పలువు రాసభలో నుడివెరి. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు రాష్ట్రీయసభ

మహాత్ము డధ్యక్షతవహించును

పంజాబు రాష్ట్రీయసభకు పండిత మోతీలాలునైహూలాగారి రధ్యక్షతవహింపవలసి యుండెను గాని పండిత జనహరలాలు నైహూలాగారి భార్యకు జబ్బుగానుండుటచే మోతీలాలు గారి రధ్యక్షత వహింపజాలనందున మహాత్ముడే ఆసభకు అధ్యక్షతవహించును. పిమ్మట రావల్లిండికి వెళ్లును. (ఆ.ప్రె.)

విశాఖపట్టణము బిల్లాబోర్డు

పి. సి. వేంకటపతిరాజు (ఎం.ఎల్.సి.) గారు

అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి

విశాఖ పట్టణము బోర్డుపి . సి. వేంకటపతిరాజు (ఎం. ఎల్. సి.) గారు అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. ఈ ప్రతిపక్షమునకు అనుకూలురు 27 మంది. ప్రతిపక్షులు 10 మంది. అని యీ సభ సమావేశమైనదిగాన తెలిసినది. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు సనాతనసభ

27 వ తేదీని లాహోరులో ప్రారంభమైనది

పంజాబు సనాతనసభ లాహోరులో 27 వ తేదీని ప్రారంభమైనది. 2000 మంది ప్రతినిధులును చాలమంది ప్రేక్షకులును సంయుక్త, పాంచాల, సీమాంతరాష్ట్రములనుండి వచ్చిరి. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యస్వామి, దయానందస్వామి, సరస్వతీబాయి, రాంబహదరు రాంసనందేవు, పండిత దీనదయాగు శర్మగార్లు మున్నగుప్రముఖులు నచ్చిరి. పండిత మాలవ్యాగారిని అధ్యక్ష పదవి కెన్నుకొనినపిమ్మట మాలవ్యాగారు హిందీభాషలో అధ్యక్షకోపన్యాసము నొసగి. “భారత దేశమునందున్న ఆర్యసమాజమువారు మున్నగు భిన్నమతములవారు సహావ పరస్పరస్థానములతో సనాతన హిందూధర్మమును గ్రహింపదగును. కోహటు పౌరుల దుస్థితికి చాల చింతించు వారిపట్ల అత్యధికమగు సానుభూతితో వారివృత్తములను తొలగించుటకు హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య మైత్రిని కలిగించుటకును శక్తివంచనలేకుండ పనిచేయుచున్నాను. హిందువులు కరీర దారుధ్యమును కలిగియుండి హిందూమతమునందలి వివిధకాఖల వారిలో నైకమత్యమును పెంపొందించుటయును మహమ్మదీయులు మున్నగు భిన్న మతమువారికి ప్రతికూలమగు పనులను చేయకుండుటయును అవసరము. అస్పృశ్యతనివారణమును తంచమోధరణమును గూర్చి ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును హిందూ మహాసభవారములలో పెట్టవలెను” అని మాలవ్యాగారు నుడివెరి.

29 వ తేదీని విషయనిర్ణయసభ జరిగినది. అధ్యక్షుని బసలోనే విషయనిర్ణయసభ్యులు చేరి హిందూమందిరముల సంస్కరణము అస్పృశ్యత మున్నగువిషయములను గూర్చి తీర్మానములను నిర్ణయించిరి. మహా వీరదశముకారి సభయును భారతమందిర సుధారసభయును గూడ 29 వ తేదీని లాహోరులో జరిగెను. (ఆ. ప్రె.)

భారత ఆధ్యాత్మికసభ

శ్రీయుత పియ్యూషకాంతి ఘోషుగారు

అధ్యక్షతవహించెదరు

కాంగ్రెసువారములో బెల్గాంలో జరుగనున్న భారత ఆధ్యాత్మికసభకు అధ్యక్షతవహించుట కలకత్తాలో అమృత జాబరు పత్రికాసంపాదకు లగు బాబూపియ్యూష కాంతి ఘోషుగా రంగీరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వైకం సత్యాగ్రహము

జార్జి జోసెపుగారు

28 వ తేదీని బొంబాయిలో వాక్లి టాక్సులసభలో జార్జి జోసెపుగారు వైకంసత్యాగ్రహమునుగూర్చి గంభీరపన్యాసము నొసంగిరి. ధనసహాయమును కోరిరి. “ఈఉద్యమము మిక్కిలి తక్కువవ్యయముతో జరుపబడుచున్నది.” అని జోసెపు గారునుడివెరి. సభలోనే చూపుమంది ధనమొసంగిరి. చాలమంది వాగ్దానములనుచేసిరి. వైకంసత్యాగ్రహమును సాగించుచున్నట్టి ఆర్. కృష్ణస్వామిఅయ్యుగారి ప్రశ్నలకు సమాధానముచెప్పి సంకల్పమును తొలగించిరి. (ఆ. ప్రె.)

అగ్ని ప్రమాదము

మూడు బొద్ధపు స్త్రీభాండాగారములు

కాలి పోయెను

రంగూను, నవంబరు 20—రంగూనులో వాయవ్యభాగముననున్న బాహన్ ప్రాంతముందు నేటిప్రాంతికాలముకు అగ్నిచెలరేగి అపరిమితమైన నష్టమును గావించెను. మూ రోజులకు 25 వేలరూప్యముల విలువగల ఆస్తి నాశనమయ్యెను. ఒక లాంతరు తల్లెండ్రుదై కర్రతోగట్టినయిల్లుఅంటుకొనెను. అగ్నిని ఆర్పటకు యింజనవచ్చెనుకాని నీరు సమీపమునలేనందున అగ్నిని ఆర్పట కధికకష్టమయ్యెను. అగ్నిదేవునకు వాయుదేవుడుతోడయ్యెను. బొద్ధపుస్థానములకును నంటుకొనెను. పిమ్మట నిష్పాచెలరేగి నొకసత్రముకాలిపోయెను. శక్తివంచనలేకుండపైయింజె ఆగ్నినార్పటకు బనిచేసినను గొన్నితాటి యాకిండ్లును, మూడుబొద్ధపుస్త్రీలగుంపు పుష్తక భాండాగారములను తరకురానుగ్రీయియొగ్గును. (ఆ. ప్రె.)

గుంటూరు ఆర్యవైశ్యమహాసభ

శాలలు పూర్తియైనవి

“5000 మందికి సరిపడు సభాశాలయును, 2000 మందికి సరిపడెడు భోజనశాలయును పూర్తియైనవి. ఖర్చు ప్రదర్శనముల దుకాణముకాలగూడ సిద్ధమైనవి. నీటి కొరతయిలును స్నానములకు వేడ్లీళ్ల ఏర్పాటునుగూడ పూర్తియైనవి. చందా, గుల్బర్గా, మైసూరు, సికిందరాబాదు, చెన్నపురి ప్రతినిధులు యూనెల 4 వ తేదీనుండి వచ్చెదరు. అన్నిస్థలములనుండియు రాదలచిన ప్రతినిధులపట్టికలను వెంటనే తంపవలెను. సన్మానసంఘసభ్యులు గుంటూరువచ్చినవెంటనే వారికి టిక్కెట్లు యియ్యబడును. భోజనసమయమున మడిగట్టుకొని భోజనముచేయుటకు ఆందరును పట్టుబట్టలను మడిబట్టలను తీసుకొని రాగోరెదము. గుంటూరుమండలమునందలి ఆర్యవైశ్య లండరును 4 వ తేదీకి గుంటూరువచ్చి అన్నివిషయములలోను ముఖ్యముగా భోజనముల ఏర్పాటులవిషయమునను మాకు సహాయము చేయగోరెదము. ఈసభ జయప్రథముగా జరుగుటకు గుంటూరుమండలమువారి సహాయముపైననే ఆధారపడి యున్నాము. 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు సభ ప్రారంభమగును” అని కార్యదర్శి నేడు గుంటూరునుండి తరివాత నంపెను. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తాయందు మశూచికబాధ

కార్పరేషనువారి యేర్పాటు

కలకత్తా, నవంబరు 30:—కలకత్తాయందు మశూచిక బాధ హెచ్చుచున్నది టీకాలనెల్లటను చేయించుకొనవలసినదని కార్పరేషను ఆరోగ్యసంఘమువారు పౌరులకు హెచ్చరించుచున్నారు. ఉచితముగ టీకాలను వేయుటకు ఆరోగ్యకాఖవారు యేర్పాట్లు చేయుచున్నారు. మశూచికము తీవ్రరూపమును దాల్చువచ్చునని యిటీవల వెలువడిన ప్రకటన దెల్పుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గౌరవనీయులగు వి. యన్. శర్మగారిపర్యటనము.

హజియాత్రికులకష్టములు

అంజమాన్ యిస్లామ్ ప్రతినిధులు శర్మగారిని

సందర్శించవచ్చుట

బొంబాయి, నవంబరు 29:—స్వీత్తుగారితో గలసి ఆ సందర్భముందు సైనికులపదపాదమున శ్రద్ధరుపబడిన పాలు చెరుగు తయారుచేయుస్థలమును గౌరవనీయులగు వి. యన్ శర్మగారు సందర్శించిరి. ఈస్థానము నివిజ అధికారుల హస్తగతము చేయుటకు ఆలోచనందు గలదు. శుక్రవారము నాడు శర్మగారు యిచ్చటకువచ్చి సర్ చిలన్ లారీ సెతల్ వాడుగారి అతిథులుగనుండిరి. హజీ యత్రికుల కష్టములను గురించి విచారించుట కిచ్చటకు శర్మగారు దయచేసిరి. అనేకవిషయములందు పిల్ గ్రెస్ బ్రాపిక్కు ఉద్వేగియు, శేపు ఆరోగ్యాధికారియు చాలనేపు శర్మగారితో రహస్యముగ ముచ్చటించిరి. అంజమాన్ యిస్లామ్ సభాధ్యక్షులగు హరన్ జఫర్ గారు శర్మగారిని సందర్శించుటకు పునహాగరమునుండి యిచ్చటకు వచ్చిరి. ఈసంఘమువారి ప్రతినిధులు శర్మగారిని శేపు పునహాలో సందర్శించెదరు. అధినేతరాజ్యములందున్న భారతీయుల విషయమునగూడ సంప్రదింపుటకు శర్మగారు ఇంపీరియలు యిండియా సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ సభ్యులను గలనెదరు. తాలాయంత్రకాల, భాయిమోతీఖాయి గోకులదాను, జె. జె. అనుపద్రయ ప్రతిపక్షోధనకాల బాక్టీరెమా లాజికో లేబరేటరీ శర్మగారు సందర్శించిరి. బొంబాయి గవత్తుకుగారి తో ఫలహారము నేడు శర్మగారు చేసిరి. శేపు వారు బయలుదేరి పునహాకు బోవుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

పరాసుస్త్రి హెచ్చరిక

బుదగయ విజ్ఞానపీఠముగ జేయవలయును

కలకత్తా, నవంబరు 30:—పరాసుస్త్రియు పరిశోధకరాలును, ప్రాదేశవిజ్ఞానసంపత్తు రాలును నగు ఎలజ్బాండ్రాకువిడ్ నీలుగారు టిబెటుదేశమునుండి చీనాదేశము ద్వారా హిందూదేశమునకు వచ్చెను. బొద్ధపుస్తకపతుని జ్ఞాపకార్థముగ బుద్ధగయయందువిజ్ఞానపీఠమును స్థాపింపబోవుటయందు యెల్ల బొద్ధపుస్తకపతుల వారి ఆశయము నెరవేర్చుటకు సహాయవాయి నున్నవారికి ప్రోత్సాహమును జూపవలయునని కోరుచున్నది. బొద్ధపుస్తకపతునియెడలను, హైందవమత బౌద్ధత్వమునను గౌరవము గలవారును, బొద్ధపుస్తకపతుల మనోరథము నిర్విఘ్నముగ నెరవేరుటకు తోడ్పడవలయునని యామె గోరుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి పర్యటనము 12 వ ఆర్యవైశ్య మహాసభ

గుంటూరులో డిశంబరు 6, 7, 8, తేదీలను జరుగును

ఈ సభయమున హిందూదేశములో చేతిలో చేసుబడిన వస్తు, వస్త్ర (ఖద్దరు) (పదార్థము) జరుగును. స్థలము ఉచితముగానియ్యబడును. హైదరాబాద్, మైసూరు, నాగపురముల నుండియు చెన్నై రాజధాని పట్టణగ్రామముల నుండియు షుమారు, 5, 6 వేల ఆర్యవైశ్య శ్రేణులు సమావేశమయ్యెదరు.

వస్తు, వస్త్రములను ప్రదర్శనమునకు పంపును

సాంఘిక పాఠశాలయందు చేరు

భారతీయ విద్యార్థులకు

రాజప్రతినిధి ప్రవేశపరీక్షకు పోవు భారతీయ విద్యార్థులకు సహాయముగా వస్తు, వస్త్రములను ప్రదర్శనము చేయబడును. ఈ క్రొత్త నిలబడు ప్రకారము 1955 ఏప్రిలు నుండి జరుగును. ఆరు నెలలకొకసారి జరుగును. ఏప్రిలు, సెప్టెంబరులు 6 నెలల కొకసారి పరీక్ష జరుగును.

వివరములు	మార్కులు
(1) ఇంగ్లీషు	800
(2) సామ్రాజ్య చరిత్ర-భూగోళము	150
(3) లెక్కలు	150

ఈ మూడును తప్పనిసరిగా చదువవలయును. ఈ క్రింది విషయములలో నేనోకేందు చదువవలయును.

విషయములు	మార్కులు
(1) పిజిక్స్ కమిషన్ జనరల్ సైన్సు	150
(2) ఇంటర్ మీడియేటు స్టాండర్డు లెక్కలు	150
(3) ఉరదూ	150
(4) పార్టీ	150
(5) ఫుట్బాల్	150

ఇది గాక ఫ్రీ హ్యాండ్ డ్రాయింగ్ తీసికోవచ్చును. దీనికి 100 మార్కులుండును.

మొదటి విషయముల 10 కి 5 మార్కులు మొత్తము మాద 50 మార్కులవలె పాఠ్యపుస్తకము లెక్క.

ఇదివరకు సైనికుడుగా పనిచేసినవారి కొడుకునవానికి 800 మార్కులు వారసత్వముగా నుండునని క్రొత్తరూపు ప్రకారము తెలుపుచున్నాము. 15 ఏండ్లు పనిచేసిన వారికొకడు వరకు 200 మార్కులు. 15 ఏండ్లు కన్న కన్న పనిచేసినవారికి 100 మార్కులు. ఇవ్వబడును. ఇంకేగాక ప్రత్యేకము విద్యార్థులకొకటొకటై వుండును. దానిని ఒకజోర్డువారు నడుపును. ఈజోర్డులో కమెండర్ ఇన్ చీఫ్, మొదలగు 4గురుండుని ప్రకటించుచున్నారు. [ఇండియా ప్రభుత్వకార్యదర్శి]

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

జామ్నగరము, నవంబరు 29. సానన్ నగరము విడచి జామ్నగరము బోవుటకు రాజప్రతినిధి ఒయ్యుండెరెను. (ఆంధ్రప్ర.)

విన్ కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయ ప డిట్యు నుపన్యాసము
అలహాబాదు, నవంబరు 29. ఆంధ్రప్రదేశ్ కరాష్ట్ర మండలి ఎన్ కౌన్సిల్ విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు రాస్ గారి చ్చైత్ర సాంఘికవిషయకములగు అంశములపై నుపన్యాసముల నిచ్చిరి. రాస్ గారి గౌరవాధ్యయ అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు బర్ట్లెట్టు హార్ట్లెట్టు విండ్స్మిరి. రాస్ పండితులు కలకత్తాకు బోయిరి. (ఆంధ్రప్ర.)

క్రీ శేషులగు మాంతుగుగారు

కలకత్తా విద్యార్థుల సంఘసభ్యుల తీర్మానము
కీరహా పభువు సందేశము

కలకత్తా, నవంబరు 30. ఇదిగరకు యిండియా దేశపు కార్యదర్శిగా నుండిన క్రి శేషులగు మాంతుగుగారి ఆకాల మరణమునకు విద్యార్థుల దుఃఖమును తెలియజేయుచు నిన్న రాత్రి విద్యార్థుల సమావేశమున నొకతీర్మానము గావించబడెను. మాంతుగుగారిని యాదృశ గావించిన మహాసేవను కౌఘించుచు నిందోపభువుగారిని సంతపించి సందేశము పభయందు జరుగవలెనని భావించెను. (ఆంధ్రప్ర.)

వై సురాయిగారిని సందర్శించునను సంగతులు
పునః, నవంబరు 29. రాజప్రతినిధి బొంబాయికివచ్చునప్పుడు డిశంబరు 8-వ తేదీన వహమ్యుద్ధి, బ్రాహ్మచేతర సంఘములతరపున ప్రతినిధులు వై సురాయిగారిని సందర్శించెదరు. పెద్దలనగల సభ్యులును, భారతసామాజిక భావభ్యులు, సాంఘికకావన భ్యులలో నిరుపదిమందియు, అంశమానములగు సంఘసభ్యులను రాజప్రతినిధిని సందర్శించు ప్రతినిధులలో గలరు. ఇటీవల నింతపెద్ద ప్రతినిధులతో గూడిన సంఘము రాజప్రతినిధిని సందర్శించియుండలేదు. (ఆంధ్రప్ర.)

ఇద్దరువరోపావారు శిక్షింపబడుట
పునః, నవంబరు 29. ఆర్. టి. వే. కె. కుకేందినకర్ క్రియందలి జైవరగు యి. యస్. వేన్ లేయనవానీ, మెకానికల్ యింజనీరస్ ఎ. యస్. వెక్సెటరు అనువానీని కలకత్తా మెంటు సిటీ మే జస్టి టు గారు 16 మాసములద్యరకును, నేడు కఠినశిక్ష విధించిరి. నవంబరు 27-న తేజిరా (6) దొంగ జీకట్టకుండుగల్ ఎ. జె. హోమ్స్ వరకులు యిండియా విద్యుత్ 20000 విలువగల కెండిసామానును మద్రాసు ద్వారా సంగ్రహించిరి. వెక్సెటరుగారు, క్రింతసామాను సహితముగ కలకత్తాలో అరెస్టుచేయబడిరి. ప్రతిముద్దాయి 15 మాసము కఠినశిక్ష ననభ వింపవలయును. (ఆంధ్రప్ర.)

అంజుమాన్ హిమాయత్ స్లామ్

ఆ ఫ్ ఘనులమీరును సందర్శించుటకు ప్రతినిధులు వెళ్లదరు

అలహాబాదు, నవంబరు 29. అంజుమాన్ ఆమీరుగారితో డ్రియన్ సర్వమామ్యుద్ ఆంబర్ గారు యేలేటా సైసంఘమున కిచ్చుటకు ఉత్తరప్రదేశ్ గాంట్టును అనులోనుంపబడినదని గొరుటకు లాహోర్ అంజుమాన్ హిమాయత్ స్లామ్ వారు ప్రతినిధులను అమీరుగారిని కేడుటకు బంపుచున్నారని తెలియుచున్నది. (ఆంధ్రప్ర.)

లాహూరు మునిసిపాలిటీ

ఇండ్ల పను విషయము ఆలోచించుట నిలుపుచేయబడెను

అలహాబాదు, నవంబరు 29. ప్రస్తుతపు మునిసిపలవిధానమును నిరసించును సందు బాల్కనముండు నుండి హిందూ సభ్యులు సభలో చేరువరకును యిండ్లపన్న విషయము సాలోచన చేయుటనిల్పి చేయబడుటకు కేడుజరిగిన మునిసిపల సమావేశమునందు తీర్మానంపబడెను. అంతవరకు ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన ప్రత్యేక ఉపసంఘము మునిసిపాలిటీ ఆర్డర్స్ తిని విచారించి ఘోషింపబడు తయారుచేయును. క్రి శేషులగు మాంతుగుగారి మరణమునకు మునిసిపాలిటీ వారు విచారమును తెలుపబడును నొకతీర్మానమును పాసుచేసిరి. వారికుటుంబమునకు సానుభూతినిబంపుటకు సభ వా కామోదించిరి. (ఆంధ్రప్ర.)

సంయుక్త కరాష్ట్ర వరద సహాయసిధి

గొంజాలు సంస్థానాధీశుని భూరివిరాళిము
అలహాబాదు, నవంబరు 30. సంయుక్త కరాష్ట్ర వరద సహాయసిధి గొంజాలు సంస్థానాధీశులగు తాహూనా హేబుగారు రూ. 10,000 లు భూరివిరాళిము నిచ్చిరి. (ఆంధ్రప్ర.)

జడ్డుకోర్టులబిల్లు

సెలెక్టర్ కమిటీ ప్రతికూలాభిప్రాయము
అలహాబాదు, నవంబరు 30. జడ్డుకోర్టును స్థాపించుటకు విచారణ సభ్యులకుటకు నియమింపబడిన సెలెక్టర్ కమిటీవారు ప్రతికూలాభిప్రాయమును తెల్పుచు నొకరెపోర్టు ఘోషించెను. ఫిపుజ్జీన్యాయదియై యుండవలయుననియు నట్టి వరకుచే హోర్తోర్టునకును ఫిపుజ్జీన్యాయకును ఎడమచి శేవముండ దనియు పేరు తెల్పుచున్నారు. (ఆంధ్రప్ర.)

సెయింట్ కెథరీన్స్ కుటుంబ సంఘము

బొంబాయి ముఖ్యన్యాయాధిపతి ఆధిపత్యమున జరుపబడును.

బొంబాయి, నవంబరు 30. బొంబాయి ముఖ్యన్యాయాధిపతి యగు సర్ జే. సార్ మన్. మాన్. జి. కె. గారి ఆధిపత్యమున బయర్స్ ట్రై చార్జ్ లు, నెం. దు నిన్న రాత్రి సెంటు ఆంధ్రానుది సభ్యులచే నడుపబడెను. ఆచర్యనిబంధిత ఆధిపతిలో గవర్నరుగారును సర్ జె. సివిల్ సుగారు ముఖ్యులు. (ఆంధ్రప్ర.)

దక్షిణ ఆఫ్రికా రాక్షసిబాగు

ఫీఫ్ కంట్రోలర్ ఆఫ్ స్టోర్సునకు లాయర్ బాకే ముఖ్యయింజనీరులయు అభిప్రాయములు

ధిల్లీ, నవంబరు 30. నుక్కూరు బరేజికి గావలసిన దక్షిణ ఆఫ్రికా రాక్షసిబాగు కరావీ శేవుపట్టణముందు సరఫరా చేయుటకు దరఖాస్తును ఫీఫ్ కంట్రోలర్ ఆఫ్ స్టోర్సు మంజూరు చేసెనని యొకతంతి బొంబాయి నుండి వచ్చెను. నుక్కూరు బాకే జీకావలసినానె, బొస్టన్ రా చేయుటకు దరఖాస్తులు చేయబడెనని అధికారులను విచారణ చేయగ దెలియుచున్నది. దరఖాస్తుల యొక్క ఫలితము నుక్కూరు బరేజి ఫీఫ్ యింజనీరుగారికి తెల్పబడెను. దీర్ఘ కాలము నూనెయ్య బొగ్గును సరఫరా చేయబడుటకు ఖరారునామా దీక్షింప వలయునను మొదటాదలపబడెను. కాని దీర్ఘ కాలముకంటె ప్రతియేటను ఆవసర మైనంతసరకును సరఫరా చేయుటకు ఖరారునామా దీక్షింపవలయుననిచ్చి కంట్రోలరు ఫీఫ్ యింజనీరు గారికి సలహా నిచ్చిరి. నెట్టు బ. డి. న దరఖాస్తులన్నిటిలోను దక్షిణ ఆఫ్రికా బొగ్గుసప్తయి చేసెదమని నవారిది లాభకరముగ నున్నది. ఈవిషయము యింజనీరుగారికి తెల్పబడెను. ఇంజనీరుగారు నొకసంవత్సరము దక్షిణ ఆఫ్రికా బొగ్గు సరఫరా చేయుటకు ఖరారునామా దరఖాస్తుచారునొద్ద నుండి దీక్షింపబడెను. అంతియగాని కంట్రోలరుగారు దక్షిణ ఆఫ్రికా బొగ్గుదిగుమతి చేయుటా రెవ్యూలోను ఒడంబడిక చేసులేరు. (ఆంధ్రప్ర.)

రాజప్రతినిధి ఆగమనము

క్రీ శేషులగు మాంతుగుగారి విగ్రహము దేరచుట

జామ్నగర్, నవంబరు 29. రాజప్రతినిధి గారు జామ్నగరము విశ్వేశ్వ. క్రి శేషులగు యి యస్ మాంతుగుగారిని గ్రమును బహిరంగపరచిరి. రీడింగు దలపతులు జామ్నగరమున విడిచి సమానాకు భోయిరి. (ఆంధ్రప్ర.)

సెలంలో ఘోర బాధ

సేలం, నవం 29. సేలంలో ఘోర బాధ తుధి ముచున్నది. ఈజబ్బు పట్టణంధు అన్ని భాగములలోనికిని ప్రాశుమన్నది చనిపోయినయెలకలసంఖ్య ప్రతిదినమును హెచ్చుచున్నది. నవంబరు 19-తేదీ మొదలు 25వ తేదీ వరకు 68 మందికి వ్యాధి సాకము. 58 మంది చువుపురమున కేగిరి. టికాలు శే ముబుదున్న వి. వారంతట వారే శౌతులు పట్టాము విడిచిపోవుచున్నారు. (ఆంధ్రప్ర.)

సేలం తాలూకాబోర్డు

వినోదములు పై బన్ను విధించుట కామోదింపబడెను
సేలం, నవంబరు 29. మదర ముఖ్యత్వమువారిచే వినోదములపై బన్ను విధించుటకు కాసనసభలో ప్రవేశ తెట్టబోవు విల్లెడె సేలం తాలూకా బోర్డువారు ఈమధ్య జరిగిన సమావేశములో నామోదమును తెల్పిరి. (ఆంధ్రప్ర.)

పన్నిలం తాలూకా బోర్డు సమావేశము

విద్యుత్తు విధింపు ఖండించుట

సేలం, నవంబరు 29. పన్నిలం తాలూకా బోర్డు సభ్యులగు సి. మరుదనంపి శైగారి అగ్రాసాధిపత్యము క్రింద బరుపబడిన నన్నిలం తాలూకా సంఘసమావేశముందు ప్రభుత్వమువారిచే ఫార్మ్యులేయబడిన విద్యుత్తు విధింపు ఖండింపబడెను. తాలూకా బోర్డు సభ్యులలో నున్న వారందరిను కర్షకు గరించవలయుననియు, బోర్డు ఉపయోగమునకు సాగ్య మైనంతవరకు విద్యుత్తు వస్తువుల నుపయోగించవలయు ననియు నొక తీర్మానము కా వింపబడెను. (ఆంధ్రప్ర.)

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ స్త్రీల జాతి

యో ప నం ఘ ము

చెన్నపురియందలి ప్రచారము

ఆంధ్రమహాసభలు, మహిళాసభలు ఏక కాలమందు జరుగుటచే భూతుల సంతోషావేశము లేకపోవుట వలనను మహిళాసభలలో ఆసీనులు వివిధములగు స్త్రీల కావశ్యకతవలనను గురించి విపులముగ నుపన్యసించుటవలనను, దేశపరిస్థితులను గురించి వివరముగ చెప్పటము మాకు అవకాశము చిక్చిదు. అందుచే 21-10-24 తేదీన ఉత్పల్లవపుట సభలవీర్యముచేసి సంఘముల స్థాపించి కాంగ్రెసుగుర్తులను చేర్చుట పూజానిధి స్వరాజ్యనిధులు వనూలు చేయుట ఖద్దరుధారణము మున్నగు కాంగ్రెసు విధానములను, ఖద్దరావశ్యకము దానివలన యార్థిక లాభములు నూలువడుకు వికలుచేయుట మున్నగునవి నేర్పించుట ప్రతియుత్పత్తిచేసేకొనుట వానివలనకలగు మేల్గుట వనూలుచేసిననిధులు దేశభివృద్ధి కల్లువయోగపరమనది అందువలన ప్రజలకు విశేషించి దీనిల కట్టియుపకారము గలుగునది మొదలగువిషయములగురించి వారికి విపులముగ జోధించి సంఘమువారిచే ఆయాపనులు జేయించుటకుముందు మేము చేసిమాపించవలయునని 22-10-24 నుండి సభల ప్రారంభించితిమి. ఆసంగతి 21 వ తేదీనే పత్రికలలో ప్రచురించితిమి. శ్రీ గో. వెంకటసుబ్రహ్మణ్యకృష్ణగారిద్వారా నోటీసులు అచ్చువేయించి పంచిపెట్టింది నాము.

22-10-24 తేదీన సౌందర్యమహులలో తదధికారిణియగు శ్రీ సౌందర్యవల్లమ్మగారి యాధిపత్యమున మధ్యాహ్నం 3 గంటల మొదలు 6 గంటల వరకు సభ ఏర్పాటుచేసికొని మేము 2 1/2 గంటల మహులకు చెల్లినాము. మహారు 4 గంటల వరకు 50 స్త్రీలవరకువిచ్చేసిరి. ప్రథమమున శ్రీ సో. కనకమ్మగారు మహాత్ముని ప్రస్తుతోద్ఘాటన విధానమునుగూర్చి విపులముగ చాలా వరకుచెప్పిరి. ఆదినమననే పురుషులకు 6 గంటల నుండి మరియొక విషయమై సభ నేర్పాటుచేసికొనిరలగాని ఏలనోపురుషులకు 6 గంటలకే తొందరగా వచ్చి మహులలో ప్రవేశించుటచే మేము విధిలేక మహుల కాలి చేయవలసి వచ్చెను. సభ భంగము కాకుండ, శ్రీ సౌందర్య వల్లమ్మగారు మిగుల యాదరణముతో ముమ్మందరిని స్వగృహమునకు గొంపోయి అచటనే సభ సంపూర్ణి గావించుటకు ఏర్పాటుచేసిరి. పిమ్మట శ్రీ మ. కమలమ్మ ఖద్దరు, రాట్నములు దేశమునకుగల యావశ్యకతనుగూర్చి చెప్పెను. అచటనే 20 మంది సభ్యులను చేర్చినాము. ఇదివరలో పట్నములో తగినంత యుద్వీధన కలగకపోవుటచే వచ్చినవారందరు సభ్యరాండ్రుగ చేకపోయినను ఉద్వయవిధానము అందరకు సంతృప్తికరముగ నుండి ప్రబోధము బాగుగ కలిగినదని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాము.

పట్నమునకంతకు సంఘము నేర్పాటుచేసి శ్రీ. చెంగల్య రుక్మిణమ్మ కే. హనుమాయమ్మగారు ప్రధానకార్యదర్శినులుగను శ్రీ ఉడత మంగరాజమ్మ గోనుగుంట్ల లక్ష్మీనరసమ్మగారు సంప్రతి కార్యదర్శినులుగను ఏర్పాటుచేయబడిరి. ఆదినమననే వారికి వారు మున్ముందు చేయవలసిన విధ్యుక్తకర్తవ్యమును గురించి కొంతవరకు వివరించి బాధ్యత వారి కొప్పగించినాము. 7 గంటల వరకు సభ ముగిసినది.

తర్వాత మైలాపూరు, తిరువళ్ళీ, రాయపురం పరుశవాకం మొదలగు నన్నిచోట్లను యిట్లే సంఘముల స్థాపించి ఆయాస్థలములకు మాత్రమే కార్యదర్శినుల నేర్పరించి ఆయాతావుల పని వారు నిర్వర్తించుకొనునట్లును మొత్తము వీరందరి మీదను ప్రధానకార్యదర్శినులు బాధ్యత పూని పనిచేయునట్లును నిర్ణయించుకొనినారము. ఆప్రకారము 25-10-24 తేదీని బ్రెస్టికేనులో కల్లెట్టు హాలులో సభ నేర్పరించి, తెనుగులో ఆరవములో ప్రకటనపత్రము నచ్చువేయించి శ్రీ. వి. ఎల్. కాశ్రీగారి ద్వారా పంచిపెట్టించినాము. కాని ఏకారణము చేతనో సభకు బహుస్వల్ప సంఖ్యాకులుమాత్రమే వచ్చిరిని వ్రాయుటకు చాలా చింతిల్లుచున్నాము. అయినను వచ్చినవారందరు మామాటలు సాదరముతో విని అల్లాపించునట్లునాగా నముచేసిరిని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాముగాని మద్రాసులో సభలకు ఇల్లు, తిరిగి ప్రచారముచేయుటచే ఎక్కువయినది సహకారమని నాడు మాకు విశేషమైనది. అయినను అచటికివచ్చినవారు పార్థసారధిస్వామి కోవెలవద్ద సభ జరిపిన చాలమంది 'చెన్నపురియందు దీపావళి తొందరగాన 29వ తేదీ బుధవారము అచట సరిపెట్టపుని కోరినారు. అందుచే 26, 27, 28 తేదీలు ప్రచారము చేసి పైనిర్ణయము ప్రకారము 29వ తేదీ పార్థసారధి కోవెలవద్దనుగంగండ్లమండపమున ప్రత్యేక స్త్రీలసభ జరుపుట కేర్పరిచినాము. 26 తేదీ బ్రెస్టికేను, బొర్రెను, మాహుకారుచే

టలలో ఉదయం 8 గంటల మొదలు సాయంత్రం 3 గంటల వరకు ప్రచారము (మల్ల కమలమ్మ, ద్రో. లక్ష్మీబాయిమ్మ) చేసి నాము. చాలా వరకు ప్రబోధము సంతృప్తికరముగ జరిగినది. శ్రీ రాళ్లపల్లి రామసుబ్బయ్యగారు చాలా జబ్బుస్థితిలో నుండుట చేత శ్రీ కనకమ్మగారు మాతోరావీలులేక పోయినదికాని శ్రీ మా చ మ్యు మా తో రండు ది న ము లు ప్ర చా రముచేసిరి. సభ్యు రాండ్ల ను ని ధు ల వ మా ఖ్లు చే యుటకు కార్యదర్శినుల ఏర్పాటుచేసిన సంగతి వారితోచెప్పినాము. మేముతిరిగిసంతవరకు చాలఉద్వీగముకలిగి ఆమోదకరముగనున్నది. 27వ తేదీ ఆప్రకారముగనే ఉదయం 8 మొదలు సాయంత్రము 8 గంటల వరకు టెను రాజపురం రాయపేటలలో ప్రచారముచేసినాము. రెండుదినములకు ఖద్దరువిక్రయం ఖామారు 110లకు పైగాజరిగింది. 28 తేదీ కన్న 27వ తేదీన ప్రచారము అధికముగ జరిగినది. తొందర మహావ్యధియుల కైస్తవుల, అంగ్లో యిండియకల ఇండ్లకు గూడ వెళ్లిప్రచారము చేసి ఖద్దరు విక్రయించినాము.

28వ తేదీ మాడ చెంగల్య రుక్మిణమ్మ కే. హనుమాయమ్మగారితోమాడ ప్రచారము చేసినాము. వారు చేయవలసిన విధానమును వివరించి వ్రాసియిచ్చినాము వి. ఎల్. కాశ్రీగారింటికివెళ్లి 29వ తేదీ సభవిషయమై నోటీసులు పంచిపెట్టి చెప్పి ఆంధ్రప్రతిక ఆఫీసుకువెళ్లిప్రత్యేకలో సభవిషయమై ప్రచురించమని మాడ చెప్పితిమి. తిరిగిసంతవరకు మిఁదంగులపెట్టి యందరిని ఆహ్వానించితిమి.

సభకుని శ్రీ కనకమ్మగారు మేము గంగండ్లమండపమున 29-10-24 రెండుగంటలకే చెల్లినాము. విచారించగా ఏలనో ఎవరికి మిఁదంగులకే తెలియదనివారు. శ్రీ కాశ్రీగారు రెండుసభలకు మాడ శ్రమపడి నోటీసుల పంచిపెట్టింది నను ఎవరికిని తెలియలేదనుట చాలా ఆశ్చర్యముగ నున్నది. అందుచే అదిమొదలు మేమేస్వయముగ 4 గంటల వరకు ఖద్దరు భుజములపై వైచిని నడచి ప్రతియిల్లు తిరిగి జోధించుచు ఆప్రాంతములవారందరినిమాడ సభ 4 గంటల జరుపుదుమనియు అచటికి రావలసినదనియు పిలిచితిమి. 6 గంటల వరకు నిరీక్షించినను 6 గంటలకు ఎక్కువమందిరాలేదు. వచ్చినవారితోచెప్పి అనుకొని నట్లు సభ జయప్రదముగ జరుగనందుకు నిరాశులమై బసకరుగ వలసివచ్చినది.

30 వ తేదీని కనకమ్మగారు నెల్లూరుకు ఆవశ్యకముగ పని తొందరగా వెళ్లివలసివచ్చెను. ఆదినము 4 గంటలకుమాత్రమే ప్రచారముచేసి కొంద రభిమానులు ఖద్దరుపత్రము లడుగుటచేతను మరికొందరు రాట్నముల అడ్డెనులు కొరుటవలనను వారివారిండ్లకేగి వారికిగిన ఖద్దరుబట్టలనుమ్మి కొనిఅడ్డెనులిచ్చి రాట్నములు యిచ్చి వడుకుట నేర్పించినాము.

స్త్రీలలో సంతృప్తికరము ప్రబోధములేని మత్రాసు వంటి మహాపట్టణమునకు మా యాతల్పకాలప్రచారము చాలము. మా యా స్వల్పకాలప్రచారమునకే జేసినంతవరకు చాలప్రబోధము కలిగినపుడు రెండుమాడునెలలు దీర్ఘముగకృషి నేర్పినచో తప్పక మిగుల ఫలితము గలుగును.

పలువురు మమ్మరమ్మని కోరుచు మహాసభలతోపాటు ప్రచారముచేయవలసినదని కోరిక మల్ల గ. రంగయ్యనాయుడు గారికి సభలుజరిగింపెంటనే జబ్బుచేయుటచే వారివలన మాకెట్టి సహాయము గలుగ అవకాశము లేకపోయినందున వ్రాయుటకు చాలాచింతిల్లుచున్నాము. వారి సహాయము కల్గినచో మా ప్రచారమింకను మరింత ఫలితము కలిగియుండెడిది. మేము కార్యదర్శినులుగవీరవిన శ్రీలు, చెంగల్య రుక్మిణమ్మ, హనుమాయమ్మ మంగరాజమ్మ, గోనుగుంట్ల లక్ష్మీనర స మ్య గా ర్లు ఆ త్మతోత్సాహముతో ఈ పనిని నిర్వర్తించ బూనికొనినారు. ప్రధాన కార్యదర్శినులు మాతో ప్రచారము చేసినపుడు మాపిన కార్యదీక్ష శ్రద్ధాభక్తులు, మున్ముందు కార్యనిధి చేమాచ్చి శీఘ్రముగనే మరింత ఫలితముకలుగునని నమ్ముచున్నాము.

సభవిధముల మాకు సహాయ మొనర్చిన దేశోద్ధారకులగు శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి మావందనము లర్పించుచున్నాము. శ్రమయుకుకొనక మాకు తోడ్పడిన శ్రీ వి.యల్. కాశ్రీగారికిని, శ్రీ గజ్జెరంగయ్యనాయుడు, ప్రితియమిని పూర్ణ తిలకమ్మ, గార్లకును మావందనము లర్పించుచున్నాము.

కార్యభారము వహించిన కార్యదర్శినులకును, మాకు సభలకు తమ సౌందర్యముయిన సౌందర్యమహులంతాదరముతో నొసరి సహాయము చేసిన శ్రీ చల్లా సౌందర్యవల్లమ్మ గారికిని, మిగుల సానుభూతి జూపిన, శ్రీ వే. అండాళ్లమ్మ గారికిని, మహిళా సభలో బాధ్యత వహించిన ఆంధ్ర సోదరీ

మణులందరకును, సాదరముతో సంగతులన్ని వినిన వారికత్తు మలకును, విశేషించి, అమితాదరమున సభలు జరిగినన్ని రోజులు విచ్చేసి, తమ ఆపూర్వమైన భక్తి రసపూరితముగ నా మధ్యముచే మనోరంజనమునన్ని అందరను భక్తిపరమకులుగ జేసిన, సంగీత, సాహిత్య, విజ్ఞాన సంపలుగను శ్రీ, బెంగు పూరి నాగరత్నమ్మగారికిని మా అందరి కృతజ్ఞతావందనముల నర్పించుచున్నాము. మహిళాసభాధ్యక్షురాలైన శ్రీ పులుగుర్ర లిసరసమాంబగారికిని, దేశసేవాభురాలగు ఉల్లలక్ష్మీ బాయిమ్మగారికిని మా నమస్కారము లర్పించుచున్నాము.

కమలమ్మ, కనకమ్మ, ద్రో. లక్ష్మీబాయిమ్మ.

శ్రీకన్యకా పరమేశ్వరి జాతీయపాఠశాల, గుంటూరు

ఈ పాఠశాల 20-5-28 తేదీన గుంటూరు పట్టణ విద్యుత్తయంతాలయధికారులచే దొంగబడి పరిపాలింపబడుచున్నది. ప్రస్తుతము 220 మంది విద్యార్థులు ఆరు తరగతులుగా జరుపుచున్నాడు. అందరికిని విద్య యుచితముగానే నేర్పబడుచున్నది. సంస్కృతము, ఆంగ్లము, తెలుగు, యింగ్లీషు లెక్కలు, హిందీ, సామాన్యవృత్తాంతము, ఆంగ్లము, రాటము నేర్పుటకు ఎనిమిదిమంది దుపాధ్యాయులు బనిజేయుచున్నారు. పాఠశాల పరిపాలనలోనే పేదకైకైబాలరు కుపయోగార్థముయొక ధర్మ భోజనశాల యున్నది అందు పదిమంది బాలురున్నారు.

నై విద్యులకుదోడు తినిచి నేరపక్షము విద్యయు శ్రీయుత కోట లక్ష్మయ్యనాయుడుగారి సహాయమునను వారి యా జ మా న్య ము క్రిందనే 28-11-24 తేదీని తినిచి వర్గములు జరుపబడినవి. అదియు యుచితముగానే నేర్పబడును. ప్రారంభోత్సవసంబంధమున పట్టణవర్తిసంఘము వారందరనువచ్చి అధికారోత్సాహము వెల్లిబుచ్చిరి. శ్రీయుత పున్నవ లక్ష్మీనారాయణ, లక్ష్మీనారాయమ్మగార్లు, శ్రీయుత పద్మి రాధాకృష్ణయ్యగారును దయజేసి పుత్తనము జయప్రదముగ గావించుటయుగాక పాఠశాల బాలరు పనియు జూచి సంతసమును వెల్లిబుచ్చియుండిరి.

ప్రస్తుతిము పాఠశాల యొక అగ్రగృహమందుండటచే బాలురకును, పరిశ్రమశాఖకును, భోజనశాలకును సరిపోవుట లేదు ఆటస్థలము లసలులేదు. యజమానులు సంతసించిన శ్రీ కన్యకా అమృతావసత్రము ఇంకను ఒకమాడునాల్గు మాసములలో పూర్తికాగానే అమృతావారి సాన్నిధ్యమున ఆమెపత్రము లోనే సరస్వతి అమృతావారి స్థాపనయు జేయుటకు సిద్ధముగా నున్నారు.

అప్పటికిని స్థలము చాలానని తోచదు. ఈసంవత్సరముననే స్థల యిబ్బందివలనను తరగతులు బాహుళ్యమున భయమునను కొందరి విద్యార్థుల ప్రవేశము నిరాకరింపబడినది. లేనియెడ చాదాపు మాడువండిల విద్యార్థులు బండుగు.

కేవలము విద్యుత్తయంతాలయధికారిగ తదితర వర్తకసంఘమువారును అధికారోత్సాహమును బాఠశాలయెడ జూపుచున్నారు. వారి యుత్సాహమునకుదోడు పట్టణస్థులును శ్రీయుత లక్ష్మయ్యనాయుడుగారివలె చేయుతనోసిన ఈపాఠశాలయను వెంటనే కళాశాలగ బెంగు రావ్వుయిన కంఠకును అగ్రస్థానము వహించగలదను నమ్మకముగలదు. పాఠశాల కాళ్ళతడినిగా చేయుటకును వర్తకసంఘము పరిపాలనలోనే యుండునటును తగుకట్టుబాట్లతో యొక యొడంబడిక వర్తకసంఘము వారు వ్రాసికొని రిజిష్టరు చేయనున్నారు. దానితో పాఠశాలకు స్థిరమేర్పడును.

మల్లాది ఆదినారాయణ.

వెల్లింగుటన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.

29-11-24 శనివారమునుండి 5-12-24 తేదీ శుక్రవారమువరకు

యానినర్నల్ జ్యాయల్ క్రొత్తది 8 వ సీరీస్.

ది లెడర్ ఫుషర్స్ సాలగవారము

2 భాగములు

అహోను గొప్పసినియల్ 49 దినముల కథ

నేనా గర్భర్ కృత్యములు చూడగలిగి. కడపటివారము.

అత్యద్భుత ప్రదర్శనములు

బందరు బుట్టయ్యపేట హాలులో

శ్రీకృష్ణవిలాససభ - తెనాలి

ధర్మాధము వినియోగించ బడును

శకుంతల 3-12-24 బుధవారం

బ్ర. శ్రీ. యడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు, రామదాసు, దువ్యంత పాత్రలను ధరింతురు.

తెలు:— 3, 2, 1, 0—8—0.

మేనేజింగు కమిటీ

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

రాజప్రతినిధి పర్యటనము, నవంబరు 26:— జూనాగాడ్ సంతానమునందు సాన్ నగరమునకు రాజప్రతినిధిగారు దయ చేసిరి.

(ఆ. ప్రె.)

రాజకోటయందలి దర్బారు

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

నవంబరు 26-వ తేదీన రాజకోటయందు గావింపబడిన దర్బారునందు రాజప్రతినిధిగారిచే నీయబడిన ప్రసంగము:— మీదేశమునందు నూతనశకము పారంభమగుచున్న సమయమందు నేను మిమ్ములను సందర్శించుచున్నాను. మొట్టమొదట బ్రిటిషు వారు మీకణియవారు దేశమునకువచ్చి కర్నూలు వాకరుగారి ద్వారా సంస్థానాధీశ్వరులతో ప్రసంగములు గావించి నూలుపడి మేడు సంతసము లైనది. అప్పుడు కణియవారు నందుగల సిరిగతులను దెలిసికొనుటకు బహుకప్తము. సంస్థానములందు శాంతిలేదు. రాజులతో రాజులు పోరాడుచుండిరి, రాజులతో మండలాధిపతులు పోరాడుచుండిరి. వీరిచే ప్రజలు బాధింపబడుచుండిరి. విదేశ రాజులందరిని కొల్లగొట్టుట తటస్థించుచుండెను. రాజులతో సఖ్యము చేసికొన ప్రయత్నించువా రెదుర్కొనఁబడిన క్లిష్టపరిస్థితులు మనకు దెలియును. అమలునందున్న విధానమును మాత్రమే బ్రిటిషువారు గుర్తించిరి. స్వాతంత్ర్య సంస్థానాధీశ్వరులందరూను అప్పుడు బ్రిటిషువారిచే పరిపాలితములై పూర్వమున బడిరి. కెంబునే వీరితో నొడవడికకు రావలసివచ్చెను. హిందూదేశమందు యితరచిన్నప్రాంతముల దెచ్చుట లేని అద్వితీయమైన సంబంధము యీసంస్థానములకును యిండియా ప్రభుత్వమువారికిని గలిగెను. సంస్థానాధీశ్వరులగు ప్రభుత్వములతో దైర్యము సంబంధము నీయబడెను. చాలకప్తములతోగూడిన ఈపడవడిక గావింపబడుటవలన సంస్థానాధీశ్వరులహక్కుల కుపాధిలేక పోవుటయేగాక పెద్దరాజుల బాధనుండి చిన్నరాజులు రక్షింపబడిరి. ఈపడవడిక యొక్క ఫలితమును బ్రిటిషువారు దూరదృష్టితో గుర్తించగలిగిన యెడల వారు జేసినయేర్పాటు గావించియుండెడివారు. వీలన నయుద్దేశము ముగియగనే నొకరాజుపై నొకరాజును ముడలాడినటులు తగవులచే కొద్దులకెక్కిరి. కణియవారు ఆర్థికసంపదనీకృతులై తంతమాత్రమును లాభించకపోవుటయేగాక పెక్కునష్టములకు తానయ్యెను. ఎట్లైనను చాలవర కీకర్ష, రాజుపై తప్పనిదే. పోరాటముల సంతరముందు హక్కులు స్పష్టముగా నిరూపింపబడవలయును. ఈయంగముకూడ ముగియుచున్నదని లేక ముగియుటకు సమీపించుచున్నదనియు నేను వినుటకు సంతోషించుచున్నాను. ఒక ప్రభుత్వము తరువాతనొక ప్రభుత్వమును, నొక కార్యదర్శిచిత్తుల నొక కార్యదర్శి యొక్క శక్తిసామర్థ్యములను మిక్కిలి పరీక్ష చేసిన, విషమపరిస్థితులు చాలవరకుపరిష్కరింపబడి తుదకు శాంతియుముగ చేపూరి నందులకు నేను జాల హర్షించుచున్నాను.

బొంబాయి ప్రభుత్వముతో సంబంధములు.

బొంబాయి గవర్నరు మెంటువారి ద్వారా మీరీనుట పడియేడు సంవత్సరములనుండి యిప్పటివరకును యిండియా ప్రభుత్వముతో సంబంధములు గలిగియున్నాడు. ప్రభుత్వధికారులు మీరాజ్యములందు ప్రభుత్వపు ఏజెంట్లుగానున్నారు. అట్టి యేజెంట్లలో పెక్కుమంది కఠినవాదసంస్థానములందు గౌరవమునకు పాత్రులైరి. విషమపరిస్థితులు మిమ్ములను మీ పూర్వీకుల నెదుర్కొనినప్పుడెల్ల మాయెట్లు సలహానిచ్చిరి. మీ కష్టసమయములం దెల్ల సానుభూతిని దెలియబరచి, ప్రజాసేవ కొరకు మీరొనరించు కార్యములయొడ మీ కమితముగ ప్రోత్సాహము వారు గల్పించిరి. వీరు సర్వప్రయత్నములందెల్ల బొంబాయి దొరతనమువారి సదభిప్రాయమును మీయొడ గన్నరచిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమునందు పరిపాలకరంగ నుండిగ గవర్నరులు చూపినవాత్సల్యమునకును, సహాయమునకును, సానుభూతికిని, విశేషపరంపరగ వచ్చుచుండిన సంస్థానాధీశ్వరులెల్ల కృతజ్ఞులైయున్నాడు. అప్పుడప్పుడు తీర్మానింపబడుచుండినచర్యలు ఎల్లరకును సంతోషదాయకముగానుండుటకు వీలులేక పోవచ్చును. ఆధునికాభిప్రాయముల ప్రకారముగా సందర్శకు నామోదముగలిగించు తీర్మానములను గావించుటకు భూగోళ రాజకీయపరిస్థితులను, పరస్పర విరోధ లాభములను గారణము లనిమిరుగుదలించవలయును. వెనుకటి సందర్భములను మీరు విమర్శింపవచ్చును. కానినూట పదియేడు సంవత్సరములనుండి అమలులోనున్న విధానమునకు గారణము మీదేశమేగాని అందలి యే

యొక ప్రత్యేకసంస్థానమును కారణము గాదని మీరు మరచజనదు.

నూతన శకము.

ఇన్ని సంవత్సరములనుండి అభివృద్ధిమార్గముల నూచించుచు, తగిన సహాయమును సానుభూతియు నిచ్చిన బొంబాయి ప్రభుత్వమునెడ మీకెల్లరకును విశ్వాసము గలదని నేను నమ్ముచున్నాను. మీరాజ్యసంక్రమందు నూతనశకము ప్రారంభమగుచున్నది. నే నింకను మీసంస్థానములకు సందర్శించి సిరిగతులను దెలిసికొనవలసియున్నది. చక్కనికట్టడములందు, ఉపకరణములచేనింపబడిన పెక్కుసంకల్పందు, పాపకాలులు ఆసుపత్రులు, వైద్యశాలలందురాధారీలందు, మీరాజ్యములీ భారతదేశముదేయి తరరాజ్యమునకును దీసిపోదని నాకు దెలియజేయుటదేను. అభివృద్ధిగానున్న రేవులు నగరములు మీరాజ్యములందుగలవు. ఆర్థిక సంపద వికాసమునొందుటకు నన్నిభాగములకును వలయున్న అయోమార్గములకలవు. దూరదృష్టిగల మిత్రాత్మీయులు రాజకుమారులవిద్యాభ్యాసమునకు ఒకకళాశాలను రాజకోటయందును, నొకపాఠశాలను వధ్యాననందును స్థాపించిరి. వారి స్థానములందలంకరించుచున్న మీరు విజ్ఞానసంపత్తిచే వారి కష్టములను త్యాగమును సఫలీకృతము గావించి ఘనతపహించుచున్నారు. మీరుగాంచిన అభివృద్ధియు, మీరు పొందుచున్నలాభములను సాకార్యములును స్మరించునప్పుడు బొంబాయి ప్రభుత్వమునకు మీరెంతవిశ్వాసప్రాప్తులో మీకే తెలియును. సాంప్రదాయకముగా పెక్కుసంవత్సరములందుండి వచ్చుచున్న సంబంధమును దీసివేయునప్పుడు కచ్చి, కఠినవాదులు, పాలనామయలందు గడచిన నూరుసంవత్సరములందును బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు గావించిన ప్రయత్నములకును, అభివృద్ధికిని, నేను యిండియా ప్రభుత్వముతరపున బహుశంకరించుచున్నాను.

నరేంద్రమండలి

మారుచున్న కాలము నూతనావశ్యకతల అవసరమును జూపుచున్నది. హైందవ సంస్థానములకును యిండియా ప్రభుత్వమునకు గల సంబంధములందు లోటుపాట్లు సవరణము గావలయునని పెక్కుశక్తులు రుజువుచేయుచున్నవి. మునుపటికంటె యుద్ధమువలన ఉభయులును సన్నిహితులైరి. సామ్రాజ్యమునకు వాటిల్లినకష్టమే తరుదిగ భావించి, సామ్రాజ్యమును సుస్థిరముగజేయుటకు రాజులెల్లరు అమితముసహాయ్యముజేసిరి. సామ్రాజ్యమునకును తమకునుగల బాంధవ్యమును, అందు తమస్థానమును, తిమ్మ యేకాభివృద్ధితను కావించిన శక్తియు సంస్థానాధీశ్వరులు సామ్రాజ్యమందెల్లరును అచ్చెరువొందునట్లు స్పష్టీకరించిరి. మరికొన్ని కారణములను ఇందులకు వీరి ఆశయములను వెంపొందించెను. బ్రిటిషు హైందవపరిపాలనవిధాన మీ సంస్థానముందు ప్రవేశ పెట్టబడుచున్నది. అట్టి విధానమును తయారుచేయుటకు అధికారులమీరాజ్యములకురాజులొకరినప్పడెల్ల బంపబడుచున్నారు. బ్రిటిషు హైందవ పోస్టల్ టెలిగ్రాఫు యేర్పాటులాభమును, పోలీసువ్యవహారమునందువ్యాయనిర్యహణకార్యములందు బ్రిటిషు పద్ధతినసాకారము హైందవసంస్థానములు గోరుచున్నవి. సంస్థానాధీశ్వరులను వర్ధిల్లుచున్నది. ఒడంబడికలమూలమున తమకుగల హక్కులగాపాడుకొనుటకు సంస్థానాధీశ్వరులు ఆతురతజూపుచున్నను బ్రిటిషు హైందవదేశమునకును హైందవ భారతదేశమునకును గల సంబంధములను సంస్థానాధీశ్వరులు జక్కగ గుర్తించుచున్నారు. సంస్థానాధీశ్వరులతో బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు గావించిన ఒడంబడికలు అమలులోనుంచబడును. బ్రిటిషువారి పాలనయొందున్న భారతభూమిలో జరుగుచున్న మార్పులు సంస్థానాధీశ్వరులరాజ్యములో మార్పులవుట్టించక మానవు. బ్రిటిషు హిందూదేశమందు రాజ్యాంగవిధానమువిషయమున ఆలోచనలు జరుగునప్పుడు, తమతమ సంస్థానముల విషయములను తమకును హైందవ ప్రభుత్వమునకునుగల సంబంధములను బాగుగ సువ్యక్తముగటును, అన్ని సంస్థానములందును నొక తీరుననే విధానములలో నుంచుటకును, నేదేని యొకసంస్థానాపింపవలయునని బెక్కుండ్రప్రతిప్రాయులైరి. నరేంద్రమండలిని స్థాపించుచే మొదటిఅభిప్రాయము నెరవేరెను. సంస్థానాధీశ్వరులందరొకతావున జేరుటకును, సంస్థానములందలి సామాన్యవిషయములను వారు చర్చించి ఒకయభిప్రాయమునకు వచ్చుటకును, నొకమార్గ మందరవలంబించుటకును, సంస్థానాధీశ్వరుల తీర్మానములను యిండియా ప్రభుత్వమువారు దెలిసికొనుటకును, నరేంద్రమండలి చక్కనిఅవకాశమిచ్చుచున్నది. రెండవఅభిప్రాయము నీడేర్చుటకు, అనగా సంస్థానములకును ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కినిగల రాజకీయసంబంధములనువ్యవహారములందగించి తిన్నగ నొకరి నొకరు సంప్రతించుటకు, సాధ్య మైనంతవరకు యిండి

యా ప్రభుత్వమువారులను సులభముచేసి, సంస్థానపు ప్రభుత్వములతో తిన్నగ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను నడపుటకు బ్రయత్నించుచున్నది. దేశరక్షణము, సరకులపై మోపబడు పన్నులు (tariffs), నల్లమందు, మారకము, అయోమార్గములు, పోస్టులు, టెలిగ్రాఫులు మొదలైన విషయములెల్ల సంస్థానాధీశ్వరులకును యిండియా ప్రభుత్వమువారికిని సంబంధించిన విషయములు. ఇట్టివిషయముల బరిపాలించు బాధ్యత కేంద్రప్రభుత్వముం దున్నయది. ఇట్టివిషయములవలననే యొక ముఖ్యముగ సంస్థానాధీశ్వరులకును యిండియా ప్రభుత్వమునకును సంబంధములకు ఎడముగానుండ సన్నిహితముగనుండును. ఈసమస్యల వలన సంస్థానాధీశ్వరులకును రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకును భేదాభిప్రాయము లవ్వవచ్చుదు జనింపవచ్చును. అట్టి తరి ఉభయులకును సంబంధించిన యీ విషయములందు సామాన్య మాత్ర మేర్పరచుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వము వారును రాజ్యాంగశాఖ (political department) వారు ప్రయత్నించెదరు. ఐనప్పటికిని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు బాధ్యత వర్ధిల్లుచున్నప్పు డిట్టిమార్పుచేయుట గూడ అవసరమే. ఈకారణములచేత మాంకేసు చక్రవర్తిపూర్వ విధానమున నిరూపింపబడిన ప్రకారము యిండియా కార్యదర్శి యనునతిపై పంజాబు రాష్ట్రమందలి సంస్థానములతో మొదటను, తరువాత మదరాసు సంస్థానములతోను, బిమ్మట అనగా అక్టోబరు 10-వ తేదీన రాజకోటయందు, నాయేజెంట్లవద్దనుండి కఠినవాదులు, పలం పూరు యేజెంట్లలో చేరిన కచ్చి సంస్థానములయు, యెన్టీల్లయు చార్జి యిండియా ప్రభుత్వము దీసికొనెను. నరేంద్రమండలి పాల్గొనిన సంస్థానాధీశ్వరులకు, నూతనవిధాన ములలోనికి దీసికొని వచ్చుటకు కారణము నెరిగినవారికిని ఈ మార్పు అంగీకారమునిచ్చుచున్నదని నాయభిప్రాయము. ఇండియా ప్రభుత్వమువారితో సంస్థానములకు వారిచే సంపాదించిన యేజెంట్లద్వారా నడపబడుచున్న సంబంధముల విషయమున అందువలన సమకూడు లాభములను గురించియు మీరెల్లరకును గొంతయనుభవము గలదు. చిన్న సంస్థానములవారిలో గొందరకు విశ్వాసము మీనలే లేకపోవచ్చును. కేంద్రప్రభుత్వపు విధానము వారి కంతగా దెలియను. వారి సహజముగ మార్పులకు విముఖత నూతన విధానము పట్ల కొంతభయముత్పాదించును. పెద్దసంస్థానములలో సంబంధము గల, చిన్న చిన్నవియు నొకదానిలోనొకటి గూడినవియునగు సంస్థానములగు కఠినవాదులు, కచ్చి, పాలన్ పూరుల సమస్యలయొడ సానుభూతియు, ఎరుకయు కేంద్రప్రభుత్వము జూపజాలదని భయముగలిగించవచ్చును. రాజప్రతినిధి పెక్కుకార్యముల పరిష్కారములందు దగుల్కొనియుండుననియు తమకు దగ్గరగను న్నట్టియు, తమ సమస్యలను, ఆశయములను, చిక్కులను బాగుగ నెఱిగిన బొంబాయి గవర్నరుగారు గలరనియు వీరు దలపవచ్చును. రాజప్రతినిధి వీరిసంస్థానములకు నొక్కపర్యాయమే వచ్చి తమతమ సంస్థానములందే సందర్శించెననియు తలచెదరు. సమాజేశమునకు వీరు భయపడవచ్చును. పెద్దసంస్థానములతో చిన్న సంస్థానములకు గల తగవులందు చిన్న సంస్థానముల ఆక్రమణ అంతగా పోటింపక పోవచ్చునని చిన్న సంస్థానాధీశ్వరులు దలపవచ్చును.

కేంద్రప్రభుత్వముతో సంబంధములు

ఇట్టి సంకయాస్పదులను వెరువవద్దని నేదెల్పుచున్నాను. కర్జన ప్రభువు గాక మరి యేరాజప్రతినిధియు మీరాజ్యములను సందర్శించుటకు తటస్థించలేదని నేను యెరిగినవిషయమే. మీదేశచరిత్రయు, మీసాంప్రజాయములు, సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రాముఖ్యము, మీ సమస్యల చిక్కులు, మీ దేశమునందుగల ధులు అనేకమారులు మిమ్ములను సందర్శించుటకు తోడ్పడవలసియుండెను. రాజప్రతినిధులు పర్యటనముగావించనందులకు నేనిప్పుడు కారణములు దెల్పవసరములేదు. హిందూదేశమునకు ముఖ్యమైన రహదారులకు మీసంస్థానములు దూరమగుటయు, మీసంస్థానములను జక్కగ నెరిగిన బొంబాయి ప్రభుత్వము మీకు సమీపమున నుండుటయు గొంతవరకు గారణములని నేదలచెదను. పడమటి హైందవసంస్థానముల యేజెన్సీలో చేరిన చిన్న పెద్ద సంస్థానములన్నియు అన్ని సంస్థానమునవలెనే నాయొక్కయు, నాప్రభుత్వముయొక్కయు శ్రద్ధను పోషించునని నేను నాపక్షమునకు నాస్థాన ములకరింపబోవువారి పక్షమునను వాదానము చేయుచున్నాను. నామాటను చెల్లించుటకు సాధ్యమైనంత వేగముగ నూతన రెసిడెంసీకి వచ్చి మిమ్ములను జూచి మాట్లాడున్నాను.

రాజప్రతినిధి అభయము

మీసంస్థానములు రాజకీయ అధికారులద్వారా నాప్ర

భూత్యముతో సంబంధములు యిదివరకు గలిగియుండెను. ఇండియా ప్రభుత్వముతో సరిగా సంబంధముగల సంస్థానముల సంబంధములను రాజకీయాధికారులద్వారా సంబంధములుగల సంస్థానములను భేదము గలదని నేను ఎఱుగుదును. యిండియా ప్రభుత్వముతో మీకు నూతనముగ గలుగుచున్న సంబంధములను యిదివరకున్న సంబంధవిధానమున మార్పుకలుగునని మీరు భయపడ నవసరములేదు. నూతనపరిస్థితుల నెదుర్కొనినట్లుకు సంస్థలందు మార్పులు అప్పుడప్పుడు జరుగును. మీతో నా ఆధికారులు ఆలోచించియు, మీ ఆహ్వాననొందకయే, మీ హామ్యలకు భంగమును గలిగించుట కట్టిమార్పును జేయనని మీకు తెలియపర్చుచున్నాను. మీరు చెప్పవలసిన అంశములను వినుటకును, మీకు సలహానిచ్చుటకును, నాయాధికారులైప్పుడును సిద్ధముగనుండును. నేనును యిండియా ప్రభుత్వమును ఎల్లప్పుడు మీయాశయములయొడ సానుభూతిని గవ్వరచెదమని నమ్ముచు.

పడమటి హైందవసంస్థానపు ప్రభువు యేజెంటు
 పడమటి హైందవసంస్థానముందు నాకు యేజెంటుగా నుండుటకు వాల్టన్ గారిని నియమించితిని. ఈయన మీకు పరిచితులే. ఈయనోగమునకు తగిన అర్హత లీయనకు గలవు. ఇరువదిరెండు సంవత్సరములక్రితము మీసంస్థానములకు నీయన యేజెంటుగా నుండెను. పిమ్మట ఇద్దరు గవర్నరుల ఆంతరంగిక తార్యదర్శిగను, బొంబయ ప్రభుత్వముయొక్క తార్యదర్శిగను నుండి మీ స్నేహమును, మీ రాజ్యములందు గల సమస్యలయొడ పరిచయమును సంపాదించెను. రాజప్రభునా సంస్థానములందు నాయేజెంటుగను, ముఖ్యమైనదియు అభివృద్ధిని జూపుచున్న మెనూరునందు నాప్రతినిధిగను వాల్టన్ గారు పనిచేసిరి. మీరాజ్యములందలి స్థితిగతులను ఇతర హైందవ రాజ్యములందలి స్థితిగతులను నీయన చాల బాగుగ నెరుగును. కాన యీపనివలన గలుగుబాధ్యతలను తన అనుభవమువలనను జ్ఞానమువలనను నెరవేర్చుట కీయన తగియున్నాడు. నా కీయన నందు సంపూర్ణవిశ్వాసముగలను. నాప్రతినిధియనియు యిండియా ప్రభుత్వము వారి అభిప్రాయ ముచనపరచుచు వాడనియు గాక, మీ సలహా దారనియు, మీబుద్ధిచేయుచు వాల్టన్ గారిని మీరెల్ల రెండవ రెండు.

సంస్థానములసంబంధములు
 యుద్ధకేక మంతరించినపిమ్మట సంస్థానమునకు సంస్థానమునకు వ్యాజ్యములు తెరిగెనని తెల్పితిని. ఈవ్యాజ్యములచే సంస్థానముల అధిక స్థితి క్రుంగెను. ఈశకముగూడ ముగిసెనని నేను వినుటకెంతయో సంతసించుచున్నాను. అందరకునుగావలసిన సామాన్యంశములందు మీరెల్లరునుగలసి కృషిచేయుచున్నారు. ప్రతిసంవత్సరమును మీరొక కభాసీసమాజేతము జరుపుచున్నారు. ఈసంస్థ నిధివిషయమునను ఆస్తివిషయమునను మీరు కడు శ్రద్ధవహించుచున్నారు. అన్ని సంస్థానముల అభివృద్ధికిని క్రొత్తదుటకు పేరుగాంచిన మీరాజకుమార కళాశాలగలదు. అన్ని సంస్థానములందలి పరిపాలనయుక్రమవికాసమును జూపుచున్నదని నాకు చెప్పబడినది. కృషియు, వాణిజ్యమును చేరుగుచున్నవి. ఆదాయమువృద్ధిపొందుచున్నది. ప్రజాహిత్యకార్యములందు మీరు నెచ్చించుద్రవ్యము నానాటికి చేరుగుచున్నది. అభివృద్ధియే గాదు. విహారము జనించు అంశములను వింటిని. సామరస్యములేదనియు, పరస్పర వైమర్యములే స్వల్పవిషయముల కొరకు కోర్టులను సంస్థానాధీశ్వరులెక్కి అమితమైనవనమును వెచ్చించుచున్నారని తెలిసినపప్పుడు చాలవలె నాకుగలిగెను. ప్రాంతపగలింకను చావలేదని చెప్పటకు వెక్కుతార్కాణములు గలవు. రాజాలారా, నూతనవిధానమును నేర్పాటుచేయబడుచున్నప్పుడు, మీరును మీసంస్థానములందు గలసంబంధములందు సామరస్యము, సహనమును, సానుభూతియు, సహకారమును జూపి నూతన శకము స్థాపించు మొదలుపెట్టెను. సంస్థాన మింకొక సంస్థానములలో గలసి యీదేశమందు మరియొకరినుండ జనదు. అందరిఅక్కరలను నొక్కటియే. భౌతికవిషయమున జూచినను సహనమును, సామరస్యమును మీదేశాధికారివాణిజ్యపరిశ్రమలకు లాభదాయకము. స్వకీయమైన లాభమునకును పగనునెరవేర్చుటకును జరపబడువ్యాజ్యములు ధర్మము దేశాభివృద్ధికి విఘాతమును చేస్తును. స్నేహముతోను, పరస్పరసహనముతోను, ఇచ్చిపుచ్చుకొను విధానము నడలించి భవిష్యత్తును ఉద్ధృగ గర్భుల అభివృద్ధిని చేయెడి వారు భవిష్యత్తును సమాధానము చేసి తగవు పరిష్కరించగలరు. ప్రభువు దశయందే తగవు పరిష్కారముగానియెడ యిండియా ప్రభుత్వమునగాని యిండియామంత్రినిగాని తీర్పు యియ్యగోరెనదో

మనస్ఫూర్ణులు పెరుగును. స్నేహబీజములు మొలక లేస్తుట కదనుదాటును.

నూతనపురుషాంతరము
 మీరందరును నూతనపురుషాంతరమునకు జెందినవారు. గతపురుషాంతరమునకునూతనపురుషాంతరమును గుడివేయుచున్న సంబంధము ల్కదార్ సంస్థానాధీశ్వరుని మరణముచే జరిగిపోయెను. మీలో జాలమంది రాజకీయలోని రాజకీయముల కళాశాలయందు విద్యనభ్యసించిరి. మీకళాశాల సహకారమునకును, సంయుక్తప్రయత్నములకు తార్కాణము హైందవరాజులెల్లలో మీరువిద్యాధికులు, విజ్ఞానసంపన్నులు. మీపూర్వకుల తెలియని ప్రస్తుత ప్రపంచ స్థితిగతుల నెల్ల మీ రెరుంగుదురు. యుద్ధకాలమందు కచ్చిమహారాజు, నవనగర్ మహారాజు గార్లు సాంప్రద్య సభయందును, నానారాష్ట్ర సమితియందును హైందవ ప్రతినిధులుగ బనిచేసిరి. వారు నూతన అభినివేశములతోను నూతన ఆవేశముతోను భారత భూమిమీద నడుగిడి రని నే నమ్ముచున్నాను. మీపూర్వకులకు మీరు లాభస్థానమునందున్నారు. వారే అంతర్వైషమ్యములను గట్టిపెట్టి ప్రజాజీవితమునకు త్యాగమును జూపిరి. మీ కింతకంటె మార్గ ప్రదర్శకులై యెప్పుడు గలరే! నూతనప్రభోధమును మీరు గుర్తించి జీర్ణము గావించి కొని మీరది మీ దినచర్యయందు ప్రవర్తించెదరని నేను నమ్ముచున్నాను. కాన హైందవప్రభుత్వమునకును మీకును నూతన సంబంధవిధానము నేను ఏర్పాటుచేయు దినమున పోరాటములను మాని, దృక్పథము మార్చుకొని, క్రొత్తవైఖరి నవలించి, స్నేహభావములను మీరు పెంపొందించుకొనుటకు ప్రయత్నించవలసినదని కోరుచున్నాను.

రైతు సమస్య
 నన్నింకొకసలహానీయునిండు. తాలూకాదారులకును ఎస్టేటు అధికారులకును గిరాసియారులకును (Girassias), పెద్ద పెద్దభూస్వాములకును నేను ఒకసలహానిచ్చెదను. రయితుల లాభమే భూస్వాములలాభము. కాన సరళమైనవరతులపై రైతు భూమిని బాగుచేయునిండు. వారి సంతృప్తి, అభ్యుదయములపై భూస్వాములయు, యెస్టేటుదారులయు తేను మధానపడి యున్నది. భూమిని అధికముగా భాగించి చీలికలు చేయుటచే వ్యవసాయాభివృద్ధికి భంగము. రైతును భూస్వామిని ఏకీకరములు పోషింపజాలవు. తాతలనాటినుండి వచ్చుచున్న ప్రాత ఆచారములను నేను విమర్శించుట లేదు. మీరు విజ్ఞానసంపన్నులు కాన యీవిధానము అధికసంపద కెంత అవగతాయకమో గుర్తించి తగిన మార్పుచేగాని, మరియొకరినిగాని అన్యమును దీసివేయుడని తెల్పుచున్నాను. మీరు మీపూర్వకులవలె ప్రయత్నించి యుద్ధములందు ప్రజ్ఞ సంపాదించుటకు విద్య నభ్యసించిన యోగి త్రాగి భూములపై భారము కట్టెను. రాజాలారా, సంస్థానాధీశ్వరులారా, రాణిమాలారా, నేడు నేనిచ్చుపీతబోధ ఇంతియే. నేను ఇచ్చిన హితమును గురించి మీరు ఆలోచించి నెరవేర్చినయెడ నూతనయేజన్మ అభివృద్ధికి వచ్చుటకు మార్గము కలుగునని నాఅభిప్రాయము. కడచిన రెండు దశలందును వెక్కుసార్లు మీ రనుభవమువలన నెరిగియే యుండవలయును. పంట నాశనముగలతోడనే ఖామజేవత దేశమందు తొండవ మాడుచున్నది. మంచికావలక్రము వచ్చుచున్న దని నేను నమ్ముచున్నాను. మంచివర్షము కురియుగాక. పంటలు ముచ్చరముగ పండుగాక యని ప్రార్థించెదను. కొంతకాలమునుండి వర్షము మండదుగనున్న పిమ్మట వర్షము ఇప్పు డిప్పుడు తిరిగి అభివృద్ధి నొందుచున్నది. భారతసంపత్తితో నీప్రాతమును బాల్కనను శుభిమచకములు గన్పించుచున్నవి. కాన శుభము చేపారినను నవ్వును వాటిల్లినను మీరెల్లపును నాఉద్బోధకుల శ్రద్ధయు స్నేహమును సానుభూతియు; బడనెదరు. పరిపాలకులగు మీ రత్వంతరభాగ్యతను మోయువలసి యున్నది. ప్రజామొక్కు సాఖ్యమును, అభివృద్ధియు మరువక, వానికి సంకల్పకీరముగ మీరు సంస్థానములను పరిపాలించెదరని నేను విశ్వసించుచున్నాను.

(ఆ. ప్రె.)
సంయుక్తరాష్ట్రముల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము
 ఎన్నికలు
 పురుషోత్తమదాసు టాండనుగారు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమున కధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడెను. వాజరతు మోహనీ, సోకతారీ, లెనదుక ఆలీ, పెర్వానీ, టాండను, జవహరలాలుగార్లు మున్నగువారు భారతకాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

చెన్నపురి, హైకోర్టు జూడికేచరులో
 ఆర్డినరి బరిజనల్ సివిల్ జ్యూజిస్ డిక్టా సీ. ఎస్. నెం 283-1923
 వాది:— టి. రత్నవేలు చెట్టియార్
 Vs.
 ప్రతివాది:— పి. రాఘవులుచెట్టి.
 ఈదిగువ తెలుపబడిన ఆస్తిని చెన్నపురి, హైకోర్టు అఫీషియల్ రిఫరిగారు సదరు గృహమువద్దనే 9-12-1924 తేదీన బహిరంగ వలమువేసి విక్రయింతురని ఇందుమూలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.
 పె. ద్యూ లు
 వైకుంఠవాద్యారి ఓధిబోనున్న నెం 1 రు నేల, యిల్లు, రామన్నన్ వీధిలోనున్న నెం 17 రు నేల, యిల్లు సదరుగృహములకు సంబంధించిన బజారులు. మద్రాసు నెం 1 ఓ. ఎస్ నెం 2998, నెం 4593 రు కలెక్టరు సర్టిఫికేట్లుగల ఆర్ ఎస్. నెం 7957, 1620 చదరపుఅడుగులు గలది.
 టి. జి. రాఘవాచారి,
 వాదితరపున ప్లీడరు.

క్షయదగ్గు, తత్సంబంధమైన వ్యాధులకు అమోఘమైన ఔషధము
 గడచిన 1 సం॥రం 6 నెలలనుండి నాభార్య కలువిధముగా వ్యాధులచే బాధపడుచుండెను. తీవ్రమైన క్షయజ్వరము, ఎముకము, అక్షిరి, విరేచనములు మొదలగునవి ఆవెరు బాధించుచుండెను. ఆంగ్ల ఆయుర్వేదవైద్యులు చికిత్సజేసియు, నిష్ప్రయోజనమైనందున తిరునల్వేలిజిల్లా, కృష్ణా పురవాసియును, ప్రస్తుతము చెన్నపురము ఆర్యీని యన్ విధిలో, 72 రు గృహముందున్న పండిత స్వామి ఎస్. కృష్ణ స్వామిఅయ్యంగారు వారివద్ద చికిత్స ప్రారంభించబడెను. పండితులవారు యిచ్చిన మొదటిమోతాదుతోనే జ్వరము పూర్తిగా నిలిచింది. తరువాత 3 రోజులు ఔషధముయిచ్చినతరువాత విరేచనములు, ఎముకములుగూడ నిలిచినవి. దగ్గుగూడ పూర్తిగా పలాపంచలై పోయినది. ఇప్పుడు అక్షిర్ణముచనదియేలేదు. పండితులవారు ఔషధమును మిక్కిలి నమ్మికతో యిత్తురు. యిది ముఖ్యముగా గమనించదగిన విషయము. వారియొక్క ఔషధములు మిక్కిలి విలువగల ఔషధులచేతయారుచేయబడును. అందుచేతనే వారు ఎక్కువడబ్బు పుచ్చుకొనెదరు. వారు బాగుచేయుటకు పూచీ యివ్వకపోయినను తప్పక వారు వ్యాధులను మిక్కిలి జయప్రదముగా బాగుచేయుదురు. వారు కలుగజేయు అద్భుతగుణము విశవ వారి కిచ్చు డబ్బుకంటె వెయ్యిరెల్లు అధికమని నా అభిప్రాయము. పండితులవారికి నదా జయము కలుగవలెనని నాప్రార్థన.

కె. ఎస్. దండపాణిఅయ్యరు,
 బెన్టు అంజుకో., బాల్కటపున్, మద్రాసు.
 ప్రకటన నెం (17)
వారి నలహాకట్నము రు 15-0-0
 డబ్బీ 1-క్ కుమ్మకు తెలము రు. 0-8-0
 ఈతెలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుమ్మలకు రాయుటకు ఉచితయోగించును.
 అమ్మతాంబరం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

వృత్తాంతలేఖలు

పామర్రు

(స్వకీయవిలేఖి)

మంత్రిగారి రాక

నవంబరు 28:—27 తేదీ ఉదయము విద్యాశాఖామంత్రి పాత్రోగారు బెజవాడనుండి బందరుకు వెళ్ళుదురను వార్తపత్రికలమూలముగా తెలిసింది. ఎల్.మెంటర్ ఉపాధ్యాయులు తమ బాలకులను బాలికలను పుమారు ఒక మైలుమార్చును పడవించుకొని వెళ్లి బెజవాడలోడ్డు వైపున ఇంట్రాక్టులను అలంకరించిరి.

విద్యాశాఖామంత్రిగారు జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు జిల్లావిద్యాశాఖా ఆఫీసరుగారు మొదలైనవారు మోటార్ల మీద పుమారు 10 గంటలవచ్చిరి. గ్రామస్థులు కోరిన మీదట మోటార్లు ఆరబడినవి. భాషా అసదుల్లా సాహేబు గారు తహశీల్దారు మొదలైనవారిని మంత్రిగారికి పరిచయము గలిగించిరి. తహశీల్దారుగారు యూనియనుబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారుకు తుర్లపాటి సుందరరామయ్యగారుకు ఈ గ్రామము ట్టుపట్ల విద్యాభివృద్ధి లేదని, లోపల సెంకంట్రీకూలు కాంతనుచేయుచు మనిన్ని కోరిరి.

జాతీయవిద్యాలయము

మంత్రిగారు, జాతీయవిద్యాలయమును ఎందుకు కృత్రిమరచుట లేదని ప్రశ్నించిరి. ఎవరును తృప్తికరమగు సమాధానము ఇవ్వలేదు. జాతీయవిద్యాలయమునకు ఫండ్సులేవని ఒకవ్యక్తిచే మానేజిచేయబడుచున్నదని ఒకరుచెప్పిరి. కాని జాతీయవిద్యాలయము ఒక కమిటీవారిచే మానేజిచేయబడుచున్నదని, రెండువేలరూపాయలు ఆదాయము పున్నదని మంత్రిగారికి చెబుచున్నాము.

తిరుపతి

(స్వకీయవిలేఖి)

ఖడ్గరభివృద్ధి

నవంబరు 28:—మాయూరి నిదివరకు ఆనగా 1922వ సంవత్సరమునకంటెను యిప్పుడు ఖడ్గర చాలావృద్ధిలో నున్నదగుట అతిశయోక్తి కావాలదు. కారణములు రెండు. తిరుపతి పురపాలకసంఘమువారి తోడ్పాటు. కాంగ్రెస్ కమిటీ కేట్రటరీవారి పట్టుదల. మరియు న్యాయవాదుల ప్రోత్సాహము. పురపాలకసంఘమువారు ఖడ్గరకాల నోకదానిని స్థాపించుట యేగాక వారిపాకాలలో ప్రతియొక బాలురు బాలికలను నూలువడకుట ముఖ్యవిధిగా నిర్ణయించిరి. మరియు నూలువడకుట బాల, బాలికలకు నేర్పుటగాను నెంకి 10 లు జీతమువీడ ఒక ఉపాధ్యాయునిగూడ నియమించిరి.

మునిసిపల్ ఖడ్గరకాల తిరుపతి తూర్పువైపున వద్ద యుంచి జనులకు సౌకర్యమునొనగూర్చిరి. ఇప్పటికి దానియందు పుమారు 5,6 వేలరూపాయల ఖడ్గర అమ్మకము అయియున్నది ముద్రార్థకవారగు శ్రీమాన్ టి. కే. నరసింహాచార్యులు వారి ఉదారతయను, కాన్సిలరువారి సంఘభావనలను ఇందుకు మూలకాణమైనదనియను అన్ని పురపాలకసంఘములకంటెను మా పురపాలకసంఘము ఖడ్గరకాల నిర్వహణవిషయమున ముందంజవైచి కీర్తిని బహుగలిగినదనియను తెల్పుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. కాంగ్రెస్ కేట్రటరీగారు శ్రీమాన్ కే. రాజగోపాలాచార్యులవారు అనవరతము నిద్రాహారములు గమనింపక యావిషయమున చేయు కృషి వర్ణనాతీతము.

కాంగ్రెస్ తరపున తిరుపతి కో.ఆపరేటివ్ ట్రస్టు బ్యాంకులో నోకఖడ్గరస్టోరున్న బజారులో చిత్రాలచావడియను గాంధీరీడింగ్ రూములో నోక బ్రాంచి ఖడ్గరకాలయన్నావుంచుచున్నారు. మరియు ప్రతినిసేకరించి, ఏమలుచేయుంచి, విక్రయింపుచూ వడకువారిచే కూలికి వడకించుచుండును. నూలును తిరుపతికి సమీపమునందు మాలపల్లెకు పంపించి నేయించుదురు. ఎవరైనను నూలును స్వయముగా వడకి కోరినట్లులయినవారికి కాంగ్రెస్ ద్వారా నేయించి యిప్పించెదరు.

గాంధీ రీడింగ్ రూములో పురపాలకసంఘమువారు ఆంగ్లదేశపత్రిక, కృష్ణాపత్రిక, అరవపత్రిక, నెలసంచికలను తెప్పించి యిచ్చుచుండురు. అందు తెల్లవారి 6 గంటలనుండి రాత్రి 10 గంటలవరకు నూలువడకుచునే యుండురు. ఇతరులెవరైనను ఏమలు, కడుగులెచ్చుకొని నూలువడకి తీసికొనిపోవచ్చును. ఉదయము 6 గంటలనుండి రాత్రి 10 గంటలవరకు తెరచియుండును.

న్యాయవాదు లందఱును విశేషముగా ఖడ్గరునే ధరింపుచుండురు. వారిలో నూలువడకుటయందు మంచి నపుణులుగలరు. అందు శ్రీమాన్ యం. వెంకటాచార్యులవారు నెం 40 వరకు పైగా సన్నని మంచినూలు వడకుగలరు. శ్రీమాన్ వరదాచార్యులు, పి. రాధాపతయ్య, పద్మనాభయ్య, తల్వారు శేషచలయ్యగార్లు స్వంతముగా వడకిన నూలువస్త్రములను పయ్యోగించుచుండురు. వర్తకము చేయువారు చాలామంది ఖడ్గరునే విధిగా ధరించుచున్నారు. వారు వ్యాపారమును చూచుకొనుచూ తీరిక సమయమును రాటుమును ప్రక్కనే బెట్టుకొని నూలువడకుచుండురు. ఈ పురమున వర్తకసంఘమువారు నూలువడకు బోర్డింగ్ కు నోకదానిని నెలకొల్పి అందులో ఉత్తర్యలగువారికి రు 15/ లు విలువగల నెంకిని నెలకొని బహుమతిగా నివ్వ నిశ్చయించియుండిరి.

అందుకుగాను ఇప్పటికి రెండువేలరూపాయల పంచెముజరిగి అందు మొదటి ఓఫీస్ శ్రీరామయ్య అను 10 వత్సరముల బాలుకునుండును. రెండవతూరి హిందీ సచారము నిమిత్తమై వచ్చియున్న శ్రీమాన్ డి. రామకృష్ణశాస్త్రిలవారు జయించిరి. ఇప్పుడు మరల మాడవపంచెముజరిగి నూలును సబర్బరీ ఆశ్రమమునకు పంపియున్నారు. ఫలితము లింకను తెలియలేదు. మొత్తమున నూనికి 50 మంది కుష్ఖడ్గరునే ధరించుచున్నారు. ప్రస్తుతము నూలు రాట్టుములు పనిచేయుచున్నవి.

వర్షము

రెండు దినములనుండియు ముల్లులుక్రమిస్తూ సామాన్యవర్షము కురియుచున్నది.

ప్రతిపక్ష

మాప్రాంతములందు మాజిల్లాకు సరిపోవునంత ప్రతివిదిగా వైరుచేయుచున్నారు. బహుశా ఇతరజిల్లాలకు సహితము సహాయముచేయ విలకలగవచ్చును.

వనసంతర్పణ

హిందీ విద్యార్థులందఱు మాయూరికి సమీపముననున్న కపిలేశ్వరస్వామివారి తీర్థమునొద్ద కాన్త్రీక సంతర్పణ జరిపి రాత్రి 9 1/2 గంటలకు దేశభజన, జాతీయగీతానందములతోను జయజయధ్వానములతోను పురికేరిరి. ఇట్టి ఆహ్వానపూరితముగ వనసంతర్పణ యదివరకెన్నడును మాయూరి జరిగియుండలేదు.

అఖిలభారత వాలంటీరు మహాసభ

బెల్గాం నందు డిశంబరునెల ఆఖరువారమున కాంగ్రెసుతో బాటు అఖిల భారత వాలంటీరు మహాసభ కూడ జరుగనున్నది. ఆ సభకు ఆంధ్రదేశమునుండి పదకొండుమంది ప్రతినిధులు పంపవలసినదని అఖిలభారతహిందూస్థాన సేవాదళము యొక్క కాన్వేన్షన్ గారు ఉత్తరం వ్రాసియున్నారు. ఈసభకు ప్రతినిధులుగ పోవలసినవారు 1923 సం॥ డిశంబరు నెల 25 వ తేదీకి పూర్వము అహమ్మదాబాద్ వాలంటీరు ప్రతిష్ఠాన సంతకముచేసి యుండవలెను. కాకినాడ అఖిల భారత వాలంటీరుసభకు ప్రతినిధులుగా జైినవారుగానైన యుండవలెను. కాకినాడసభ ఆహ్వానసంఘముయొక్క ఉద్యోగులుగానైన యుండవలెను. లేదా అఖిల భారతవర్షము వారు నియమించిన తరీఖీతునైన పొందియుండవలెను. ప్రావిన్షియల్ వాలంటీరుబోర్డుసభ్యులుగూడ ప్రతినిధులుగా పోవచ్చును.

పై నియమముల ప్రకారము అగ్గులైనట్టియు, బెల్గాం వాలంటీరు సభకు ప్రతినిధులుగా పోదలవివట్టియు వారందఱును తమ దరిఖాతులను నాకు డిశంబరునెల 9 వ తేదీలోగా చేరునట్లు పంపవలెను.

తమ దరఖాస్తునందు పైన వివరించిన ఏ నియమము ప్రకారము అగ్గులైనదియు వ్రాయవలసి యుండును. వ్యవధి తక్కువగానుండుటచే, దరఖాస్తులను సాధ్యమైనంతవరలో పంపవలయునని విన్నవింపుచున్నాను.

అయ్యింకి వెంకటరమణయ్య,

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ వాలంటీరుబోర్డు కార్యదర్శి.

ఆంధ్రపై దుర్బలత హెచ్చరిక

ఈవత్సరమున బెల్గామునందు జరుగబోవు దేశీయమహా జనసభాధివేశమునకు ఆంగముగ నెలకొల్పబడిన ఆయుర్వేదీయ వస్తుప్రవర్తనమునకు ఆంధ్రవైద్యులు బోషధములు ఓషధులు గ్రంథములు పత్రికలు మున్నగువానిని ప్రదర్శనార్థము పంపి కీర్తిపొందుదురు గాకయని హెచ్చరించుచున్నాను.

శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులు, ఆంధ్రపై దృఢమండలి అధ్యక్షుడు, ఏలూరు.

జూ బు లు

కీ॥ శే॥ వీరపనేని అచ్చన్నగారు

వీరిది కైకలూరు తాలూకా జరహాపట్నము. చయార్ద్రా పౌనవయులు. లోకీకవ్యవహరములో పేరెన్నిక గన్నవారు. వీరు తాలూకాలోని నీటిపారుదల సదుపాయములను గూర్చి మంచినీటిసలహాను యిచ్చెడివారు. గత 80 సంవత్సరముల అనుభవమును, చరిత్రను, తేదీలువారిగా చెప్పుచుండెడివారు. గాంధీగారిసిద్ధాంతములనుం దభిరుచియొక్తు. మంచమునలేవ లేకయుండియు పత్రికాశ్రవణము కావించెడివారు. వీరు 26 తేదీ ఉదయము 5 గంటలకు దివికేరిరి. వీరినిమంగళవామయ్యములతో హాభిజవలతో గొనిపోయి దహనసంస్కారము గావించిరి.

యూ రగడ్డ శేంకటసుబ్బయ్య.

ఆర్యవైశ్యమహాసభ-గుంటూరు

24 తేదీని కర్నూలులో మేడం వెంకయ్య శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యమున జరిగినసభలో నీదినవారు ఆర్యవైశ్యసభకు ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

మేడము వెంకయ్య శ్రేష్ఠిగారు, జూబూరు రామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, రాచమడుగు శేషన్న శ్రేష్ఠిగారు, నూకల కృష్ణ మూర్తి శ్రేష్ఠిగారు, నూతి వేంకటసుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, తల్లం వేంకటరామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, కటకము సుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, మేడము వేంగన్న శ్రేష్ఠిగారు, సాలిమేర చిన్న వేంకటస్వామి శ్రేష్ఠిగారు, కొత్త అచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారు, అనంత, కొండయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఉస్తేపల్లి స్వామి శ్రేష్ఠిగారు. వేపుదాల శేషయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఈపూరు రామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఎలమూరు వేంకటశేషయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఇల్లూరు సుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, దోమా వేంకటస్వామిగారు ప్రగారు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ ఖడ్గరబోర్డు

డిశంబరునెల 2వ తేదీ శనివారము మధ్యాహ్నము ౧౨ గంటలకు గుంటూరునందు కాంగ్రెసు కార్యాలయమున ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ ఖడ్గరబోర్డు సామాన్యసభ బయగును.

విషయములు:— ౧. రాష్ట్రీయలో ఖాదీహెచ్చుగా నభివృద్ధియగుటకు తగినమార్గముల వాలోచించుట.

ఖాదీనినిమీము ఇయ్యబడిన సామ్యము ఖాదీపరిలో వినియోగించక తప్పిపోయిన జిల్లాలనుండి రాబట్టుటకు గూర్చి యోచించుట ఒకటిరెండు కేంద్రస్థానములందు ఖాదీపనిని విరివిగా సాగించుటకు గూర్చి యోచించుట.

మిల్లునూలుకలియకుండా ఖాదీయుత్పత్తిచే గుట్టుకు తగినయేర్పాట్లు, దక్షిణానంతపురం వాటాలనుంజూరు, భీమాలూరు మూడురూపాయల వడ్డీతీసికొనువిషయం. ౧౬వ రూలు ప్రకారము బ్యాంకుసభ్యులు, ౧౫ శేష్ చొప్పన అప్పుయిచ్చుటకు గూర్చి, తూర్పుగృహజిల్లా సంఘమున కీచ్చిన 26,37 నెం/బులు ఇమలనుగూర్చి, అఖిలభారత ఖాదీబోర్డువారి 15వ నవంబరు తేదీ గల లేఖకు బట్టి చర్యతీసికొనుట (కీర్తి ఖడ్గరచుగూర్చి) కాంగ్రెసులో కొట్టుపెట్టుట (బెల్గాం) ఇతరవిషయములు.

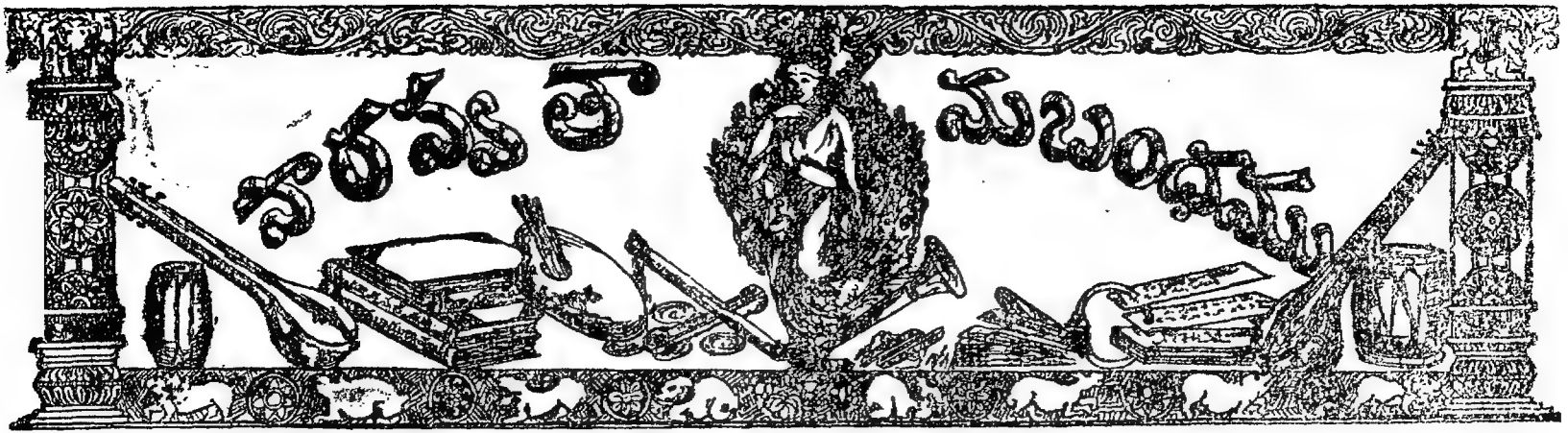
గొల్లపూడి శీతారామశాస్త్రి, కార్యదర్శి

ఏలూరు, అన్న, వస్త్ర, వైద్య, విద్యాదాన సమాజము - ఏలూరు

పై సమాజమున వస్త్రదానము, మూలధనం ధర్మకాతాకు నిల్వవున్న రు 1626 లును 145-12-0 లు వడ్డీ వచ్చినది. గత సంవత్సరాంతమునకుఖర్చుపోను నిర్కువల్ల వడ్డీసహా రు 14-7-8 లు చెరగి రు 160-8-8 లును, గృహప్రవేశ వర్ధంతి దినమున గాది 15 డిశంబరు 1924 సోమవారం సమాజమున వస్త్రదానము జరుగగలదు. యింకను విరివిగ ఆశీర్వాదము, వస్త్రదానము జరుగుటకు, ఎవరికితోచినధర్మం వారు పంపినయెడల వైనతెలిపిన సామ్యతోచేర్చి జరపగలము. ధర్మములకు రక్షింపు పంపెదము. వడ్డీనిబట్టిమాత్రము జరుగుటకు యిచ్చు మూలధనము ధర్మం అయినయెడల రు 20 లుకు తక్కువగానుండ పంపగలరు. ఇట్టివారిని నె 4 రు శాశ్వతసభ్యులుగా చేర్చుకొని రక్షింపుతో పాటుపట్టా ప్రత్యేకం అయిదుగురు తక్కువగాని ధర్మకర్తల సంతకములతో నిచ్చెదరు. ఇతరసంగతులు సమాజమున తెలుసుకోగలరు. సంవత్సర రిపోర్టులు కావలసినవారికి సప్లయిచ్చేయబడును.

మోతే గంగరాజు (జమీందారు సోల్ బ్రస్సీ) కందుల రామయ్య (వర్కింగ్ డైరెక్టరు) బొమ్మరత్నం (భవనరాయాకర్త) కొత్తమాను శ్రీరాములు (ప్రెసిడెంటు) నున్న గంగరాజు (వైస్ ప్రెసిడెంటు) ముద్దుల వెంకటచిన్నరాజు (వైస్ ప్రెసిడెంటు).

రక్తాక్షి సం॥ ౧౦ మార్గశిరమా న శు॥ ౩, శనివా॥ ము

కృష్ణ వేణువు

[దాసు వామసరాపుగారు]

శా. శ్రీకంఠున్ గని పొంగు గంగ యల కా
శీతేత్ర ప్రాంతంబునం;
దాకూలంకష కంబరచ్యుతియు గా
కట్టిన వరింపంగ నా
నా? కాత్యాయని మెచ్చునే? వడిగ మి
న్నందంగ నుప్పొంగు నీ
వా కాంక్షింతువు దుర్దదర్శనము నా
రా! కృష్ణ వేణువురో!

శా. జవాధారము నీదుడీవనము; ను
డైత్రాలి నీతర; మా
హా! వంధోర్వియు సస్యగర్భ యగు నీ
వందిచ్చు తీరంబులన్
సేవింపంగ నె; నీదుతీరములచే
సిద్ధించు సర్వార్థముల్;
ఈవేముక్తియు, భుక్తి నిత్తు విల ద
ల్లీ! కృష్ణ వేణువురో!

మ. బహుదూరస్థ మహా బిలేశ్వరుడు శ
శ్వత్కీర్తి దాఁ గాంచెనా
మహి ని న్గాంచగ; తుంగభద్ర యిడు వే
మా రర్హ్యతోయంబులన్;
విహరించున్ సీరి నీదుమార్గముననే;
విఖ్యాతియున్ గాంచెడిన్
రహిఁ బుట్టిలును మెట్టి నిల్లనగఁ నా
రా! కృష్ణ వేణువురో!

శా. ఏనాఁ డిమ్మహి నుద్భవించితివా? నీ
కేమార్పులున్ లే వహూ!
రానీ యుద్ధము లెన్నియేనియును, నా
ప్రాధ్యంబులున్ సాగిని!
నీ నవ్యామృత ధార కూర్చు నెనదా
నీవేణికిన్ కృష్ణతన్
బొనా; నీమహిమల్ నుతింపఁ దర మా
నా? కృష్ణ వేణువురో!

శా. సొంపై యొప్పునె నీదుజన్మ కిరవా
చోద్యంపు కాంతారిముల్?
ఇంపై తోచునె దూరశైలములు? నీ
విచ్చోట విశ్రాంతి బా
టింపఁరాదొకొ, నేఁ డిదే విజయపా
టిపారులన్ వేడ? నా
లింకజాలవో వారిశబ్దముల? ద
ల్లీ! కృష్ణ వేణువురో!

మ. పటువేగంబుచఁ బోయె చెచ్చటికి? పె
న్వ్యాపార మేదైన నీ
త్రినా మున్నన? సాగరుం డలిగనే?
తీర ప జల్ వేడగా

యతిపంచకము

[వేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారు]

సతత నిగమాంతవాక్య స + మితి రతుండు
దివ్య భిక్షున్నమాత్ర సం + తృప్తి యతుండు
అరయ నవిచారఁడుం, గరు + జైక గుణుండు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౧.

అవనిజంబుల మూలము + లాశ్రయించు
గరయుగముతోడను నమంత్ర + కముగఁ దినును
గంత యొక్కింత మాత్రము + గవ్యకొనును
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౨.

తను దురభిమానమాకుఁడై + తనరువాడు
ఆత్మలో నాత్మజూచుచు + నలరువాడు
నెల్ల వేళల బ్రహ్మ ర + మించువాడు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౩.

వీతుషితుఁ డాను స్వానంద + భావమునను
శాంత మొందించు నింద్రియ + సమితి కృతుల
స్మరణ, లో, వెలి, మధ్యమం + చనక సలుపు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౪.

పరమపంచాక్షరీమంత్ర + పాఠకుండు
సంతతపశుపక్షీనామ + చింతనుండు
భై త్సుకాన్నార్థసంచార + వర్తనుండు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౫.

గటువై తోచెనె? వారిఁ జూడపు దయన్;
గాల్నిల్వ దేమందు? నీ
కటన్ద్రై లవిహారమే మురిపెమా
హా! కృష్ణ వేణువురో! 6

మ. ఇదె వచ్చెన్ మనకృష్ణవేణి యనుచున్
ఏఁజేట వార్షంబుతో
నెదురై చూతుము నీదురాకకొఱకున్;
ఈ విచ్చు తీరంబెపో
యదె మాపాటిభాగ్య మంచు వడి మే
మాహానముల్ సేయఁగా
బదిలం బొప్పగఁ గుల్యమార్గముల రా
వా? కృష్ణ వేణువురో! 7

శా. నీకర్పించును తుంగభద్ర యదెపో
నిత్యంబు పాద్యంబు; ను
శ్లోకం జావరభీమ తెచ్చు వడిదా
శుభంబు వన్ గాన్క; నీ
రాకక జూచి యనేకవాహినులు నీ
ప్రాధాన్యమే కోరు నా
హా! కృష్ణార్పణ మెల్ల జీవనము కా
దా? కృష్ణ వేణువురో! 8

పారుగింటి నివాసము

[వెలగపూడి భుజంగరావుగారు]

శా॥ కారము పచ్చి కారము వి కారము నొందగ
దింటి వెండియున్, మారు మనిన్నిలేకతెగ
మాడితి నూటికి కోటి కెప్పుడో, కూరలు మె
క్కుటాయెనిక గొంచెపు వడ్డన నేతిబొట్టు నా,
కేరికిఁ గాని వద్దు పారుగింటి నివాసపు నీచ
మక్కటా.

శా॥ ఆరోగ్యం బడుగంటిపోవు మది నా హ్లాదంబు
నిర్యాలమా, ధారాశంబగు వాక్కు కట్టువడు
స్వా తంత్ర్యంబు గోల్పోవు బల్, కూరంపుం
గడు దీర్ఘరోగముల నెగ్గుల్లాడ వాటిల్లునె, వ్యా
రాశింపగ గూడ దాడరగృహవాసంబునెప్ప
ట్టునన్.

భ్రమరగీతము

[ఏనుఁగు తమ్మరాజుగారు]

రాత్రివేళఁ గ్రూరనిశాచరత్వమునకుఁ
బాలుపడిన నిరంకుశబంధనమునఁ
దమ్మి చెరఁబెట్టెరాజు నిర్దయత నిన్నుఁ
దాస్యభావము మొదలంటఁ దగిలెనేమొ?
భయము వలదింక భ్రమరమా భయము వలదు.
ద్విజుల గీతారవ. బులు తేజరిల్లఁ
దెల్విమై దశదిశలును దెల్ల వారె
తమ్ముల మనోహరత్వమ్ము దళమువారె
నినుండు పూర్వాద్రిపైనుండి తన సహస్ర
కరములను సాచి నినుబ్రోవఁగాఁ దలంచె
భయము లేదింక భ్రమరమా భయము లేదు.

మహానంద, శారదావిజయము

గ్రంథకర్త శ్రీయుతి కొండలి సత్యనారాయణ రావుగారు

ఈ రెండునాటకములను కృత్రిజ్ఞతతో నందుకొంటిమి.
మహానంద నాటకమున భక్తిశ్రవణ ప్రధానము. మహానంద
వేశ్యపుత్రుడయినను, భక్తివై గ గ్యసంపన్నుడై ఈశ్వర కటాక్ష
మునకు పాతురాలగును. ఇది చక్కని నీతిని బోధించు
నాటకము.

శారదావిజయము ఒకసాంఘిక నాటకము. సోదరి సోద
రులగు శారదామాధవులు పెక్కుకష్టములకు పాలై చివరకు
సౌఖ్యదళమ ప్రాపించెదరు. ఇందు లోకవృత్తము చక్కగా చూప
బడినది. ఆయాపట్టులయందు వ్యావహారిక భాష పాత్రోచిత
ముగా వాడబడినది. సత్యనారాయణ రావుగారు పెక్కునాట
కములను వ్రాసియున్నారు. వీరి వైశిష్ట్య ముద్దుమధురము. వీరి
కవిత సుధాటి నడకగలిగి యింపుగా నుండును.

మహానంద వెల 0-12-0, శారదావిజయము వెల 0-12-0

వలయువారిటుల వ్రాయవలెను.

“టి. వి. రమణయ్య అండు బ్రదర్స్, నేప
నలు బుక్కుడిపో, రాజమహేంద్రవరము”

రవింద్ర కవింధుడు

[పోలవరపు రామబ్రహ్మంగారు పి. ఏ.]

విశ్వభారతి

(గతసంచిక తరువాయి)

పాశ్చాత్య నాగరికతను నిరసించుట మన దేశాభిమానమునకు ముఖ్య లక్ష్యము. ప్రపంచవల్ల నాపరిచిన శ్రేణి నాగరికత నెదుర్కొనటకై యాశ్రయమును స్థాపించితిమి. దాదా వైదారు నందల సంవత్సరములు పనుకకు బోయితిమి. ఎవరి స్వాతంత్ర్య సంరక్షణార్థము వారి పౌరాధ్యమండు ధర్మాధర్మములకు ఘోర సంఘాటము జరిగెను. వామజాతిభిమును కల్పించుచు మంత్రోచ్ఛ్వాసన సల్పుటకై యిచ్చలను బోడమని నిశ్చయించితిమి. అంతటి జాతీయవిద్య లభించెనా? అన్న ప్రశ్నములకై పోలము దున్నుచు నిరంతరము ద్రవ్యమునిరి. ఎవరియెవరములను వారే సమకాలికులని యత్యంత వైరపడదని బోధించిరి. మహాత్ముని సమర్థిత యాశ్రమము పురాణపుస్తకము లైన విశ్వా సుత్ర మిష్ట మిష్ట క ది తివాధినుల యాశ్రమములను సృష్టికరి చేయును. వైతికిష్టానుమును ప్రసాదించును. భారతీయులు లోకచరిత్రమున నామమాత్రావేష్టలై యుండుట కేదేని కారణ మున్నచో నది మనకు సూచనైన పాపకార్యములై నాధార పడి యున్నవనుట నిస్సంశయముకదా. కాబట్టి సజర్వతీ యా శ్రమము ధర్మసాధనమునకు సత్కర్మము. ఒక్కపేషయమును మాత్రము గమనింపవలసియున్నది. ఆశ్రమవాసమున యధికాస మునకు (Intellectual development) దగిన వాతావరణము ఏ కే సీంచి యుండుట కవకాశములేదు. జాకస్టాక వాళములకు జరుగుగ రమకీష్టకంఠం జదివించవచ్చును. క్షేప్స్యయలు నానలవైచి 'కాళదాసు' నావ్యసంపదచ్చును. ఇంతమాత్రమున జాతీయవిద్య యనరాదు. తదా, చాతుల, స్వదేశీ నిష్పవైతలు తియారు చెయింపవచ్చును. ఇదియేని జాతీయవిద్య యనకలదు. మనకు గావలసినది స్వాతంత్ర్యము. స్వాతంత్ర్యకాంక్షను స్వరాజ్యాభిలాషను ప్రజలయందు కల్పించవలయును. రాజకీయ విద్య సభ్యసించి మన మున్నగిగ స్వాతంత్ర్యమును, దేశముకేసి, మాతృదేశభక్తిని పెంపొందించుటగల విహ్యాపధానము కావలయును. స్వాతిం త్ర్యము మనదేశీయులకు లేదు. పౌరుషముపూర్వకముగ దేశము క్షేగించువారు స్వల్పము. తిరిగిజేయు జనించిన కలవరము లు వుట్టును. స్వరాజ్యసాధనము సప్తసభ్యతయై పోవుచుండును.

ఇటువంటి క్షేమసమస్యలకు బలమృగించుట దుస్సాధ్యము. స్థిరచితులు దృఢసంకల్పములు నగు మహాత్ములు దేశోద్ధారకులు ధృఢసంస్థాపనార్థ మావిష్కరించురు. వారి యాలోచనలు సంకల్పములు సెరవేయకొనుటకు వారే సమర్థులు. రవీంద్ర గంధి మహాకీయులలో నెవ్వరికంటెను నిష్టయునుట యసంభవము. ఇర్వియను దేశీయ విద్యావ్యాప్తికై పాలుపడుచున్నందున నిందుక ప్రస్తావించవలసి వచ్చినది.

రవీంద్రుని ప్రహ్వవిద్యాయము కేవలము విద్యాప్రతిష్ఠాపనము కాదు. తిరులంకాశాలలవలె విశ్వవిద్యాలయములవలె దాస్యస్థితికై యువకులకు మరూ లొంగుటకై నిర్దిష్టపడిన విద్యాలయము కాదు. జ్ఞానసాధనకై పాలుపడుట కెల్ల జాతీయులకు క్షేమోన్నతకదా. జ్ఞానము తెలివితేటలు రాజాధిరాజుల యింబు బుట్టలేదు. సరస్వతీమందిరమున పిన్నపెద్దలకు వివక్షలేదు. రవీంద్రుడు దీని సేముదేశముతో నెలకొల్పి యభ్యుదయములకై తన శక్తిసామర్థ్యములకెల్ల వినియోగింపుచుండెనో యిందుక వివరించుట యవసరము. రవీంద్రుని కవిత్యమును విమర్శించుటకై ప్రారంభించి నడుమ విశ్వభారతీ ప్రకటనయందు లయందు కే మో? రవీంద్రుని ప్రేరణకే కయ మృహ కే యు నిక విత్సతత్వము మహాదేశీయములు విశ్వభారతీస్వరూపము వైకొనెనన్నచో నతిశయోక్తి లేదు. రవీంద్రుని, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక, రాజకీయ, మతవిశ్వాసములు జీవితశీలుములు నిమగ్నప్రతిష్ఠాపనయందు మాత్రీభవించినవి. విశ్వభారతీ విద్యాలయప్రకాశకగాంచినచో కాంతిని కేతనప్రాంతిభూముల నిందుకతడవుచరించి యా కాంతనవామ్యతము నిందుక చదియించినచో రవీంద్రుని మహాత్మ్యము తెలియగలదు. సునిరముగ ఆచంద్రతారకముగ భూతలమున రవీంద్రుని యపూర్వసందేశము బ్రసరింపజేయుటకై యమృతావిద్యాలయము నిలిచియున్నది. అందు రాజకీయ విద్యకాదు, ఆంగ్ల భాషకాదు, సంస్కృతముకాదు. లోకమునకు గల విద్యలకెల్ల నిలయునుటకేసి విశ్వభారతీ యనక కలదు. లోకమునకుగల సర్వజాతీయులను భ్రాతృభావమున నొక్కచోరే యేకగర్భ జనితులమడిగి జ్ఞానామృతము గ్రోలు

టకై నిలువించుటకై ప్రతిపేషపడినది కాన విశ్వవిద్యాలయ మయ్యె. ప్రాచీనార్వాచికప్రచారానుబంధముగ ఆభునికాభిరుచుల కనువర్తించుటకు పూర్వపశ్చిమములకు మైత్రీ గూర్చెను. రవీంద్రుని కవిత్వతత్వమును గ్రహింపవలయు నన్న విశ్వభారతీ ప్రకటన యద్రుగతిము కాజాలదు. రవీంద్రుని ప్రతిబింబమే విశ్వభారతీ. రవీంద్రునియంతయును లెల్ల నిమగ్నో విద్యాలయమందరమునకే నేంద్రీకృతములయ్యెను. పశ్చిమపూర్వ కళావిలాససంఘట్టన కాజునుంబును గ్రామెడు విశ్వభారతీ యెట్టిదో వివరించుము గాక. లోకకాంతికి విజ్ఞాన సమ్మేళనము లెంతవరకు తోడ్పడునో మనము నిర్ణయింపవలయు. ఆచారవ్యవహారములు దేశకాలములు భిన్నములై యున్నను మానసిక, వైతిక వ్యవహారములందు మాత్రము వివిధజాతీయులకును సంధి పొసగగలదని కొందరు తత్వజ్ఞులు విశ్వసించుచున్నారు. సర్వమతసమ్మేళనము (Parliament of Religions) మున్ను గాగల సంస్థలయందీనూత్రమే ప్రతిపాదించుటకై యున్నది. వైతికజలమే సర్వ సౌభ్రాతృత్వమును, పరమతసహిష్ణుతను ప్రకటింపగలను. ప్రేమపాత్రము లభివృద్ధి జేయును. ప్రకృతిసౌందర్యము విశ్వమోహనకరమైనది. కావున జ్ఞానమును, వివిధ భావపూరితుల నొక్కచో జేర్చుట కుపకరింపగలదు. ఐకమ యాప్రత్యక్ష సమాధానము దుస్సాధ్యము. కావున రవీంద్రుని వాక్యములనే యిందు సాంధ్యపఠెద.

నేను ప్రపంచవృష్టి నాకర్షించుచున్న 'విశ్వభారతీ' లోలత నొక చిన్నయాశ్రమము. రవీంద్రునిజన్మకు డను దేవేంద్రనాధమహర్షి నిర్మలమును, నిర్జనమును, ఆనందప్రదమును, ప్రేమపూరితమును, పనోపదమును నగు కాంతిని కేతనమును ధర్మప్రతిష్ఠాపనగ లోకోపకారార్థము నిర్మించెను. తనపవిత్ర జీవితకాలము నందే గడపి కీర్తిశ్రేష్ఠుడయ్యె. జనకునిజ్ఞాపకార్థము కవీంద్రుడు దాశ్రమాంతమనోపద్రవదేశమున నిరుపదేంద్ర క్రొండుల బ్రహ్మవిద్యాలయమును నెలకొల్పెను. ఈకాంతిని కేతనమే కాంత్యాశ్రమమై, కాంతిప్రదమై, యానందప్రదమై యున్నట్లేసి విజ్ఞాన నిలయ మగు విశ్వభారతీ యయ్యె. ప్రతిస్థితాచార్యుడైన రవీంద్రుని మహదేశీయము సులభసాధ్యమో లేక కవిజనసహజంబగు స్వప్నప్రపంచమున పలువరింపుచుండెనో నిశ్చయింపజాలము. రవీంద్రునిదివ్యవాణియే మహాత్మ్య సంతసదేశము నట్లు ప్రకటింపుచున్నది. 'సకలమతములగమ్య స్థానమును సత్యాశ్రయము చేర్చుకొనగలదు' అని జరింపుచున్న ను జీవితపరమాధి యొక్కటే కావున విశ్వకాంతిసాపన కవితాకము కలదని రవీంద్రునిమతము.

"To study the Mind of Man in its realisation of different aspects of truth from diverse points of view. To bring into more intimate relation with one another—the different Cultures of the East on the basis of their underlying unity. To approach the west from the standpoint of such a unity of the life and thought of Asia. To seek to realise in a Common fellowship of study the meeting of the East and the West and thus ultimately to strengthen the fundamental conditions of world peace through the establishment of free Communication of ideas between the two Semispheres....."

ఇంకొకసంవత్సరమునకే గవీంద్రుడు డిల్లీ తనమహాదేశీయమును వెల్లడింపుచున్నాడు.....భక్తిజ్ఞానప్రబోధకముగ విద్యను వ్యాపింపజేయుటయే యీగిద్యాళయసాపనకు ముఖ్యకారణము. ఈపాతకాలయందు కేవలము ప్రాపంచిక సుఖదాణకముగ లోకీకవిద్యనే గాక పారమార్థికవిజ్ఞానప్రద మగు మనోవైద్యమును సాధించుటకు దగిన సదుపాయముల సేర్పరపవలయునని వాకోర్చె. ఇందు సుపాధ్యాయులు స్వేచ్ఛతో నిర్మలానురాగ పూరిత పౌర యు వైవిద్యాభ్యాస మొనర్పగలరు. వైవభక్తి పరస్పరప్రేమను పెంపొందజేయుగల సౌకర్యము తేర్పడినవి. నిష్కలుమచిత్తులై నిశ్చలభక్తితో వైవారాధాన సల్పుచు పరాత్పరుని ధ్యానింపుచు విమలవర్తనలగుటేగాక సకలకళాప్రపూర్ణలై వర్ణలు కనుమాలించుగాక యని మహాదేశీయము. సగరపరిపరములగాక పౌరధ్యమగు మహాముల ప్రశాంతప్రదేశమున నీయాశ్రమమును నెలకొల్పుటకేసి ప్రకృతివైచిత్ర్యములను సృష్టివైపులమును పరమేశ్వరుని యపారకృపాపరతను వీక్షించుచుండుచేత బాలురపూర్వకములములు వికసించగలవు.

"We rely more upon the sub-conscious influence of nature, the associations of the place and the daily life of worship that we live, than on any conscious effort to teach them."

"ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలి"

వీరాపురము

"భార్గ పార్వతీవల్లభా" "రామా భక్త మందారమా" శతకములు

వై నుదాహరింపబడిన మకుటములు గల రెండు శతకములు అముద్రితములైనవి. మా ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలికి లభించినవి. ఇట్లాంధ్రులకు తెలియజేయుటకు మిగుల కుతూహలపడుచున్నాను.

మొదటిదగు 1 భర్గా పార్వతీవల్లభా, అను మకుటము గల శతకమును రచించిన యాతిడు బహుశాంధ్రప్రభుధక్తర యగు శ్రీ "మాచిమంచి తిమ్మకవి"

రెండవదియగు 'రామా భక్త మందారమా' యను మకుటముగల శతకమును రచించినవాడు. అతనిసోదరు డగు "జగ్గ కవి". ఈ సోదరకవు లిరువురును ఆంధ్రదేశమునకు నూర్య చంద్రులనంటివారని నా నమ్మిక. వీ రిరువురును ఎర్రప్రసాదులగు వ.మాకవులని యాంగ్లదేశీయు లిదివరకే తెలిసికొనియుండురు. వీరినివాసస్థలము - గోదావరిజిల్లాలోని వీరాపురము దిగ్గజమున కంద్రాడు. వీరు ఆర్యేలనియోగి బ్రాహ్మణులు. వీరి గోత్రము లిట్లు చెప్పకొన్నవాడు తిమ్మకవి:

మ. ఎరికాండీవ్యసగోత్రపాత్రుని యశోవర్ధిన్యునిక్ గుక్కుటే శ్లోకారుణ్యకటాక్షులబ్ధకవితాసామ్రాజ్యధారయోగిన్ స్థిరపుష్పంబుగ గంగమంత్రిమతునిన్ దిమ్మప్రధానేంద్రునిన్ గరుణన్ బ్రోవుము కూచించుచితులు భర్గాపార్వతీవల్లభా॥

ఈ పద్యమునుబట్టియే గోత్రనామాదులన్నియు విశద మగుచున్నవి. వీరిరువురి పాండిత్యమహిమవిశేషము నెరుంగని యాంధ్రుడుండిదని నా నమ్మకము. వీరిరువురు నొకరు శివ పరముగను మతీయొకరు విష్ణుపరముగను శివకములు రచించితిమి తమ భక్తి వెల్లడించుటంబట్టి వీరికి శివశివమతభేదము లేదని తెలిసికొనవచ్చును. వీరు కులాభిమానమువలననే గాక పాండిత్యమువలనగూడ సన్మోన్మప్రేమాపరులుగను ఎర్రస్థర సోదరన్యాయము గలవారుగను గన్నట్లుచున్నాము. జగ్గకవి యేయనుచున్నాడో చూడుడు.

మ. రకపుంగవ్యకళాకలాపరచ నాప్రాగల్భ్యసంసిద్ధికై ప్రకటప్రేమ భజింతు సితమకులు ప్రస్ఫీలంగాజులా ధికమాధుర్యకవిత్యధూర్వాధి యా దమ్మప్రభావాభ్యుదయి మృకవిశ్రేష్ఠ మదగజున్ మదిని రామా! భక్తమందారమా॥

ఇందు జగ్గకవిగల భ్రాతృభక్తి దెల్పుచుచున్నది. సంస్కృతాంధ్రములయందేకాక జగ్గకవిహిందూస్థానీభాషయందు గూడ గొప్పవాండిత్యము గలవాడని చంద్రరేఖావిలాససందర్భమునుబట్టియే తెలియుచున్నది. అదిగాక తాను 'బేదధర్' అను బహుమెందినట్టి గొప్పవిశేషము ఈ శతకములో నుదాహరించి యున్నాడు. చూడుడు:

మ॥ సరస్వతీమతమచిమంచి కులభాస్వద్యార్థి రాకాసుధా

కరునిన్ గంగనమంత్రి నందనుని రంగ తిమ్మభూమండలే శ్వరవర్యాప్తిత 'బేదధర్' విరుదిహ్నయజ్జగన్నాథనా మరసజ్ఞున్ ననుబ్రోవు మెప్పుడును రామా భక్త మందారమా. దీనిబట్టి జగ్గకవియొక్కయు తెలియబడుచున్నదిగదా! చంద్రరేఖావిలాసముగాక జగ్గకవి రచించినవాటిలో నిది యొకటిగదా యని మిగుల సంతసించవలసియున్నది. వీరిరువురిక విత్వమును వృదుమధురవైలిగానుండునని స్థింపుట పురుషదోషముగాన, యదిమాని వీరినిగుఱించి మతేమియు జెల్పక, శతకములందలివైదికై యొకటి రెండు పద్యము లుదాహరించుచున్నాను.

మ. తిరుణీసంభదరగోజంభంకులవై సమ్మిల్లబంధంబువై కరమూలంబులవై గపాలములవై గందోయివై మోమువై నిరతంబున్ విహరించుచిత్ర మెపుడున్ నీయందొకపైనకే ర్వుగా మూడులదేమిదుమగ్నతము భర్గాపార్వతీవల్లభా మ. పాతి దెనుఁబు విరించి సర్వభువనాధ్యక్షుండు బృంహారకేశ్వరుడు దాడుండు మాతాశనుండు పతి భాస్వతుండు జే [వంద్రు లో]

సరయన్నేరుగా శివాత్మరతరన్నాతీవాత్మార్థ మే కరణిం గోవిదులైగా కాని మరి భర్గా! పార్వతీవల్లభా! కా. రాలం దలము దీయవచ్చు భుజగవ్రాతంబులం బేర్లగా తీలం బూనగవచ్చు వంబుభిహాళిం కాలుగావచ్చు హ కేలం తెబ్బుతీ బట్టవచ్చు విహిన్నాన్నిల్లగొవచ్చు, మూత్థాతీం బెల్లదరంబె యోగిని భర్గా! పార్వతీవల్లభా!

హేమ సుందరోపాఖ్యానము

[శ్రీరంగం సామేశ్వరశాస్త్రిగారు]

సంకీర్ణ విషయములు

ఈ యాపాఖ్యానప్రబంధమును బహిష్కరించుట సమాచారి. పరిష్కారపరంబున నందలి కొన్ని పద్యములు...

ఇంక చెందవలయును గ్రంథమునందలి నీతినిగూర్చి. ఆంధ్రమునందనే గ్రంథము లున్నవిగాని యీహేమసుందర...

తర్వాత తాత్పర్యాత్మకమయి మిందలి యర్థాలంకార సంఘటనము. ఇట్లు మూడువిధముల నీ న్యాసమును విభజించి...

మ. అహితార్తల్ బెడవాయు లేము లేడలన్ వ్యాధుల్ దొలంగున్ నవ గ్రహదోషములు కాంతిఁ బొందుగలుగవ్రాతంబు జారున్

వహమా తావకదివ్యనామ మెలమిన్ వాక్రచ్చిసన్ భాత్రిచై. మహితోద్దండప్రతాపగురారామా! భక్తమందారమా!

మ. ప్రతిమూలేఁజేరినదేవధూసురగురువ్రాతంబులన్ గొల్చిసన్ గ్రంథంతంత్రింబులు దానధర్మము లపారం బానటన్ చెసినన్.

తేజవర్ణంబులు గంగలో మునిగినన్ సంధిల్లునే ముక్తి మ ర్మతిన్ దావకభక్తి గల్గిని రామా! భక్తమందారమా!

మ. దురితధ్వంసితవంశం సంకరమహాదుర్వాగర్వాహితో త్కరనేనాకరభి మతంజ సదేకాంతాత్మపంకేజసం

చరదుద్యన్తధర్మం గుంపన భువనామంగ పద్మం గ క ప్రరమాలింగన సంకచంగ రఘురామా! భక్తమందారమా!

ఇట్టి మహా తరములైన శతకరాజములను చెందిటి నొక సంపుటముగా విజయనందన్ పుర నిజభాద్రపద బ శి సోమవారం

వరకు సుంకరణం భీమరాజు అనుమహానీయుఁడగువాసిగనెను. తనిమనుమఁడును కిరంపుడియొద్ద నున్న కొత్తూరుగ్రామ

నివాసియు నగు(సుంకరణం నాగరాజుగా శతకప్రతులను మా ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి కొసంగి తమదేశభాషాభిమానమును

వెల్లడించినందుకువారికి మౌళ్యతజ్ఞ తాపదనములు. ఇట్టియమృదిత శతకరాజములను ఆంధ్రభాషావిలాసి నీపాదములగు శ్రీ చెలికాని

ధర్మాపుగారును, శ్రీ మార్యారావుగారును రి వ శతకసంపుటములలో నమృతేయించి ప్రకటించుచున్నారు.

కూచిమంచి తిమ్మకవి రచించిన సంస్కృతగద్యకావ్యము-కాదంబరిసరిటిది 'సుజనమనముమదబాంధవ' మనుగ్రంథముకటి మద్రాసుటిరుంటల్ లయబ్రహ్మకలదని శ్రీమనవల్లి

రామకృష్ణకవిగారు. శ్రీ యమ్ కృష్ణమచార్యులు యమ్. యే. యల్. టి. డిగ్రీగారును నాతోనొకప్పుడు నెలదిచ్చియుండిరి, అట్టిసద్బ్రంధము నాంధ్రు లెవరైనను తమయొద్దనున్నయెడల పరి

శోధకమహామండలి కొసంగినచో కృతజ్ఞ తాపూర్వకముగ నందు కొని ముద్రించుచున్నాము. కావున నాంధ్రులు దేశభావలయం

జభిమానమును తిమ్మకవి శిష్యునియందు గౌరవమును మాయందలి విశ్వాసమునునొంది సంపాదించి పంపి యాంధ్రులగౌరవ

మున్నునలకు పాత్రులగుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను. సత్యవోలు రాధామాధవరావు. కార్యకర్త, ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి.

శ్లో క వ రి వ ర్త నా ప రి శి ష్ట ము

హేమసుందరుడును ఎండి యుపదేశించిన నీతిలో నీక్రిందిపద్య మున్నది:-

మ|| తనయా! నీయవివేక మాపదకు సంస్థానంబు గానుండు; నే! పనికిం దొండర యెన్నఁచుం దగదు; పంభావించి, రాఁబోవు మే లును, గీడుం, గలలభనవృత్తుల నా-గించియు వానించినం తనఁజా సలపద కాఁగిలింతుకొనుఁ దన్మంబేమ బోధించితికా.

ఈ పద్యము సుప్రసిద్ధముగ నీక్రింది భారవిశ్లేకమునకు నాంధ్రీకరణము:-

శ్లో|| సహసా వివధిత నక్రియా మనివేకః పర మాపదాం పదం | వృణతేహి విమృశ్యకారిణం గుణలభ్యాన్వయ మేవసంపదః||

ప్రత్యాపవర్ణనమునందలి:-

గీ|| పురుషకారంబు లేని భూ-మరునిఁ బోలి ఋక్షములకాంతి ట్టిణించె; నించుకంత యక్కడక్కడ నొక్కొక్క - చుక్క గ్రాతె

గలియుగంబున సుజనుల - పొలుపుఁ బెంప|| ఆనుపద్యము

శ్లో|| విరలవిరలీభూతా స్తారాః కలా మజనా ఇవ వ్యపసరతివ ధ్యాంశం చిత్ర తృతామివ దుష్టనః|

మనజన మునేః సర్వత్రాపి ప్రసన్నమభూ న్నభో, విగలతి నిశా ట్టిప్రం లక్ష్మీ రమ్యమివా మిని||

అను శ్లోకమునందలి ప్రథమచతుర్థపాదములకు వ్యుత్క్రమ మగు నాంధ్రీకరణము "విగలతి నిశా ట్టిప్రం లక్ష్మీ రమ్యమివా మిని" అనుపాదమును "నిశేమ ఋక్షములకాంతిగాను" "అను

ద్యమివామివ" అనుజానిని "పురుషకారంబులేని భూమరునిఁ బోలి" యనియును మార్చినాడు. "లక్ష్మీ" యనుదానిని విడిచి

నాఁడు "పురుషకారంబులేని భూమరునిట్లే యెటు ట్టిణించు నో, యాప్రకారమే నక్షత్రకాంతి ట్టిణించె"నని భావము.

శ్లోకమునందలి ప్రథమ పాదము న కల బ ద్య ము నందలి ద్వితీయ పాదాంశము, తృతీయ చతుర్థ పాదములు సరియగును. శ్లోక ద్వితీయ తృతీయ పాదములకు

నీ|| ఆర్యుల నెడఁబాయు - నజ్ఞాను లనఁగను, గమంతములను బీఁకఁతులు తొలఁగె" ననియును, నీసావసాగీతపద్యమునందలి తృతీయ చతుర్థ పాదములకు,

వరతపశ్చాలి హృదయంబు - సరణి నపుడు గగనబిభి నిర్మలకాంతిఁ - గ్రాలుచుండె|| అనునవియు

నాంధ్రీకరణములని పూర్వ ముదాహరింపఁబడినవే. మ|| జడలంబుజ్జీవ పుష్పహారములు వి ప్రసంబులైయాడఁ గాఁ బొడిసున్నయినునబోలి చంకఁముసంభోగ శ్రేమాంగంబులకా

సడలకాంతిలంబుజున్నునకాసరకులన్న విప్రమచున్నవృత్తులకా జడయానంబుల నేలమండరి సర స్నాన్న నాథ మరాంగనత.

ఈపద్యము కూడ ప్రాతఃకాలవర్ణనమునకు సంబంధించినదే|| శ్లో|| కించి ద్వి శ్లఘకేశనాంతకుసుమాః క్రిడావిలోలాంకుకా

లుస్తాలు ప్రశరీరచండనతయా లోకైకశ్రోతృనాః | సంభోగశ్రవణహృదై రవియవై స్సంతేతకాలాంతరా

న్నిద్రాశేషమయి తార్థ నయ నా ని ర్వాంతి వారాంగనా||

అను వసంతతిలక భాణములొని శ్లోకమునకుఁ దైప్రవ్యము సమమునకు.

వృద్ధవేశ్యావర్ణనమునందలి. గీ|| జానుపవ్యంకలంబిత స్తవయ్యగాఢ్య ద్విపురుషభుజపత్రికాహృద - విపులమధ్య

అతులభేరినాదస్యి - తాపూతస్య విలుజనేభపంచాన్య యా - విప్లవేశ్యే||

అనుపద్య మ్మిక్రింది సంస్కృతశ్లోకమున కనుకరణము. శ్లో|| కటి ముష్టిగ్రాహ్య ద్విపురుషభుగ్రాహ్య మునం

స్తనా ఘంటాలోకా జఘనమధిగస్తం వ్యవసితో స్థితం భేరినాదో మృళునుపిచ య త్తదభిముకరం

తథా ష్యేన రండా పరిభవతి సంతాయనతి చ|| గీ|| శాస్త్రపరిచయహీనులు-శేస్త్రపరులు భక్తి తా శేషమాసల - వ్రాతులైన

మాధవైద్యులవైద్యంబు - రూఢికెక్కా శాస్త్రదేవుండు నేఁడు వి - వ్రామమొండె||

అను కువైద్యునిచయలకలి యాపద్యము దిగువ నుదాహ రించఁచున శ్లోకవ్యయనునకుఁ గొఱివీకరణము:-

శ్లో|| అజ్ఞాతశాస్త్రపద్ధావాక్ శేస్త్రమాత్రప రాజావాక్ త్యక్తే ధూరాభిషక్పాశా వ్యాకావైవస్వతా నిః||

సభ్యావాక్ - వాస్తవవాక్ భిషక్వాక్-తుష్టితా భిషత్భిషక్వాక్ ప్రాణ-వైవస్వతా-అమసంబంధినః.

శ్లో|| వైద్యరాజ నమస్తుభ్యం తుపితా శేషమాసల |

త్యయివిస్తృభాలోఽయం కృతాంతః సుఖమేకతే|| ఈకువైద్య నిరసనమునందే.

గీ|| నిజపిచండభాండములను-నింపుకొను వృత్తిగర్వమెఱుంగక-విషమయావ

ధముల నొసఁగి వృషాక సా.యముల నిచ్చి ప్రజల వంచించుకొన్నవైద్యు లకట||

అను పద్యమున కీ క్రింది శ్లోకము మూలము :- శ్లో|| మిత్రైషమస్త ర్హంత మృషాకమయై వసహ్యలేప్యా రయ

ధార్థ తైలై|| వైద్యా యమే వంచితరుగ్గవరాః పిచండభాండం పరిపూర యన్||

వంచితరుగ్గవరాః - వంచితరోగినయూహాయైస్తే-తుష్టితా ఇత్యర్థః-పిచండభాండం, ఉదరభాండం-పూరయ నిషమైవైద్యాః

తుష్టితాః కుక్షింభరయః-నతుహోనోపకారిణ ఇత్యర్థః-మాంత ఇతి భేద.

నీ|| అద్యైతవిద్యార - హస్తంబుల నెఱుంగ భ్రాంతి మీశల వే-దాంతులార,

కర్మమహమ్మలం - దర్శించి బాధ లాం దఁగనెల తర్క కా-స్త్రజ్ఞులార,

శ్రోత్రహులులైన - శ్రుతివాక్యములతోడఁ బనియేమి శ్రోత్రి య-ప్రపరులార,

ఆర్థంబులేక, శ-బ్ధార్థంబు కొల కింత చింత యేటికె గవి-శ్రేష్ఠులార

గీ|| గణితమని చావనేటికి - గణకులార, వ్యాకరణ మేల కావ్రిక - వర్ణకులార,

ధర్మ మేటికి ధర్మ కా-స్త్రజ్ఞులార, ప్రజల వంచించి బ్రతుకుండు - వైద్యమునన్||

ఈ పద్యము క్రిందిశ్లోకమునకుఁ చెనుం.

శ్లో|| భ్రాంతా వేదాంతినః కిం పకథ శతతయా ద్యాపి చాద్యైతవిద్యాం | నృశ్శ్రోతవ్యో బంతో విమృశభ సతితం

కర్మకా స్తాకాః కిం | వేదై ర్నానామైః కిం గ్లపయథ హృదయం శ్రోత్రియాః శ్రోత్రకూలై ర్వైద్యం సర్వావద్యం

విదిషత శరణం ప్రాణసంప్రీణనాయ|| శ్రోత్రియాః - వేదాధ్యాయినః- శ్రోత్రా-తైలైః కర్ణకణ్ఠై

రైః సత్వాన వద్యం-సర్వేషాం విద్యానాం మధ్యే దోషరహితం ప్రాణసంప్రీణనాయ-ప్రాణపాషణాయ-సీఘ్రతర్కణైః ఇతి ధా తోమపసగనకాదయ ముఱో బోధవ్యః||

శ్లో|| సత్కీర్ణం లోలశ్రేణం కులయునతిసుఖం దృశ్య తే సానుకంపై రండానా మర్థలజ్ఞాంచిత మధిపులకం స్పృశ్య

తే సీనమంగలి శ్రీబానాం భావ్యతే న స్థిరనిహితధనం కావ్య మూర్ఖాన్నితోయైః.

పూర్వా సిద్ధాకలానాం సకలగుణవిధి వైద్యవిద్యాభి నన్యా. అయం శ్లోకకర్తాకృష్టిపక ఇతిభాతి. ఈ శ్లోకము

నకు సంబంధించిన రెండు గీతపద్యము లీగ్రంథంబున గలవు ఉదాహరింతును.

గీ. తొలుత లజ్జాపులకేతాంగ-ముల స్పృశించి బాలరండల నెలపింప-నమ్ముకార

వైద్యమును మీఱునవద్య-విద్య గలదే! హేమసుందర ధన్యుండ. వీవ భువిని.

గీ. పుంస్తన్య మందయిండు నందు న-పుంకులను వంచితలకేసీ యార్జింప- నమ్మునము

వైద్యమును మీఱు నవద్య-విద్య గలదే! హేమసుందర ధన్యుండ. వీవ భువిని.

ఈ సంస్కృత శ్లోకపతన రసకు సంబంధించినదనుటచే వివ్రామ" యను శబ్దమునుగూర్చి వ్రాయుచున్నాఁడ.

ఈవి: శ్రాద్ధదేవుండు నేఁడు వి-వ్రామ మొండె" అని వివ్రామ

మును వాఁడనాడు. "వైద్యరాజనమస్తుభ్యం యమరాజఃహా దత్ర యివిస్తృభాలోఽయం కృతాంతః సుఖమేకతే." అను

శ్లోకమునందలి కృతాంతమన్నుమేధతే "అనుదానికిఁ బై పాదవ తెనుగు. ఈవివ్రామ" శబ్దమునుగూర్చి "ప్రథమ తమవచోంత

ప్రముఖుఁ బ్రహ్మవిద్యా- పథపథిఁడవిపశ్చి బాధవివ్రామనేమా అను రాఘవపాండవీయప్రథమావ్యాసాంతపద్యమునకు వ్యాఖా

నము వ్రాయుచు మద్దరాజ రామన్న యిట్లు వ్రా యున్నాఁడు. (సశేషవ

బృందావన విహారము

[వేదం వెంకటకృష్ణశర్మగారు]

కవిలోక కంఠోక్తుల డను శ్రీమద్వనము గంగాధర శాస్త్రిసంకీర్తనకు "బృందావన విహార" మను మూలాశ్వాస ముగింపు మొందు నాకు గొప్పజ్ఞప్తికింపట లభించినది. ఆయ్యది పురాతనముఁదిభిప్రతి. అయిదువపుట మొదలు నూట రెండవపుటవఱకున్నది. ప్రథమాశ్వాసాంతమున, ద్వితీయాశ్వాస ప్రారంభమున గలిసి మధ్యను మూడుపుటలును, తృతీయాశ్వాసమునంతటి కడపటియాకులును బొత్తుగా లేవు. గ్రంథ మధ్యమున రామబాణములచే జేయఁబడిన రంగ్రములును, శిథిలపత్రభాగములును జదువరుల కాటంకములుగ నున్నవి.

నా కీగ్రంథము లభించిననాఁ డీ పత్రికాముఖముననే సంపూర్ణగ్రంథసంపాదనాభిలాషముతో నేను బ్రచురింపఁ గిి. తే! ఆలూరు వాసుదేవశాస్త్రిగారు తనయొద్ద నుండిన ప్రతియంతరించినందులకుఁ జింతిల్లుచు, గ్రంథప్రాశస్త్యమును దర్శింపఁగి రృతివితరాలిత్రమును నాకు వ్రాతములకముగఁ దెలిపియుండిరి. బృందావనవిహార మను పేర నొక హరికథయో జంగముకథయో యున్నది కాని, యిట్టి ప్రబంధముమాత్ర మిపు డప్పులో నున్నట్లు కానరాదు. ఇట్టి యుత్కృష్టకావ్య రత్నము మన యాంధ్రవిద్యదనతంతులచే నేల యుపేక్షింపఁ బడెనా యని యా గ్రంథంబుం జూచినవా రనుకొనక మానరు. ఇట్టి పుస్తకరాజము లింక నెన్ని మన గ్రంథంబుల కడఁ గృశించుచున్నవో కదా!

ఈ ప్రాధికావ్యము పాఠేగారును, గోటకొండ గ్రామ వాస్తవ్యుడై, ఏతస్యహాభిధానమున నెలసినట్టియు శ్రీ వెంకట చంద్రప్పనాయనింగారి కంకిత మీఁబడినది. ఈతఁడు పీఠేరు మంగళంపేట ప్రాంత్యములఁ గొన్ని గ్రామములకుఁ బాఠే గారుగా నుండిన యొక చిన్నజమిందారు. ఈతఁడు మన గంగాధర శాస్త్రిగారి నీగ్రంథరచనమునకుఁ బురికొల్పిన ట్టి రీతి గ్రంథమునఁ జెప్పఁబడినది.

గీ. సంస్కృతాంధ్రసమస్యా ప్ర- సంగవిజయ
కాసనత నీకే తగు ధరా- స్థలమునందు
నతుల వనవంశే గంగాధ- రాఖ్య సుకవి
రాజితకేకాంక! వరసువ- గ్ధభజాంక!||

గీ|| కృష్ణ బృందావనవిహార-కృతి మదంకి!
తమగ నొనరింపు మతిచమ-త్కారముగను!
వివరింపఁగ గర్లపుట రసా-యనము గాఁగ!
శౌరికథనంబు లిహపర-సాధనములు||

ఈగ్రంథరచనకారణమును మఱొకవిధముగఁ గూడఁ జెప్పవచ్చు:-

మహా యోగీశ్వరుఁడును, సత్కవిశ్రేష్ఠుఁడును నగు శ్రీ గంగాధరశాస్త్రిగారి ప్రియజనుఁడు నెఱుబయులు గ్రామని వాసి. ఈగ్రామము వాయవీపాదు తాలూకాలోనిది. ఒక నాఁ డీతఁడు తనకుఁ బోషకుఁడగు పాఠేగారునొద్దికుఁ బ్రియ నూనుఁడగు గంగాధరునిఁ దోడ్కొని పోయెనట. ఆప్పటి కాబాలుఁడు పదునాఁతేండ్ల ప్రాయమునాఁ డైనను, బొట్టఁ బొడిచిన నక్షరము వెదలనంతటి విద్యావిహీనుఁడుగా నుండె నట. పాఠేగా రాబాలునిం గని యీతఁడెవ్వరని యాతనితం డ్రెగారి నడుగ, నాపుత్రుఁడే యని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెనట. అట్లైన దమగర్భమున నుదయించిన యీతఁడు సామాన్యఁడు గాఁడనితలంచెద. దయచేసిన, ఈబాలునిచే నొకకృతినంది ధన్య తండెంద నాసించెద నని పాఠేగా రనిరట. వల్లెయని సుతుం గొని స్వగ్రామమున కరుఁడెంచి "ఎ ట్టిటి నిరక్షరకుక్షిగ్రంథర చనకుం బూనుకొనఁగలఁడు? ఎట్లు నా వాగ్ధత్తము నెఱవేటు? ఎట్లు నాకు నగుబాలు గానుండు నయ్యో! విచారింపక నల్పిన నావాగ్ధత్తము నాగౌరవమునకు హానిఁ గావించ నోపునేమో గదా!" యని కొండొక వడి చింతించి, తనయోగవిద్యాప్రభా వంబున నొకకలకండఁ (వటికడెల్లము) ముక్కను బాలునికి భుజింప నిచ్చి, గ్రంథముం జెప్పఁ బురికొల్పెనట. అప్పుడు వెలువడిన ప్రబంధరాజమే యీబృందావనవిహారములు.

ఇం దంతనత్వము గలదో గాని, యీతఁడు తినిన కల కండకంటె వధురరసముం జిల్లుచున్న యాతని కవితా శైలియం దావటికడెల్లపుఁ గలినత్వము మాత్రము మృగ్యమై మిగుల మార్గముగ నున్నది. శైలి కడఁబాకము. అలంకార యుక్తము గానిదియు వినఁగలుపుగ నుండునదియు మచ్చున కైన నొకపద్యమును గానరాదు. గ్రంథమున సంస్కృతాంధ్ర పదములు సమానములుగా నున్నవి. వ్యాకరణదోషములు గల

నీయములు గావు. ఇంక శైలి తెలియుట కొక కొన్నిపద్యము లుదాహరించెదను.

సంస్కృతపదభూయిష్టము లగు పద్యములు

మ|| సమవంశోగురుఁడయిత్తుట్పుభవుఁ డ
వృత్తివృద్ధుత్పత్తుఁ డా
గమనాలోదయపేతువస్తుఁగి డమర
గ్రావభృతాగౌరవఁ డిం
ప్రముఖాదిత్య సమర్పితుండు త్రిజగ
ద్యవ్యం డిరానేత స
ద్విమలస్వాంతుఁ డిలం గృతీశ్వరునిఁ డా
దీప్తాయుఁగాఁ బ్రోవుతక||

మ|| కనవక్షిఁగుతిమండనాంతుఁ డమల
గ్రావాగ్రవస్థుండు రి
కనికాయా స్వదమిత్రుఁ డిల్వరకులా
ధ్యక్షభజం డుజ్జ్వలా
స్థనస్థుప్రప్రతాపతంతుఁ డహిర
క్షోజిన్నతుం డీకుఁ డ
భ్రవదీధర్త కృతీశ్వరుఁ విపులసం
పత్సంపుతుం జేయుతక||

నీ|| మరుదరిద్దురుగిరి - స్వయధురంధరతరూ
త్తరచరాధరణవిఖ్యాతిఁ దనరి
రహిమహిమహితృభి-గహననిగహాకృ
ద్దహనవద్భూతతోత్సహన మొంది
రవిభవవర్ణగరా-ణ్ణననవోత్సవదన
త్వనజవాగ్ధవపటప్రాధిఁ దనరి
సలిరుక్మలసుహృ త్కులజవజ్జలభా
కృలలితస్వాంతరి-క్రాంతిఁ దనరి
అచరమునివసునరఘణి-గరుడవినుత
విపులబలదర్పశౌర్యల-ఘోకృతాభి
తేసరితనాభిపుఁడు ప్రతి-వాసరమునఁ
గృతివతిని సాంద్రకరుణ-రక్షించుగాత!

సంస్కృతసమాసమున కొక యుదాహరణము

మ|| తతగండఫల నిర్దళస్యస్థుపయో
ధారాపురిభంగసం
గతపుష్పంధయరుంకృతిస్వరలస
చైవేయభోగీశ్వరో
ధృతవాక్యశ్రుతిఘోషవాద్యరచనా
తార్కత్రికుడై, బుధా
ర్పితుడౌ మామకవాహనుండు కృతి ని
ర్విఘ్నంబుగాఁ బ్రోవుతక||

శిబ్దాలంకారములకుఁ గొన్ని యుదాహరణములు

క|| కేసరికే సరి నడు మిలకే సరి
కటివ భులు నలకే సరి చెలిప
త్సే సరి బోల్చొక నవసుధ
కే సరి బొగడంక వాసుకేసరి దీని||
చ|| అరుదగు నెన్నరంబు పరు
ప్రె యొజ్జపై, మెలుపై చెలంగగా
హరిమణినిలకాంతిదగు
త్తై, కులుకై బులుకై శృ మొప్పగా
దరహసనాచ్చదీప్తి జన
తావినుతానతారకాధ్యతక
హరినతత క్కకల్పతరు
వై మురువై వరవై ఖరిం దగ||

అలంకారములకుఁ గొన్ని యుదాహరణములు

మ|| మరుతూజిరము నాతిజంఘలకు సా
మ్యంబండఁగాఁ గోరి త
ద్యర లేజంబు సహింపలేక మునుముం
దా నోడి వెన్నెన్నుతుక
జరిగెం దూణముల్లె వెన్నుబడె, దే
జం బేది, రా జోడినక
బరివారంబులు మున్నె యోడె ననులతో
ప్రఖ్యాతమై యొప్పక||
క|| శ్రుతు లతులశ్రీవర్ణా
శ్రీతము లగుచు మెఱు సెఁ బూర్ణ సితకరముఖికి
శ్రుతులకులశ్రీవర్ణా
శ్రీతములగుచు మెఱయు శ్రీమి చిత్రము ధాత్రి||

(పోతనామాత్యుని యనుకరణములు)

నీ|| నీపావకమలంబు నెమ్మి డ్గఁగని
తెఱిపావంకఁ బావములు రావు...

(భాగవతము)
అ|| నీపదాంబుజములు నెమ్మి డ్గఁగని
చరణయుగము రాదు తిరలిపోవ
నీకరాంబుజముల నిమిరి యంటకకాని
కరయుగంబు రాదు కడకుపని||

ఆ. నీవహిహృతంబు నిండగోలక కాని! చెవులుపరకమాటఁ జేరి
వినవు! నీమనోజ్ఞమూర్తి నిలిచి చూచినఁగాని! చూడ వన్య
మొకటి చూడ్చిగములు.

కం. నినుఁగానివలక వొను నె! వ్యనిమాజిహృలును నన్యవర్తనలకు
మా మనములు చనవు మదియా!త్మ నిబద్ధుడవైన నీదుమహి
మను గృష్ణ.

(బృందావనవిహారము)
నీ. ఈపంచబాణాన్ని నేమిట నార్చుము

నీమంజువాగ్వృష్టి నెగడదేని..... (భాగవ)
ఆ. ఈమనోజవహ్ని నేరీతి నార్చుము! నీకటాక్షవృష్టి నెగడదేని!
ఈయనంగజులది నెట్లుదాటుదుము నీ! దృష్టి నావయగుచుఁ
డెల్పదేని.

ఆ. ఈసుమాప్రతిమిర మేరీతిఁ జూతుము! నీస్మితేంద్రపుష్పంబులు
నెఱయవేని! నీస్మరజ్వరంబు నేవెంట నడఁతుము! యుమ్మద
ధరసుధల నొసఁగవేని.

కం. ఏలీల నిర్వహింతుము! మాలాగే లాగుకరుణ మానితివేనిక
మాలిమి డగ్గఱవేనిక! బాలికుడు మరుండుబడలుపఱుచు
ముకుందా.

(బృందావనవిహారము)
ఉ|| అంగజునైనఁజూడ పృథ్వయంగముడై కరఁగించువాఁడు...

(భాగవతము)
మ. మరునైనక పృథ్వయంగమాంగమునఁ బ

లూఱుం గరంగించు వాఁ
డు రమావత్తమువాఁడు పాటబలునే
టులో గుల్మ వంశంబునక
మొరయింపంగలవాఁడు మమ్ము రఱులక
మోసంబు గావించి యెం
దరిగెక లుంగలవంగచూతరులా
రా! తెల్పడి చూచినక.

గ్రంథవిస్తరభీతి నుదాహరణము లింతతోఁ జాలించెద.
ఈకవి తరిగొండవేంగమాంబకు దాదాపు సమకాలి
కుడై యుండి, తలకొనసిద్ధిశ్వరవరప్రసాదమునఁ దరువాత
సంస్కృతాంధ్రభాషాప్రపంచముల నిరాఘాటముగ విహరించిన
మేటి. ఈతఁడు ఎక్కడకైన వెడలుట తట్టిందెనేని ఇతనికి
ముందుగ నీమహానీయుని శిష్యులు గురుపుంగవునికి బదులుగ
"ఆంధ్రసంస్కృతభాషాయాం మత్సమేనా న్తి పండితః ఆంధ్ర
సంస్కృతభాషాయాం మత్సమేనా న్తి భూతతే" యని చెప్పా
చుఁ బోవుమండెడువారట.

ఒక్కనాఁ డిమ్మహాకవి యొక్కడినుండియో విద్యుం
డ నొకరెడ్డిగా రెదురుపడి "గుద్దకుఁ బండ్లువచ్చునటే? కోవిద
వర్య! యెఱుంగుదే భువిక" అనుసమస్య నిచ్చెనట. మనకవి
ప్రత్యుత్తరముగ "ఎద్దుల గట్టి నాగఁటికి నింపుగ దున్నెడు రెడ్డ
మేలే గుద్దకుఁ బండ్లు వచ్చునటే కోవిదవర్య! యెఱుంగుదే
భువిక" అని యర్థముమాత్రము పూరించి చనెనట.

ఇట్టిమహాకవి వ్రాసిన గ్రంథము శిథిలమగు చుండ నూలు
కుంట యాంధ్రజనులకుఁ బాడికాదు. దయయించి యెవరికడ
నేని నాగ్రంథరాజ మున్నఁ బ్రచురపఱుపఁ గోరుచు నింతతో
విరమించెద.

హిందీ - తెలుగు

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు
నీలయిన సులభశైలిని వ్రాయఁబడినది.

చాలశిక్ష 0-6-0

మొదటి వాచకం 0-6-0

హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ ౧-౦-౦

తనల ఖర్చు ప్రత్యేకము.
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాఖాధ్యక్షులు. తెన్నుపురి.

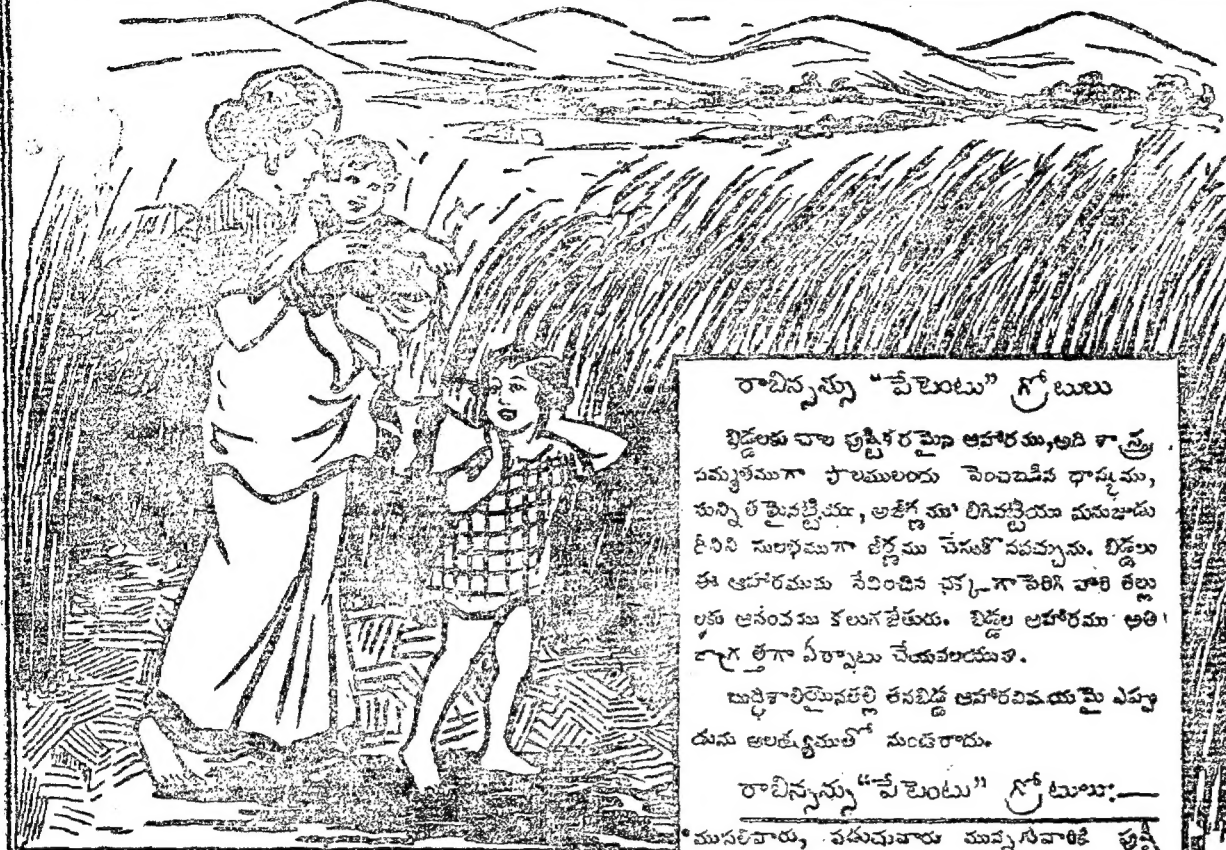

రాబిన్ను "పేటెంటు" గ్రంటులు

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని నెవ్వలకుమంచిమందు

రాబిన్ను "పేటెంటు" గ్రంటులు

బిడ్డలకు చాలా ప్రత్యేకమైన ఆహారము, అది కాస్తా పన్నులముగా పాలములందు పెంచబడిన భాష్యము, మన్నితమైనట్టియు, అశ్లేషము లిగివట్టియు మనుజుడు దీనిని సులభముగా తీర్చుచు చెనుకొనవచ్చును. బిడ్డలు ఈ ఆహారమును సేవించిన యెక్కువగా పెరిగి వారి తల్లిలకు ఆనందము కలుగజేయును. బిడ్డల ఆహారము అతి తక్కువగా వీర్యాలు చేయవలయును.

బుద్ధికారియైనవలె తనబిడ్డ ఆహారవిషయమై ఎప్పుడును అలక్ష్యముతో నుండరాదు.

రాబిన్ను "పేటెంటు" గ్రంటులు:—

ముసలవారు, పడుచువారు మువ్వనివానికి ప్రత్యేకమైనట్టియు, సున్నితమైనట్టియు ఆహారము అన్ని వయస్సులకు దొరుకును.

పాలమునుండి గృహమునకు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుదేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాతమైనమందు. ఇది ఇప్పుడెప్పుడు తయారగుచున్న ప్రత్యేకమందు గాదు. ఇతరదేవులు గా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన, దివ్యామృతము నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, విర్యలు, పోటు లెబులులు, మొదలగువాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ సహాయముగా మెంటునే పనిజేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. నెత్తుకు ప్రతిక్షణమునందు కరిగిరాగములకు ఆహారపదార్థములను గొనివీయి అచ్చటి కిధిలపదార్థములను గ్రహించి ప్రాణశక్తిని జేయుచున్నది.

అన్ని పాపులొ దొరకును

అమృతాంజనం డి.సో,

ముదరాసు - బొంబాయి

హిందీ పత్రికలు

(రాబోవు పరీక్షా వివరములు)

ఆంధ్ర, తమిళ, కేరళ, కర్ణాటక ప్రాంతములయందలి భిన్న భిన్న కేంద్రములందు రాబోవు మార్చి నెల 8 వ తారీఖున అనగా ఫాల్గుణశుద్ధ త్రయోదశి ఆదివారం రోజున (1) ప్రాథమిక (2) ప్రవేశిక (3) రాష్ట్రభాష (4) హిందీ ప్రచారక యానాల్స్ పరీక్షలు జరుగును. హిందీ భాషాభివృద్ధి ప్రచారకులు గతపరీక్షలయం దేరితిని యుత్సాహముతో మాకు తోడ్పడిన యాతీతనే రాబోవు పరీక్షలయందు పాల్గొని పరీక్షలను జయప్రథముగా జరిగింప ప్రార్థితులు.

పాఠ్యగ్రంథములు

1 ప్రాథమిక పరీక్ష:— 1. బాలబోధిని 2. పహిలీ పుస్తకము 3. దూసరీ పుస్తకము 4. అనువాదమాల మొదటి 25 పాఠములు. - ప్రవేశికను రూ. 0—4—0.

2. ప్రవేశికపరీక్ష:— 1. తీసరీ పుస్తకము 2. చౌధీ (నాల్గవ) పుస్తకము పద్యభాగ మవసరము లేదు. 3. బాలరామా యణము (ఇండియన్ టెక్స్టు) 4. మేవాడీపతన్ 5. హిందీ స్వబోధిని వ్యాకరణాంశము నూత్రము. 6. అనువాదమాల మిగిలిన పాఠములు. ప్రవేశిక రుసుము రూ. 0—8—0 మాత్రం.

రాష్ట్రభాష పరీక్ష:— 1. తిలస్మాతీయందీ, 2. అమెరికా డిగ్రీస్ 3. నవనిధి, 4. చంద్రహాస్ నాటకము 5. చౌధీ పుస్తకముదలి పద్యభాగము, 6. హిందీ వ్యాకరణము. ప్రవేశిక రుసుము రూ. 1—0—0 మాత్రం.

హిందీ ప్రచారకపరీక్ష

దీనిలో రాష్ట్రభాషా పరీక్షయం దుత్తీర్ణులైనవారలు మాత్రమే కూర్చొన నర్హులు. రెండుభాగములుగా ఈపరీక్ష విభజింపబడినది. మొదటిభాగములో నుత్తీర్ణులైన విద్యార్థులే రెండవభాగమునందు కూర్చొన నర్హులు. ప్రచారక పరీక్షయందలి రెండుభాగములలోను నుత్తీర్ణులైనవారికి ప్రమాణపత్రముగాక "హిందీగ్రూపు" యను బిరుదొసంగించును. దీనికి ప్రవేశ రుసుము రూ. 8-0-0.

ప్రచారక పరీక్షయందలి మొదటిభాగమునందు కృతాంశము కాని పరీక్షార్థులు ఒకరూపాయ ప్రవేశ రుసుముతో భిరుగ గెజిట్లయందు కూర్చొన నర్హులు. ప్రచారకపరీక్షయందలి రెండవభాగములో కృతాంశము కానివారు రూ. 2 ప్రవేశ రుసుముతో తిరిగి అందులో పాల్గొనవచ్చును.

పాఠ్యపుస్తకములు (మొదటిభాగము)

(1) కుమారసంభవము, (2) ఆత్మోద్ధార, (3) తీనకా శాసద్వ్యయ, (4) కృష్ణానందయ్య నాటకము (5) కనాన

(పద్యకావ్యము), (6) రహీమ్ కదోహా (7) తులసీరామా యణం సుందరకాండము, (8) భాషాభాస్కర్ (హిందీ వ్యాకరణము) (9) అనువాదము, 10) వ్యాసరచన.

2 వ భాగము

(1) కిరాతార్జునీయము గద్యము (2) సంగ్రామ్ (3) ముద్రారాక్షస్ నాటకములు. (4) సోఅజాన్ ఏకసుజాన్, (5) భారతవర్ష కా ఇతిహాసము (జ్ఞానమండలి, కా.) (6) పథిక కావ్యము (7) తులసీదాసు కే చింతమంత్రక్ (8) హిందీకాంక్షాప్ర ఇతిహాసము (9) పద్మరచనా (10) అలంకారప్రభోధి.

ఇదిగాక మూలీకపరీక్ష గూడ జరుగును. పరీక్షానియమములు విశేషవివరములు మొదలగునవి తయారుగా యున్నవి. అర్హజాబోధులకిళ్ళపంపి తెప్పించుకొన ప్రార్థితులు.

హిందీప్రచార కార్యాలయము } హృషీకేశ శర్మ, పరీక్షామంత్రి.

తపాలసంచి దొంగిలించబడెను

కుంభకోణంనుండి కొడేకెనాలనకు 25వ తేదీ రాత్రి పంపబడిన తపాలసంచులలో నొకటి పోయినది. ఆసంచియందు రూ 500 విలువగల ఇన్సూరెన్స్ లెఖ గలదు. హెడాఫీసు నుండి పోయెడి సంచులు రైల్వేస్టేషనుకుబోయి అచ్చట బోటుమెయిలులోవచ్చుటపాసంచులతోగూడ కాంట్రాక్టు జులకాపై కొడేకెనాల బోవలనియుండెను. ఆనాడు జట్కా రైలుస్టేషనునందలి సకాలమున రాకుండుటచే పోస్టుబ్రాంతు లాసంచులను తిరిగి తమచేతిబండిలో వేసుకొని హెడాఫీసునకు తీసుకొనిపోయిరి. కాని వెనక్చూచినపిదప నొకసంచి యగపడలేదు. పోలీసువారు రైలుస్టేషనునందలి నొకయిల్లువెదకి గాని దోనియందొరకలేదు. ఇంకను విచారణ జరుగుచున్నది.

రాక్షసిబొగ్గు విచారణసంఘము

విచారణ ముగిసెను

రంగూను, నవంబరు 27:-ఇండియన్ రాక్షసిబొగ్గు విచారణ సంఘము సేటితోముగిసెను. 26 వ తేదీన సాక్ష్యము చెల్లిన ఆర్. సింగ్లయి ఐరానడి ఫోటోకంపెనీ మేనేజరు, తాము యుద్ధమునకు పూర్వము 80 వేల టన్నుల బొగ్గు నవయోగించుచుండినను, యుద్ధసమయమున ధర లధికమగుటచే కర్రల నుపయోగించి ఖచ్చు చాలవరకు తగ్గించుకొంటిరనియు, యిప్పుడు ధర కొంతవరకు తగ్గినను యింక చాలవరకు తగ్గిపోయినగాని తిరిగి బొగ్గునుపయోగింపజాల రనియు చెల్లెను. బెంగాలు బొగ్గు దక్షిణయిండియా బొగ్గుకన్న నూటికి 5 పాళ్లు మంచిదని చెల్లెను.

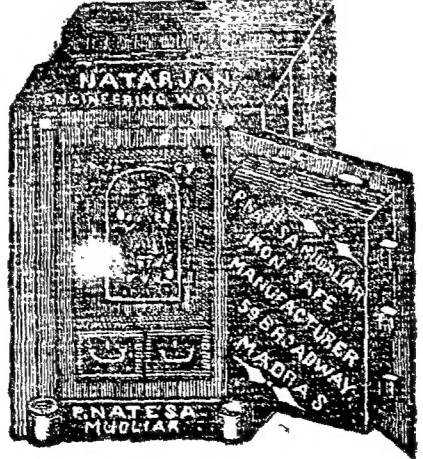
బత్కా రైల్వేల లోకోమోటార్లెంటుగారు చివరకు విచారించబడిరి. ఆయనగూడ ఇండియాదేశపు బొగ్గుకన్న మంచిదనియు, ఇండియన్ రేవుస్థలములవద్ద కుశ్రమైన బొగ్గు ఆఫ్రికా బొగ్గు నుంచకుండుటచే మాట వచ్చుచున్నదనియు చెల్లెను.

నేడు విచారించబడిన జె. ఎ. చెర్రీ, పోర్టుకూషవనపు అధ్యక్షుడు తమకు బొగ్గు సాలానకు 5000 టన్ను వాడుక గలదనియు, నేప్పుడేము బొగ్గు తెప్పించుకొనుచుండిరనియు నడిచెను. కాని బెంగాలు బొగ్గు అన్నిటికన్న శ్రేష్ఠతమ మని బలికెను. బెంగాలునుండి అన్నిదమయములందు ఒకేరకము బొగ్గు నచ్చుటలేదు. ఇదితప్ప మరేలోపములేదు. వీరి సాక్ష్యముతో సంఘమువారి విచారణ ముగిసెను.

న ర న ము

దృ డ మై న ది

న మ్మ క మై న ది.

యిచ్చుటిహెన్డ్రువకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపెట్టెలు ఈదిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద అమృతమునకు సిద్ధముగాయున్నవి. కాంతులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సుఫరా చేయబడినవి. (1429)

వి. న లే శ మొదలియార్,

ఇనుపపెట్టెలు చేయువారగు,

ప్రాచైయిగ, 55, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. నటరాజున్ ఎంజనీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అండు బ్రాన్ ఫౌండర్లు ఆయిల్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుక్ గములు, మొదలగునవి రిపేరింగ్ చేయుటయందు సమర్థులగువారు. రై నుమిల్లులు నున్న సిరిందెర్లు, సాప్లింగ్స్, నట్టలు, సరసముగా యిక్కబడును. సుబ్బరాయన్ - విధి, పెద్దవాడుకనీవు, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన తయారుచేసి యిక్కబడును. ఉత్తరములు వ్రాసిన బయట వాడుకబడును.

కడదిన 80 సం. రమలనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కత్తి లేని వెండికి సవరముబంగారుకు, శ్రేష్ఠమైన మణులకు పూచీయివ్వబడును.

సావిత్రము 1893 1687

ఈ రకము యింకా శ్రీరాముల గా జాలను మజూరి జత 1-కి రూ. 5 మొ 10 వరకు గలదు. కావలసిన ఎడల వి. పి. ద్వారా పంపబడును. టి. సీమకమలాలు అన్ని రకముల పట్టుకంపులు, ప్రవృత్తాగములు చెక్కిన నలుగురు, బంగారు వెండి నగలు, యితర సామానుల క్యాటలాగును వ్రాసిన ఇనాముగా పంపబడును.

వీకంసి చీబిల్ దాన్ అందు సన్న, మాన్యుఫాక్చరంగు జ్యూయలర్లు, తపాలపెట్టె నెం 225, 112 చైనాబజారుకోడ్డు, మద్రాసు.

ఇప్పుడే వచ్చినవి

సింగిల్ బారెల్ బ్రీచ్ లోడింగుటాప్ లీవల్ హామర్ ఎజెక్టర్ 12 బోరుల తుపాకి, సాగవైన నల్లరేలచెట్టుబోల్డెఫో చేయబడినది. గట్టిరబ్బరుబట్టు ప్లేటుగలది. లోనికి గాలిదూర వండునట్లు చేయబడినది. 36 అంగుళముల బారెల్, 6 1/2 పౌనుల బరువుగలది. యు. ఎస్. ఏ. లో నున్న హరింగ్ టన్ అందు రిచ్చర్జుస్ ఆరమ్ముకం పెనీనాస్ చే తయారుచేయబడినది. మతీయు ప్రత్యేకముగా మనిపులులచే (గుండు పేసి కాల్చబడి) పరీక్షించబడినది. 1 కి ధర రూ. 60-0-0.

సింగిల్ బారెల్, 12 బోరుల తుపాకి, పైన తెలుపబడిన మాదిరిది 34 అంగుళముల బారెల్ గలది. 1 కి ధర రూ. 57-8-0.

పైని తెలుపబడినమాదిరిది 12 బోరులతుపాకి 32 అంగుళముల బారెల్ గలది 1 కి ధర రూ. 55-0-0.

సింగిల్ బారెల్, 12 బోరుల తుపాకి ఎక్స్టెన్సెబిల్ బ్రీచ్ తో సహా 36 అంగుళముల బారెల్ గలది. 1 కి ధర రూ. 70-0-0.

Spencer & Co, Ltd.,
Mount Road, Madras

మెన్టరిజము నేర్చుకొనుదు

1416

మెన్టరిజము, హిస్టరీజము, తాట్ రీడింగు, కాన్వెన్ శ్రేష్ట, ఆర్థుశ్రేష్ఠి, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెన్టరిజము యమున వ్యాధి నివారణయే పద్ధతులు విపులముగ, మర్మగ హితముగ, సుబోధకముగ, లక్ష్యసమన్వితముగ, గురువులేకనే ఆభ్యాసయోగముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

మొ. ప్రతి 1.కి రూ. 1-0-0 పోస్టేజి 0-4-0

ప్రాఫెసర్, డాక్టర్, మెన్టరిజము ఏలూరు.

మొ. సీమా 1-కి మేలిపు ముందు రూ. 0 4-0

ఈనూతన తలకురాచిన మేలిపు నగలు, గల మును మెండ్రుకలకు హాని యుండక మెండ్రుకలు పెరుగును.

అనుబంధమును దివో. మద్రాసు - బంగళా -

నాల్గవవాయిదానూలు పంపినవారి నామములు—సభేంద్రులు

వరుస నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	గజములు	నూలు నెంబరు
1	యస్. దేవరాజులనాయుడు	చిత్తూరు	4	2000	95
2	ఆకల్ల శ్రీరాములుగారు	ప.కృష్ణ	11	2007	12
3	శ్రీరంగం వెంకటరత్నంగారు	గంజాం	18	2800	
4	అబ్దుల్ మజీదుఖాన్ గారు	"	19	2821	
5	మండా మహాలక్ష్మమ్మ	"	20	1500	
6	పూడిపెద్ది కుబ్జారావు	"	22	2000	
7	రావూరి కృష్ణారావు	"	28	2000	19
8	మోచర్ల లక్ష్మీనారాయణ	"	24	2500	12
9	పెనుమర్తి సుందరమ్మ	"	25	2216	11
10	పెనుమర్తి నరసింగరావు	"	27	2000	8
11	చిలుకూరి శ్రీపురసుందరమ్మ	గుంటూరు	87	6508	30
12	ప్రభల కామేశ్వరమ్మ	"	88	2892	18
13	వేమూరి నారాయణమూర్తి	తూ.కృష్ణ	51	2004	20
14	పోకల తారమ్మ	గంజాం	52	2000	14
15	గూడూరి సుబ్బారాయుడు	అనంతపురం	61	2000	59
16	కం. అశ్వత్థాచార్యులు	"	62	2000	44
17	సోమయాజుల చినుసబ్బారావు	గంజాం	83	1472	10
18	బ్రహ్మశ్రోత్తుల కామేశ్వరమ్మ	గోదావరి	100	2100	28
19	మంత్లెన రామరాజు	గుంటూరు	128	2226	20
20	యస్. యస్. కనకమ్మశ్రీ	చిత్తూరు	142	687	30
21	వంగంటి భట్టగు వెంకటరమణమ్మ	విశాఖపట్నం	168	2000	20
22	చలపతి నాగేశ్వరరావు	ప.కృష్ణ	172	1200	32
23	మంత్లెన వెంకటరామరాజు	గుంటూరు	192	1847	25
24	మంత్లెన సీతాయమ్మ	"	194	2226	18
25	వేములపల్లి శ్రీరాములు	"	214	2000	42
26	పరుమారు వెంకటకృష్ణయ్యచౌదరి	"	216	2000	24
27	వెలువోలు సీతారామయ్యచౌదరి	"	217	2000	19
28	చిలుకూరు అంతర్వేదిశర్మ (బాలుడు)	"	218	1748	14
29	వేమూరు ప్రకాశం (యేలుడు)	"	220	821	17
30	చిలుకూరు చల్లమ్మ	"	221	6512	84
31	" సుబ్బమ్మ	"	222	4000	20
32	మాధవపెద్ది అన్నపూర్ణమ్మ	"	223	5164	26
33	అక్కిరాజు కామేశ్వరమ్మ	"	224	2000	18
34	వేదాంతం రామమ్మ	"	225	5098	21
35	ప్రభల లక్ష్మమ్మ	"	226	8644	17
36	" సుందరలక్ష్మమ్మ	"	227	4112	21
37	నదుగుపాటి సీతమ్మ	"	228	2044	14
38	గరిపాటి సుందరమ్మ	గోదావరి	229	260	16
39	యెలేశ్వరపు హనుమంతరావు	గుంటూరు	305	2000	61
40	మైనేపల్లి శివరామయ్య	"	306	2000	38
41	మృత్యుంటి సత్యనారాయణమూర్తి	"	309	750	10
42	పి. సీతారామచారి	గంజాం	310	2250	10
43	వీడిద సత్యనారాయణ	"	318	2000	17
44	మండవల్లి మణెమ్మ	"	315	500	15
45	పత్రి రామప్ప	"	352	500	15
46	శ్రీమతి ప్రతివాదిభయంకర మంత్రంత్రి న్యాయ నారాయణ	గుంటూరు	354	2083	16
47	కొదాలి సీతారామయ్య	విశాఖపట్నం	354	800	81
48	కొమ్మారెడ్డి నూర్జనారాయణ	తూ.కృష్ణ	371	1000	38
49	పోడూరి కామేశ్వరమ్మ	ప.గోదావరి	377	2010	16
50	వెలుతురుమిల్లి శ్రీరామారావు	"	418	2000	28
51	కంభిట్ల వెంకటేశ్వరయ్య	"	425	2000	24
52	వడ్డూరు శ్రీరామమూర్తి	ప.కృష్ణ	427	2000	32
53	రావు బుచ్చి వెంకటసీతసత్యవతి	గుంటూరు	457	2000	32
54	వున్నవ రాజగోపాలకృష్ణయ్య	ప.కృష్ణ	457	1250	24
55	చివువల సుబ్రహ్మ్యం	గోదావరి	458	2000	28
56	సి. సింగరాచారియర్	"	464	1140	17
57	ఆర్. కామమ్మశ్రీ	ప.కృష్ణ	466	2000	22
58	జి. శేషచారియర్	చిత్తూరు	467	2000	20
59	కొండనాయకమ్మశ్రీ	"	468	2000	18
60	శ్రీమతి నందూరు చెల్లమ్మశ్రీ	"	469	2000	17
61	జి. వి. కమలామణి	"	470	1000	17
62	శ్రీమతి ప్రతివాదిభయంకర మంత్రరత్న వెంకటరమణమ్మ	"	472	2040	17
63	డి. నాగేశ్వరరావు	"	475	600	28
64	కొటగిరి నూర్జనకాశరావు	మద్రాసు	475	2280	81
65	కందాడ శ్రీరామవరదాచార్యులు	విశాఖపట్నం	580	1000	36
66	రావు రాయన్న	గుంటూరు	551	2000	18
67	శాణి రామస్వామిచౌదరి	ప.కృష్ణ	556	1000	85
68	గొల్లపూడి మల్లిఖాగస్తాశ్రీ (బాలుడు)	ప.గోదావరి	561	1680	16
69	బొల్లెపల్లి లక్ష్మణరాజు	"	567	2000	21
70	అంబేడింగరాచారియలు	గుంటూరు	575	1010	26